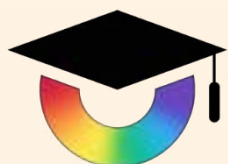

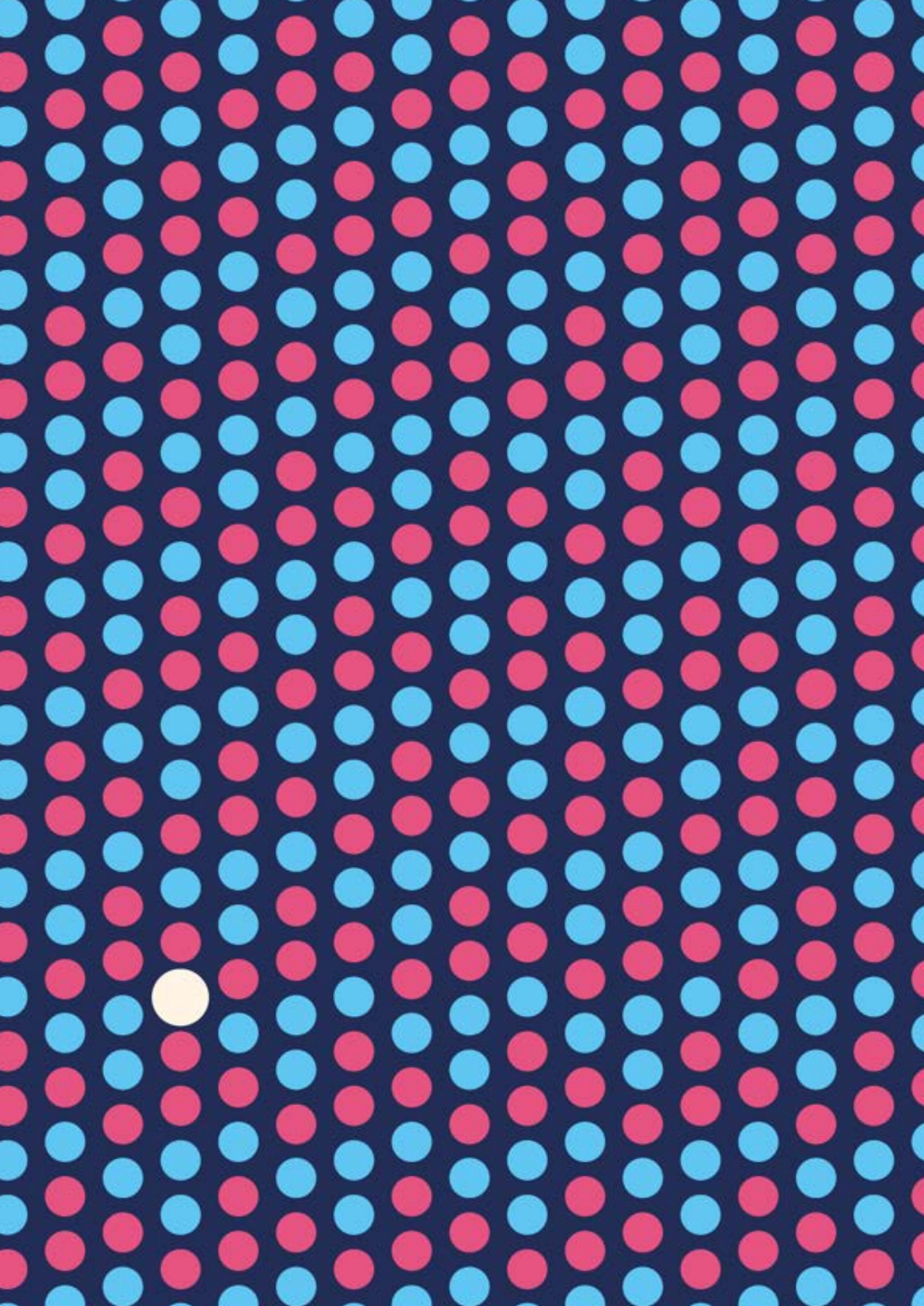
דו"ח

התמסרות
בטוחה

ללהט"ב 2025

האחווה
הסטודנטיאלית הגאה

דבר כותבת הדו"ח

בבסיסה, האקדמיה נוצרה כעוגן אינטלקטואלי לחברה שסביבה. מרחב שבו ניתן ונדרש לשאול שאלות, לערער יסודות ולעצב זהות ומחשבה. אולם, למרות עקרונות אלו, האקדמיה הישראלית עוינת לעיתים לאוכלוסיות שלא נתפסות כברירת מחדל. ביניהן, יש את הזהות הלהט"בית. בתוך זהות זו מכוננים גם אתגור של בסיסי החברה הכללית – מין, מיניות ומגדר. ערעור זה אינו מגיע מבחירה בהכרח של אותם אינדיבידואלים אלא מתוך מציאות קיימת. הבחירה לחיות חיים חריגים (קווירים) כרוכה בקשיים רבים, מה שגורם לסטודנטים רבים להישאר בארון.

למרות זאת, לפני יותר מעשור, בחרו סטודנטים להט"ב להתאגד סביב צורך בקהילה ושייכות. כך נוצרה האחוזה הסטודנטיאלית הגאה. לפני שלוש שנים, כשהייתי רכזת פדגוגיה בארגון, הרגשתי שיש צורך לא רק ביצירת קהילה במרחבים האקדמיים אלא גם להטמיע את עצמנו בתוך הכלים האקדמיים עצמם. ככה נולדה מחלקת אקדמיה וכחלק ממנה – פרויקט "קמפוס בטוח ללהט"ב".

מתוך הבנה שבלי נתונים אי אפשר לעשות שינוי ומתוך אמונה בכלים אקדמיים ככאלו שיכולים לעצב מציאות, יצאנו לפני כשנה למחקר שמטרתו המרכזית הייתה לייצר נתונים שמשקפים את המציאות של הזהות הלהט"בית במפגש עם האקדמיה הישראלית.

דו"ח זה יוצא במקביל לתקופת מלחמה. מלחמה בה נעשה שימוש בזהות הלהט"בית כמו גם במרחב האקדמי כשעיר לעזאזל שיש להחליש על מנת לנצח. כוחות אלו פועלים מחוץ לאקדמיה ומתוכה. כולי תקווה שדו"ח זה ומחקרים שאני מקווה שיצאו בעקבותיו יצליחו לעשות שינוי אמיתי ולהחליש כוחות אנטי-להט"ביים ואנטי-אינטלקטואלים שמתקיימים סביבנו. אני מקווה שדרך ארוכה זו היא התחלה של ייצור נתונים ומסקנות מעניינים ומשמעותיים. מטרת הנתונים, המסקנות והניתוחים שנעשו בדו"ח זה הם לערער, לסקרן ובעיקר לתת מוטיבציה ובסיס לשינוי אמיתי למען להט"ב.

אני רוצה להודות לכל מי שתמך בכתיבת הדו"ח ובפרויקט הזה שהתחיל כסקר קצר והפך לעבודת כתיבה אינטנסיבית ומעניינת. לכל מי שנתנה לי לפרוק ולהיות מתוסכלת, לכל מי ששמרה על עצמה ולקחה מרחק, לכל מי שהתקרבה והסתקרנה ולכל מי שהתרגשה יחד איתי! תודה. ולמי שקוראת את זה, את הקטע הקטן שהרשתי לעצמי לכתוב לך, אל תקבלי שום דבר בדו"ח כמובן מאליו. תשאלי שאלות קשות. זה היופי באקדמיה.

ירדן מרום

דבר מנהל האחוזה הסטודנטיאלית הגאה

המסע שלי באחוזה הסטודנטיאלית הגאה החל לפני שש שנים. אני זוכר שחיפשתי ברחבי הקמפוס את קבוצת השווים שלי והתרגשתי לגלות שיש אחת כזו. מאז, האחוזה הייתה לי בית, ובארבע השנים האחרונות זכיתי להיות חלק מהנהלת הארגון. לאורך כל הדרך, ובמיוחד עם כניסתי לתפקיד המנהל, עמד לנגד עיניי חזון ברור: ליצור מציאות שבה סטודנטים יוכלו ללמוד בתוך קמפוס שהוא בטוח עבורם. מתוך שאיפה זו, ומהצורך שפגשנו בשטח לאורך השנים, יזמנו דו"ח זה. המרחב האקדמי בישראל אינו רק מרחב לרכישת תואר, הוא גם המרחב שבו מתעצבת דמותה של החברה הישראלית. כאשר אנו פועלים למען קמפוס שוויוני ומכיל, איננו עושים זאת רק למען רווחת הקהילה הגאה, אלא מתוך הבנה עמוקה שחופש אקדמי, סקרנות וביקורתיות יכולים לשגשג רק במקום שבו כל סטודנט וסטודנטית חשים בטוחים בזהותם. דו"ח קמפוס בטוח ללהט"ב 2025 המונח לפניכם, מביא עימו תמונת מצב עדכנית ומורכבת. הנתונים הנחשפים בו מלמדים כי למרות הדרך שעברנו, אתגרים רבים עוד לפנינו. עבור צעירים וצעירות להט"בים, שנות הלימודים הן צומת קריטי של גיבוש זהות אישית ומקצועית. אולם, כפי שעולה מהממצאים שבדו"ח, רבים מהם עדיין נתקלים בחסמים שונים. החל מבירוקרטיה שאינה מונגשת, דרך היעדר ייצוג בתכני הלימוד ועד למקרים של להט"בופוביה שנותרים ללא מענה מוסדי הולם.

מאז היווסדה ב-2014 האחוזה הסטודנטיאלית הגאה פועלת בלמעלה מ-30 מוסדות להשכלה גבוהה. אנו פועלים בשלושה מישורים; בקהילה, באקטיביזם ובאקדמיה, כדי להבטיח שהאקדמיה תהיה מרחב בטוח. אנו מקווים שהנתונים בדו"ח יהוו בסיס לשינוי מדיניות של מערכת ההשכלה הגבוהה ומשרדי הממשלה ויהוו קריאת השכמה לכל אותם מקבלי ההחלטות. אי אפשר להתעלם מהתקופה המורכבת בה אנו נמצאים. בשנה האחרונה, על רקע המלחמה והטלטלות החברתיות בישראל, קיים צורך יותר מתמיד לבסס מדיניות סדורה ביחס לסטודנטים להט"ב במערכת ההשכלה הגבוהה. הדו"ח מדגיש את החשיבות הרבה בתפקידם של מוסדות הלימוד האקדמיים כעוגן של יציבות ושוויון בחיי הסטודנט. גם, ואולי בעיקר - כשהרוחות סוערות בחוץ. אני מודה לכלל המעורבים בהפקת מחקר זה. לכלל צוות המחקר, לכלל המלגאים והמלגאיות של האחוזה ופעיליה. תודה מיוחדת להתאחדות הסטודנטים והסטודנטים הארצית, האגודה למען הלהט"ב ופר"ח - תוכנית לאומית להשפעה חברתית, על השותפות והאמונה בתהליכים הארוכים שאנחנו עושים יחד.

דבר החוקר המלווה

כאשר התחלתי את דרכי במסלול האקדמי, אחד התחומים שעוררו בי דחף לחקור, ללמוד, להבין – היו מחקרים שעוסקים ביחסים בין קבוצות, ובהבנת תהליכים אשר גורמים לנו לעצב את העמדות שלנו, פעמים רבות באופן לא מודע. בתקופה זו הבנתי שהמחקר שאני רוצה לעשות הוא מחקר איכותי, שיתפרסם בכתבי עת מדעיים, אבל גם מחקר שהוא בעל השפעה חברתית.

כך, המאמר הראשון שכתבתי (יחד עם שותפות) עסק בהגדרה של המושג "מרחב בטוח" במרחבים קוויריים. הפרסום שלו בבמה אקדמית היה מרגש, אבל אופן העיצוב שלו נועד לייצר מסגרת מושגית ברורה שמאפשרת להשפיע על האופן שבו אנחנו מקדמים ובוחנים מרחבים בטוחים.

מחקר "קמפוס בטוח ללהט"ב" הוא אחד המחקרים האלו, מחקר שהוא בעל חשיבות חברתית וציבורית, לצד חשיבות מדעית. היציאה של דו"ח מחקר זה מבשרת את התוצר הראשון של הפרויקט, שמטרתו הינה להבין כיצד, היכן ובאילו תנאים להט"ב חשים ביטחון בקמפוסים של מוסדות אקדמיים שונים בישראל.

מחקר זה חשוב במיוחד בימים אלו של נסיגת קולות דמוקרטיים ועלייתם של קולות אנטי-שווינוניים אשר פועלים לצמצם את דריסת רגלם של אנשים מקבוצות מוחלשות וקבוצות מיעוט מגדריות, מיניות, גזעיות, אתניות ולאומיות.

בימים אלו ישנה חשיבות גבוהה עוד יותר לבחון את תחושות הביטחון של להט"ב בקמפוסים אקדמיים בישראל. תחושת הביטחון לכלל הסטודנטים נחוצה ליצירת מרחב מאפשר לסטודנטים ללמוד ולהתפתח. קמפוסים שאינם בטוחים (מספיק) מוסיפים אתגר נוסף בדרך להצלחה של סטודנטים מאותן קבוצות, ומהווים חסם נוסף עבורם למצות את הפוטנציאל שלהם בלימודים.

אני מקווה שממצאי מחקר זה יסייעו לקדם את הקמפוסים כמרחבים בטוחים יותר עבור סטודנטים אשר מזדהים כלהט"ב וישמשו כבסיס לקידום מדיניות מיטיבה באוניברסיטאות ובמכללות.

ד"ר יוסי דוד

דו"ח קמפוס בטוח ללהט"ב 2025

תקציר
מנהלים

תקציר מנהלים

מוסדות להשכלה גבוהה פועלים כמרחבי הוראה והכשרה מקצועית בנוסף להיותם זירות חברתיות ותרבותיות שבהן מתעצבים ידע, נורמות ותחושת שייכות. מחקרי אקלים בינלאומיים מצביעים על כך שאקלים מוסדי משפיע באופן ישיר על השתתפות אקדמית, הישגים, התמדה בלימודים ורווחה נפשית של סטודנטים, בפרט של אלו המשתייכים לקבוצות מיעוט. בהקשר זה, אקלים עבור סטודנטים להט"ב מהווה מדד איכות מוסדי ולא רק סוגיה של רווחה או ביטחון אישי.

מטרת הדו"ח

דו"ח "קמפוס בטוח ללהט"ב - 2025" בוחן את האקלים החברתי והמוסדי שחווים סטודנטים וסטודנטיות להט"ב במוסדות להשכלה גבוהה בישראל, ואת הפער בין מדיניות, הצהרות ופעילות מוסדית לבין החוויה בפועל. הדו"ח מתמקד בזיהוי דפוסים מבניים מתמשכים המשפיעים על נראות, שייכות והכלה אקדמית, ולא רק באירועי קיצון.

מתודולוגיה

הדו"ח כולל שלושה רכיבים: סקר בקרב סטודנטים וסטודנטיות להט"ב, ניתוח של שאלה פתוחה, ומיפוי מענים מוסדיים על בסיס דיווחי מוסדות מוכרים על-ידי המועצה להשכלה גבוהה. אף שהמדגם אינו מייצג, היקפו, פיזורו המוסדי והגיוון בזהויות שנדגמו מאפשרים ניתוח תיאורי תקף של דפוסים מרכזיים באקלים הלהט"בי.

ממצאים מרכזיים: סובלנות ללא הכלה

הממצאים מצביעים על פער עקבי בין תחושת ביטחון בסיסית לבין הכלה ממשית. בעוד שרוב הסטודנטים הלהט"ב מדווחים כי הם חשים בטוחים בקמפוס (76%), רק מיעוט חווה נוכחות להט"בית חיובית (20%). פער זה משקף אקלים של הכלה מותנית - היעדר אפליה גלויה, לצד מחסור בהכרה, ייצוג ולגיטימציה לזהות להט"בית כחלק אינטגרלי מהמרחב האקדמי. פער זה מתחדד לנוכח היעדר כמעט מוחלט של תוכן אקדמי בנושאים להט"ביים: 93% מהמשיבים לא נחשפו כלל לנושאים אלו במהלך לימודיהם או נחשפו אליהם באופן שולי בלבד. היעדר זה אינו רק פער ידע, אלא מנגנון מוסדי המגדיר אילו זהויות נתפסות כלגיטימיות לשיח אקדמי.

אוטו־צנזורה והדרה אקדמית

63% מהסטודנטים הלהט"ב נמנעים מחשיפת זהותם במרחבים מוסדיים שונים, ובין 50% ל-63% נמנעים משיח להט"בי במסגרת קורסים. אוטו־צנזורה זו אינה תוצר של אירועי קיצון בלבד, אלא מנגנון שגרתני של ניהול זהות. דפוסים אלו מתורגמים לפגיעה אקדמית ממשית: כ-25% דיווחו על הימנעות מהגעה לשיעורים, ו-62% נחשפו להערות פוגעניות הקשורות לזהות מינית או מגדרית.

פערים כלכליים ואחריות מוסדית

ההדרה אינה מסתכמת בממד החברתי. סטודנטים להט"ב מדווחים על הכנסה חודשית נמוכה בכ-44% בהשוואה לכלל הסטודנטים, פער היוצר פגיעות כלכלית המגבילה נגישות לדיוור, לתמיכה לימודית ולהשתתפות אקדמית וחברתית. פערים אלו מחזקים את השפעת חוסר המענים הקיים ומעמיקים אי־שוויון. הממצאים מאתגרים את תפיסת האקדמיה כמרחב ניטרלי: הימנעות מהתייחסות יזומה לנושאי זהות, נראות ושייכות אינה יוצרת שוויון, אלא משמרת יתרון למי שזהותם נתפסת כברירת מחדל. האחריות ליצירת אקלים מכיל אינה יכולה להישען על יוזמות סטודנטיאליות או חוסן אישי בלבד.

מסקנות והמלצות

נדרש מעבר ממענים נקודתיים למדיניות מערכתית, המבוססת על שילוב בין נראות וקהילה, שינוי מדיניות מוסדית והטמעת תכנים אקדמיים רלוונטיים. הדו"ח מדגיש את החשיבות בהעמקת אזורי החפיפה בין רכיבים אלו. רשימת ההמלצות המלאה מופיעה בסוף הדו"ח.

תוכן עניינים

8-11	הקדמה
13-46	סקר להט"ב בהשכלה גבוהה
13-14	הקדמה
15-46	תוצאות
15-19	דמוגרפיה
20-25	מאפייני קמפוס בטוח
26-29	מצב כלכלי
30-42	הטרדות ואפליה
43-46	תפיסה חברתית
48-51	שאלת הפרס: ניתוח תוכן תמטי
53-68	מיפוי קמפוסים
53-54	הקדמה
55-63	תוצאות
64-68	השוואה לנתונים סטודנטיאליים
64-65	פעילות האחוזה הסטודנטיאלית הגאה
66-68	השוואה לתשובות הסטודנטים
70-79	מסקנות
81-83	המלצות
84-86	מאפייני קמפוס בטוח ללהט"ב 2025
87	סיכום
88-90	ביבליוגרפיה

רישום ביבליוגרפי של הדו"ח:

מרום, י., מונטסמה, ת., רוקניאן, נ., דוד, י. (2025). דו"ח קמפוס בטוח ללהט"ב 2025. האחוזה הסטודנטיאלית הגאה.

הקדמה

המרחב האקדמי מהווה זירה משמעותית בשלבי ההתבגרות והתגבשות הזהות האישית (Renn, 2010). גילאי 18–24 מוגדרים בספרות כ"תקופת בגרות מתהווה", המאופיינת בגיבוש עמדות, עצמאות וזהות מינית ומגדרית (Augelli, 2002'D). בישראל, רוב הסטודנטים לתואר ראשון מתחילים את לימודיהם בגילאי 22–30, ולכן חלק ניכר מהם מצוי עדיין בשלב התפתחותי זה.

במהלך תקופה זו מתרחשים תהליכי גיבוש זהות אישית, חברתית ומקצועית. הקמפוס משמש עבור חלק גדול מהסטודנטים מסגרת חברתית ראשונה שאינה משפחתית או צבאית, ומאפשר מרחב פתוח יחסית לבחינה ולביטוי של זהות מינית ומגדרית. מכאן שתנאי האקלים במוסד משפיעים באופן ישיר על תחושת הביטחון, השייכות והרווחה הנפשית של סטודנטים להט"ב.

לפיכך, תנאי האקלים בקמפוס המכילים בתוכם מדיניות מוסדית, נורמות חברתיות, נראות להט"בית ויחסים בין אישיים משפיעים באופן ישיר על תחושת השייכות, הביטחון, החירות האישית והרווחה הנפשית של סטודנטים וסטודנטיות להט"ב (Renn, 2010). להט"ב הינו מונח מטריה אשר כולל בתוכו מנעד של זהויות מיניות ומגדריות. ראשי התיבות מתייחסים לזהויות: לסביות, הומוסקסואלים, טרנסג'נדרים וביסקסואלים. אולם לרבות מונח זה מתייחס גם לזהויות אחרות שאינן סיסג'נדרים (אנשים שזהותם המגדרית תואמת את מינם בלידה) והטרנסקסואלים (משיכה למגדר השני). כלל הזהויות המגדריות והמיניות/רומנטיות שנכללו בדו"ח זה מצוינות בנתונים הדמוגרפיים (טבלה 1).

מחקרים בינלאומיים מצביעים בעקביות על כך שסטודנטים להט"ב חווים שיעורים גבוהים יותר של פגיעה עקב סטיגמות ודעות קדומות, מיקרו אגרסיות, הטרדות ופגיעה בתחושת השייכות, לצד רמות גבוהות של דיכאון, חרדה ובדידות (Woodford et al., 2015). ממצאים אלו מדגימים פער מהותי בין הצהרות מוסדיות על הכלה ושוויון לבין החוויה הסובייקטיבית בפועל של סטודנטים גאים. פער זה מכונה בספרות "חולשת אקלים מוסדי".

פערים אלה תועדו כבר לפני כעשור בדו"ח "אקלים במוסדות להשכלה גבוהה – 2017", שבו נמצא כי האקלים במוסדות רבים בישראל פוגע בתחושת הביטחון, הנראות וההשתלבות של סטודנטים גאים (שילה, רוגל ופזמוני-לוי, 2017). מחברי הדו"ח הדגישו את הצורך בביצוע מחקר תקופתי ובהקמת מנגנוני מדידה קבועים, כולל פילוח לפי נטייה מינית וזהות מגדרית, לצורך מעקב ארוך טווח אחר השפעת מדיניות המוסדות ויכולת הערכת השינוי לאורך זמן. הסקר אף הניח את הבסיס ל"מאפייני קמפוס בטוח" המשמשים את האחוה הסטודנטאילית הגאה עד היום.

עם זאת, מאז 2017 לא נערך בישראל מעקב מחקרי מקיף אחר חוויותיהם של סטודנטים להט"ב במוסדות ההשכלה הגבוהה.

האחווה הסטודנטיאלית הגאה הוקמה בשנת 2014 במטרה לאגד התארגנויות גאות במוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל ולעודד את התפתחותן. מאז ועד היום התרחבה הרשת משמעותית, וכיום פועלות עשרות אחוות ברחבי הקמפוסים, כל אחת בעלת צביון ייחודי ותחומי עשייה מגוונים. פעילותן התמקדה בבניית קהילות תומכות ובקידום אקטיביזם לשוויון עבור סטודנטים להט"ב.

לצד זאת, האחווה לקחה חלק באירועים אקדמיים כגון: כנסים שונים, הרצאות אורח של סגל אקדמי וכתובת ניירות עמדה. למרות זאת, ההשתלבות המלאה במחקר האקדמי נותרה מוגבלת יחסית. לפני כשנתיים, ולאחר 10 שנים של פעילות גאה, נפתחה לראשונה באחווה מחלקה אקדמית שמטרתה כניסה עמוקה יותר למקורות יצירת הידע על להט"ב ויצירת נתונים על להט"ב באקדמיה הישראלית במטרה ליצור שינויי עומק.

בשנת 2025, לאחר שנים של פעילות ענפה במוסדות ההשכלה הגבוהה באקדמיה הישראלית, הוחלט לייצר מחקר המשך מקיף והשוואתי למחקר הקודם. המחקר כולל שלושה חלקים שמטרתם היא יצירת תמונת מציאות רחבה ככל האפשר על חייהם של סטודנטים להט"ב בישראל.

חלקי הדו"ח

סקר "קמפוס בטוח ללהט"ב - 2025", חלק זה מהווה המשך ישיר והרחבה למחקר מ-2017. מטרתו לבחון את מציאות חייהם של סטודנטים להט"ב בישראל, מה המענים הקיימים עבורם מנקודת מבטם ואילו עוד מענים הם צריכים על מנת להרגיש בטוחים במרחב האקדמי. בחלק זה השווינו בין שתי נקודות זמן (2017, 2025) וכן השווינו עם שאלונים רלוונטיים נוספים, וזאת על מנת לבחון מגמות, לזהות פערים שטרם קיבלו מענה, ולהעריך את ההשפעה של צעדי המדיניות שננקטו בשנים האחרונות על רווחתם וחוייתם של הסטודנטים.

שאלת הפרס היוותה במקור תמריץ למענה על הסקר. לאחר מילוי הסקר, ניתנה האפשרות לענות על שאלה קצרה במטרה להיכנס לתחרות על שובר בסך 500 ש"ח. גיוון ואורך התשובות אפשר לנו לבצע אנליזה מקיפה ולקבל דיווח ישיר מסטודנטים על המענים להם הם זקוקים.

מיפוי הקמפוסים - מאפייני קמפוס בטוח ללהט"ב אפשר לנו להעריך מהם המענים הקיימים בשטח עבור סטודנטים להט"ב. המיפוי נשלח לכלל המוסדות המוכרים על ידי

המועצה להשכלה גבוהה וביקש לבחון הימצאות והנגשה של מאפייני קמפוס בטוח שבוססו בדו"ח "אקלים במוסדות להשכלה גבוהה – 2017".

מאפייני קמפוס בטוח שבוססו ב-2017:

1. מרחב בטוח מהטרדות ופגיעות מיניות:

- הסברה על הטרדות מיניות בהקשר של הקהילה הגאה במסגרת הלומדה של מוסד הלימודים או כל פעילות אחרת שהמוסד עורך בנושא.
- הכשרת הנציבה הממונה למניעת הטרדות מיניות או גורם אחר לגבי אופן הטיפול בהטרדות מיניות בקהילה הגאה.

2. מרחב בטוח לכל מגדר:

- הגדרת תא שירותים לא ממוגדר בכל פקולטה.
- התאמת הטפסים לכלל המגדרים ולכלל סוגי המשפחות.
- אפשרות להימנע מציון זיהוי מגדרי בתעודת הסיום של התואר.

3. מרחב בטוח ללמידה:

- הכשרת סגל המתרגלים - העברת תכנים הנוגעים לקהילה בזמן הכשרת המתרגלים והמתרגלות.
- הכשרת סגלים מנהלתיים של מחלקות וחוגים.
- הכשרה חד שנתיית לסגל ההוראה.

4. שילוב תכנים המקדמים שוויון וסובלנות:

- עידוד בניית קורסים העוסקים בסוגיות להט"ביות ותיאוריות קוויריות בפקולטות הרלוונטיות.
- עידוד שילוב תכנים הנוגעים לסוגיות להט"ביות ותיאוריות קוויריות בקורסים קיימים בקורסים ובחוגים הרלוונטיים.
- קיום ימי עיון הנוגעים לקהילת הלהט"ב אשר נוגעים בתחומים של מקצועות הלימוד.

5. תמיכה בפעילות גאה:

- תמיכה ביצירת קבוצת שווים לסטודנטים וסטודנטיות מהקהילה הגאה במסגרת מוסד הלימודים.
- ציון שלושה אירועים מתוך לוח האירועים של הקהילה הגאה בפעילויות עבור כלל הסטודנטים והסטודנטיות.
- מתן נקודות זכות על מעורבות חברתית עבור פעילות למען הקהילה הגאה במוסד הלימודים ומחוצה לו.

בדקנו מאפיינים אלו בסקר ובמיפוי ובסוף דו"ח זה נבקש לחזור ולהעריך מחדש את המלצות אלו.

צוות המחקר

המחקר נבנה, קודד, נותח ונכתב על ידי חברות צוות באחווה הסטודנטאילית הגאה בליווי והנחייה של דר' יוסי דוד מהמחלקה לתקשורת באוניברסיטת בן גוריון.

ירדן מרום, מנהלת תחום אקדמיה, האחווה הסטודנטאילית הגאה - כותבת ראשית.
דוקטורנטית לביולוגיה, אוניברסיטת בר אילן. אחראית על בניית השאלון, איסוף הנתונים, אנליזה וכתובה של הדו"ח.

דר' יוסי דוד - חוקר מלווה. ראש המעבדה למחקרי מדיה והטייה חברתית במחלקה לתקשורת, ועמית במרכז למדעי הנתונים, באוניברסיטת בן גוריון בנגב.

תמר מונטסמה, רכזת מדיניות, האחווה הסטודנטאילית הגאה - כותבת משנית. כרכזת מדיניות באחווה הסטודנטאילית הגאה, אחראית לליווי תהליכי שינוי מדיניות הנוגעים לקהילה הגאה במוסדות האקדמיים ולטיפול במקרי להט"ב בפוביה במרחב האקדמי. סייעה בתקשורת עם מוסדות הלימוד המשתתפים ובכתיבת מיפוי הקמפוסים.

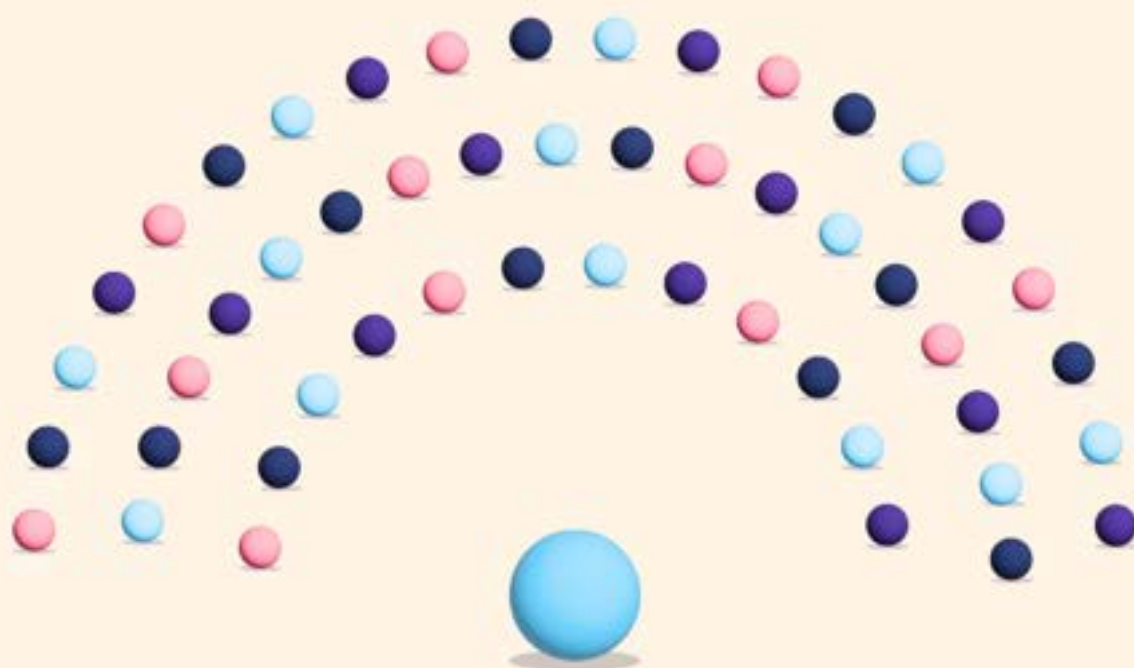
נעם רוקניאן - דוקטורנט להנדסת חשמל, אוניברסיטת בר אילן ואקטיביסט להט"ב. חבר צוות במטה האחווה הסטודנטאילית הגאה ב-2024-2025. סייע בבניית השאלון, איסוף נתונים וסידורם.

צוות נוסף ותודות

נרצה להודות לחברות שעזרו לנו לאורך הדרך. לגל פרידמן-האוזר על סיוע במיפוי הקמפוסים, לאלון זילברברג על העזרה בניתוח שאלת הפרס, למאיר לנדאקי, מירא נאסר ומהדי קורד על התרגום לערבית, לעו"ס דניאל סימון, מנהל האחווה עד יוני 2025, על ליווי שוטף וסיוע כולל, לאלכס פלד על עיצוב ותכנון הקמפיין, לאופק דן על עיצוב הדו"ח ובניית השפה העיצובית לפרוייקט, לקרני בן-יהודה על העריכה הלשונית, לחברות והשותפות שלנו בהתאחדות הסטודנטים והסטודנטיות הארצית, האגודה למען הלהט"ב ופר"ח על הפצת הסקר ותמיכה שוטפת, לצוות האחווה הסטודנטאילית הגאה תשפ"ה על סיוע במענה על פיילוט הסקר והפצתו ולכל העונים והעונות שפינו זמן ותשומת לב.

דו"ח קמפוס בטוח ללהט"ב 2025

סקר להט"ב בהשכלה גבוהה

הקדמה

הסקר נערך בקרב סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל, במטרה למפות את האקלים החברתי והמוסדי שחווים חברי וחברות הקהילה הגאה בקמפוסים. כיוון שלהט"ב נחשבים קבוצת מיעוט בהשוואה לאוכלוסייה הכללית, לא יכולנו לבצע דגימה אקראית. בנוסף, אי אפשר להתייחס למדגם המוצג כמייצג. חוק הגנת הסטודנט (2007) מונע ממוסדות להשכלה גבוהה לשאול שאלות הקשורות לזהות אישית של הסטודנט ולכן אין זה מידע הנאסף ונאגר. המדגם הוא מדגם מתנדבים שהגיעו לסקר דרך מדיות חברתיות שונות ודרך האחוות הגאות בקמפוסים שלהם. למרות מגבלה זו, גודל המדגם, רוחב הפיזור המוסדי, הגיוון הדמוגרפי וריבוי הזהויות שנדגמו מאפשרים להפיק תמונת מצב תקפה ורחבה על דפוסים מרכזיים בחוויית האקלים הלהט"בי במערכת ההשכלה הגבוהה.

איסוף הנתונים

הסקר פותח במהלך מספר חודשים על ידי צוות המחקר באמצעות פלטפורמת Qualtrics. במרץ 2025 נערך פיילוט שהוביל לשיפור נוסח השאלות, הרחבת הכללה של זהויות מגדריות ומיניות, והתאמת הנוסחים לשלוש שפות: עברית, אנגלית וערבית. נתוני הפיילוט לא נכללו במאגר הסופי.

איסוף הנתונים התקיים מאפריל עד יוני 2025. ההפצה נעשתה באמצעות פלטפורמות דיגיטליות (וואטסאפ, אינסטגרם, פייסבוק ודואר אלקטרוני) ובאמצעות רכזי האחוה הגאה במוסדות הלימוד. משך המענה הממוצע עמד על כ-20 דקות. סך הכל, נאספו כ-1,417 תגובות. לאחר החסרה של קטינים, אלו שאינם סטודנטים להשכלה גבוהה ואלו שאינם משתייכים לקהילה הגאה, נותרו עם 1,033 תגובות כאשר 747 סיימו למלא את הסקר במלואו. מאחר שלא בוצעו ניתוחי מתאם, כל שאלה נותחה בהתאם למספר המענה שקיבלה בפועל. כתוצאה מכך, שיעור המענה נע בין 747-1033 תגובות עבור כל שאלה.

חלוקת השפות:

- עברית: 846 עונים
- אנגלית: 181 עונים
- ערבית: 6 עונים

כלי המחקר

השאלון הורכב משילוב של שאלות מקוריות שנבנו עבור הדו"ח ושאלות שעובדו ממדדים בינלאומיים בתחום האקלים האקדמי, שייכות, ביטחון בקמפוס, מיקרו אגרסיות וחשיפה לאפליה (Hope, 2014; Woodford et al., & Wilson, 2009; Meidlinger & Meyer, 2015). בנוסף שולבו שאלות מתוך "דו"ח אקלים במוסדות להשכלה גבוהה – 2017" לצורך השוואה בין נקודות זמן, "סקר הסטודנט 2025" של התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות הארצית (התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות בישראל, 2025). לאורך הדו"ח משולבים ציטוטים מתוך המענה על הסקר ועל שאלת הפרס.

השאלון כלל:

1. משתנים דמוגרפיים
2. מדדי "קמפוס בטוח ללהט"ב"
3. מצב כלכלי
4. הטרדות ואפליה
5. תפיסה חברתית

מנגנון טכני מנע מענה כפול והבטיח שכל משתתף ימלא את השאלון פעם אחת בלבד. הסקר המקורי כלל גם שאלון על חוויה של סטודנטים להט"ב במעונות אך הושמט עקב מענה מועט מדי.

עיבוד הנתונים

הדו"ח הנוכחי מציג ניתוח תיאורי של חלקי הסקר הרלוונטיים לדו"ח "קמפוס בטוח ללהט"ב - 2025": אחוזי מענה, התפלגויות ודפוסים מרכזיים. הנתונים בדו"ח וניתוחם הם תיאוריים בלבד על פי מאפיינים דמוגרפיים בסיסיים. כמו כן, עבור קבוצות שייכות שענו בהם מעל ל-30 סטודנטים, נעשו אנליזות פרטניות והתוצאות מוצגות בסקר.

תוצאות

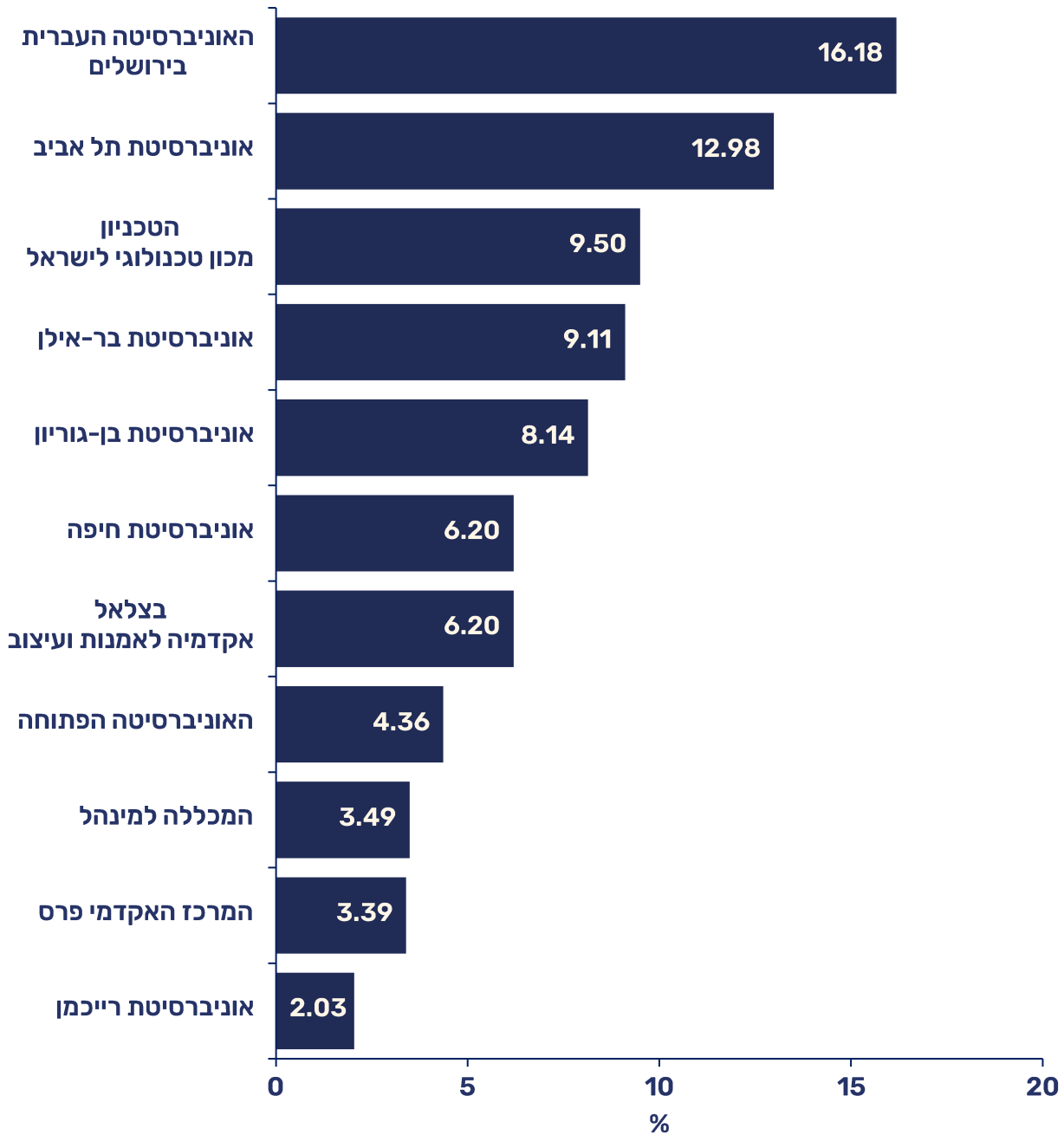
דמוגרפיה

טבלה 1: מאפיינים דמוגרפיים של עוני הסקר

תואר	%	דת	%	זהות מגדרית	%
ראשון	77.71	יהדות	80.44	אישה	50.2
שני	12.72	אתאיזם	14.21	גבר	37.63
שלישי	3.45	אחר	1.67	א-בינארי	10.46
לימודי רפואה	2.96	ללא דת	1.41	ג'נדרקוויר	5.03
לימודי תעודה	1.38	אסלאם	1.11	אחר	4.02
מכינה	1.18	נצרות	0.71	א-ג'נדר	2.01
תעודת הנדסאי	0.56	דרוזית	0.5	על הקשת הטרגנסית	%
תחום לימוד	%	רמת דתיות	%	לא	80.58
מדעי החברה	38.08	לא דתית/חילונית	74.24	כן	19.42
STEM	31.69	מסורתית	20.2	זהות מינית	%
אומנויות	14.63	דתית	3.64	לסבית/הומו	50.91
מדעי הרוח	8.43	דתית מסורתית	1.62	ביסקסואל	31.99
מקצועות הרפואה	6.4	מאוד דתית/חרדית	0.3	קוויר	12.37
סוג מוסד הלימוד	%	סטטוס זוגי	%	פאנסקסואל	10.16
אוניברסיטה	69.5	רווק	56.4	א-מיני	9.36
מכללה	30.5	בזוגיות	37.29	מתלבט	3.92
סטטוס תקצוב מוסדי	%	נשוי	5.48	א-רומנטי	3.52
מתוקצב ציבורית	87.98	גרוש	0.41	מולטי-משיכתי	2.82
לא מתוקצב ציבורית	12.02	אלמן	0.41	אחר	2.52

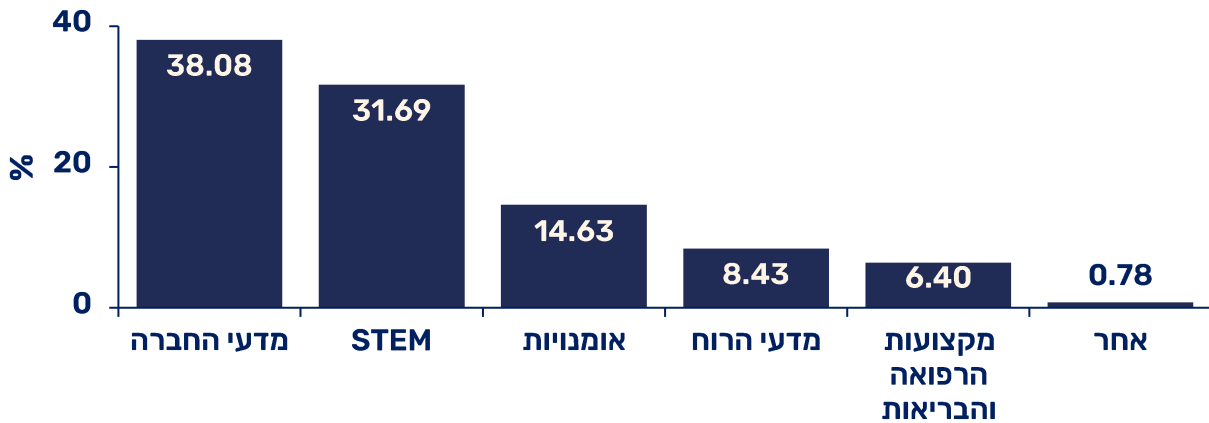
גרף 1: מענה לפי מוסד לימוד (באחוזים)

גרף 1 מציג את שיעור המענה לפי מוסד לימוד, ומתאר אילו מוסדות תרמו את מרבית המשיבים. יש לציין כי מתוך כ-50 מוסדות המוכרים על ידי המועצה להשכלה גבוהה, רק חלק קטן מהם הגיע לרף המשתתפים המזערי (2%), ולכן מוצגים בגרף רק המוסדות שעברו סף זה.

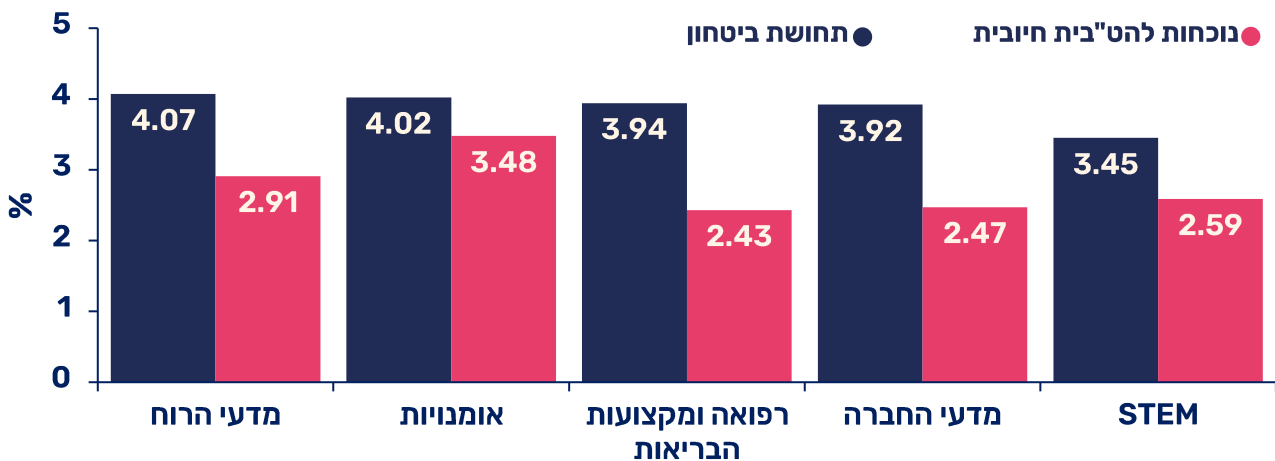

גרף 2: מענה לפי תחום לימוד

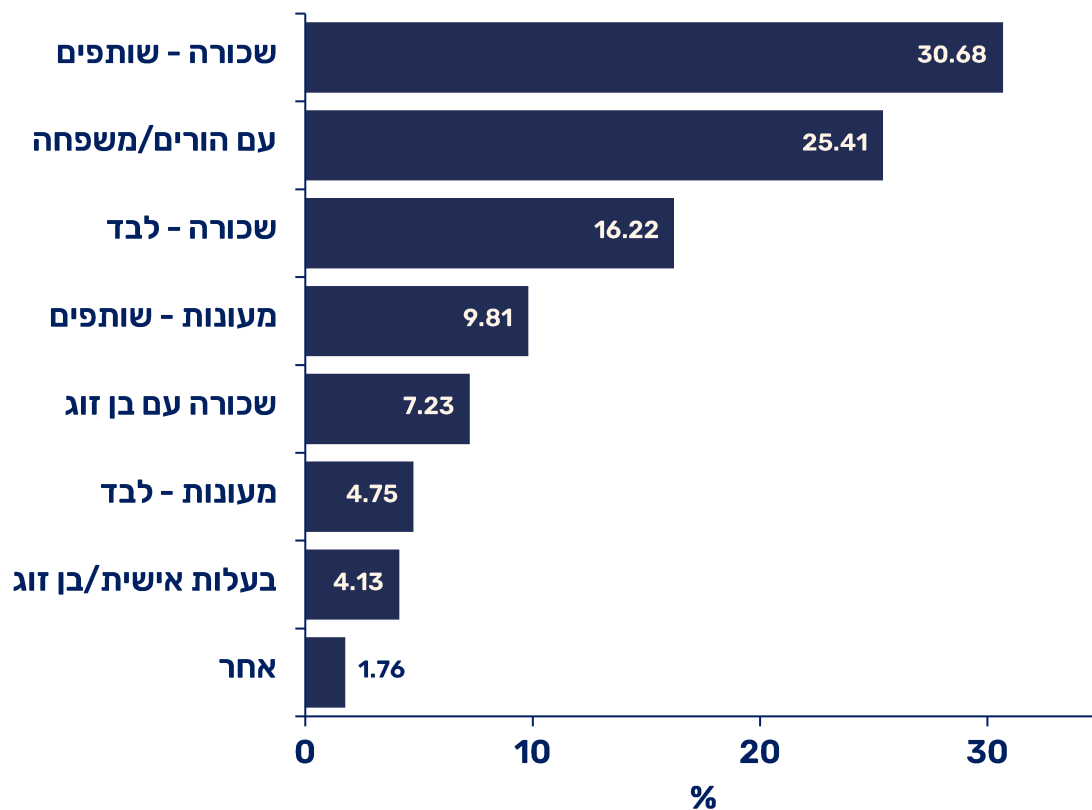
הגרף מציג את התפלגות תחומי הלימוד של המשיבים לסקר. שני התחומים הבולטים הם מדעי החברה ו-STEM (מדע, טכנולוגיה, הנדסה ומתמטיקה), המהווים יחד חלק משמעותי מן המדגם. תחומים נוספים, כגון אומנויות, מדעי הרוח ומקצועות הבריאות, מופיעים בשיעורים נמוכים יותר, בעוד שקטגוריית "אחר" כמעט ואינה מיוצגת. התפלגות זו תואמת את פרופיל ההרשמה הארצי, שבו תחומי החברה ו-STEM הם בין התחומים הגדולים ביותר במערכת ההשכלה הגבוהה.

גרף 2.1: תחושת ביטחון ונוכחות להט"בית חיובית לפי תחום לימוד

תחושת הביטחון ונוכחות להט"בית חיובית נמדדו בדירוג עצמי בסולם של 1-5, וחושב עבורם ממוצע. ניתוח תיאורי מצביע על שונות בין תחומי הלימוד, כאשר סטודנטים ממדעי החברה והאומנויות דיווחו על רמות גבוהות יותר, בהשוואה לסטודנטים מתחומי STEM ומקצועות הרפואה. **תחומי ה-STEM-המהווים כשליש מהמשיבים על הסקר, מדווחים על תחושת הביטחון הנמוכה ביותר ועל נוכחות להט"בית חיובית ברמה בינונית.**

גרף 3: מגורים בתקופת הלימודים

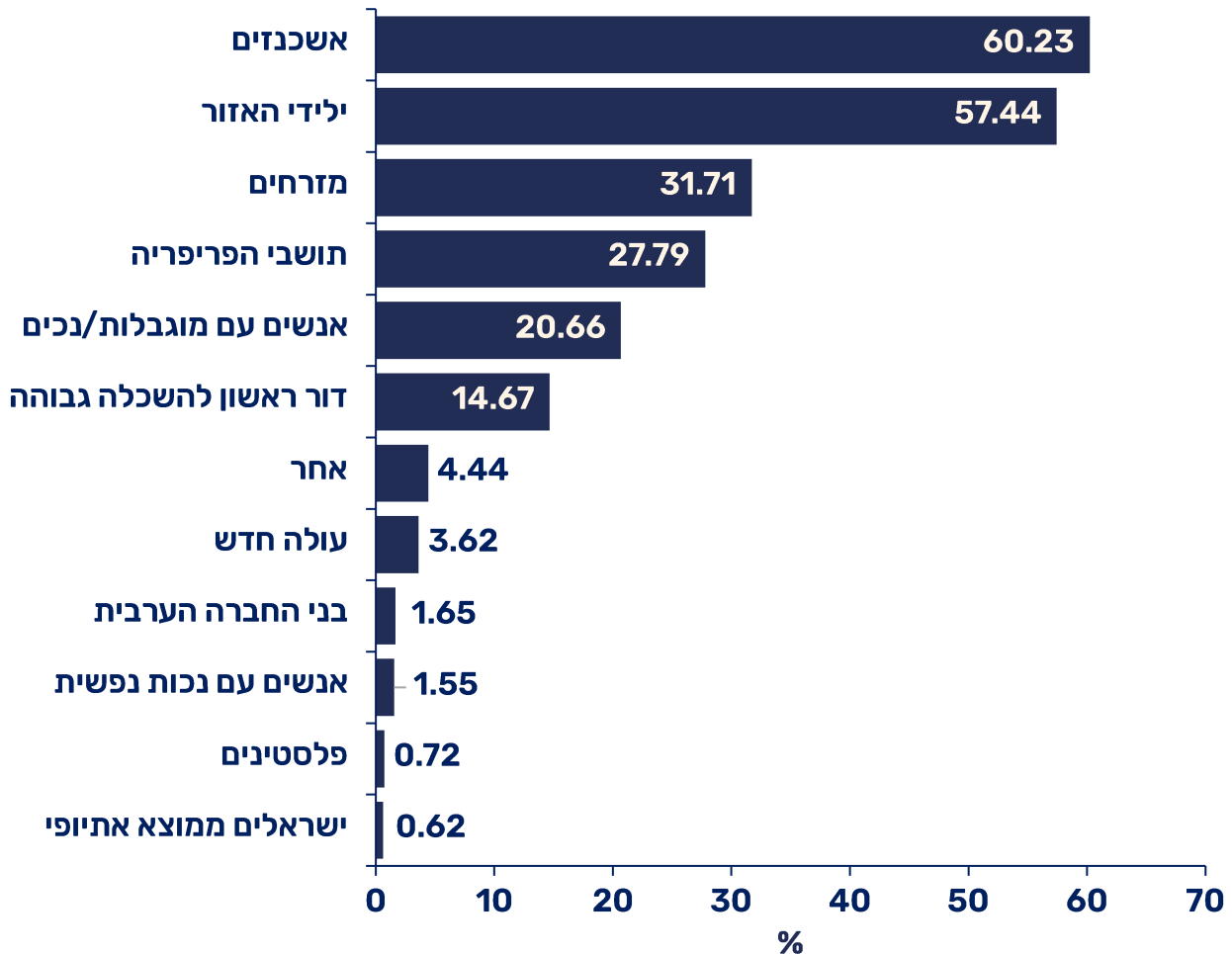

גרף 3 מציג את סוגי המגורים של הסטודנטים בתקופת הלימודים. רוב הסטודנטים הלהט"ב אינם גרים בבית הוריהם. בסקר הסטודנט של התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות הארצית דווח כי 66% חיים מחוץ לבית ההורים. זאת בהשוואה ל-75% מהסטודנטים הלהט"ב. ממצא זה עשוי להעיד על מאפיינים כלכליים או דמוגרפיים ייחודיים לקהילת הסטודנטים שהשתתפו בסקר.

"אני שומעת לא מעט קשיים של סטודנטים על הקשת הטרנסית בכניסה למעונות. אם האוניברסיטה מקשה עליי לקבל את המעונות האלה למרות שאני עונה על כל הדרישות האקדמיות, איך אני אמורה בכלל לרכוש השכלה גבוהה?"

- משיבה על הסקר

גרף 4: שיעור השייכות לקבוצות חברתיות שונות בקרב המשיבים

הגרף מציג את התפלגות המשיבים לפי שייכות לקבוצות חברתיות שונות, כפי שדווחה על ידי המשתתפים. נתונים אלה משמשים לתיאור פרופיל המדגם בלבד, ואינם מאפשרים הסקה על ייצוג יחסי של קבוצות שונות במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל. לפיכך, יש לקרוא את ממצאי הסקר בהקשר של הרכב המדגם וללא הנחה של ייצוג מייצג של כלל אוכלוסיית הסטודנטים. עם זאת, בולט ריבוי הדיווחים על שייכות לקבוצות החוות פגיעות נפשית וחברתית, נתון העולה בקנה אחד עם ספרות מחקרית רחבה על אוכלוסיות להט"ב.

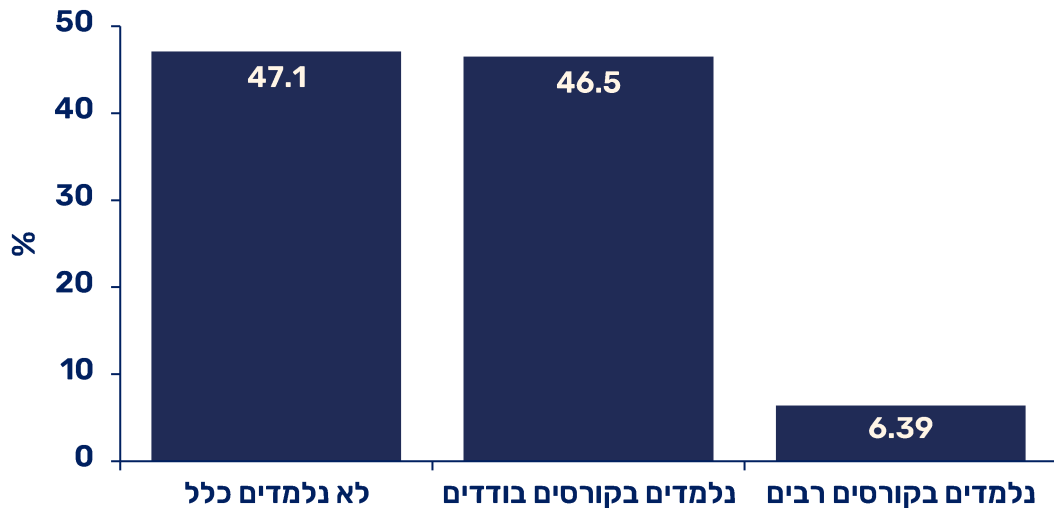
"לדעתי להט"בים לא אמורים לחפש ייצוג, הם אמורים שהייצוג ימצא אותם. הייתי רוצה לראות דגלי גאווה לא רק ביוני, למצוא מידע נגיש, ושמישהו יתייחס גם לצורך בוולידציה של א-מיניים וא-רומנטיים: אנחנו שקופים"

-משיבה על הסקר

מאפייני קמפוס בטוח

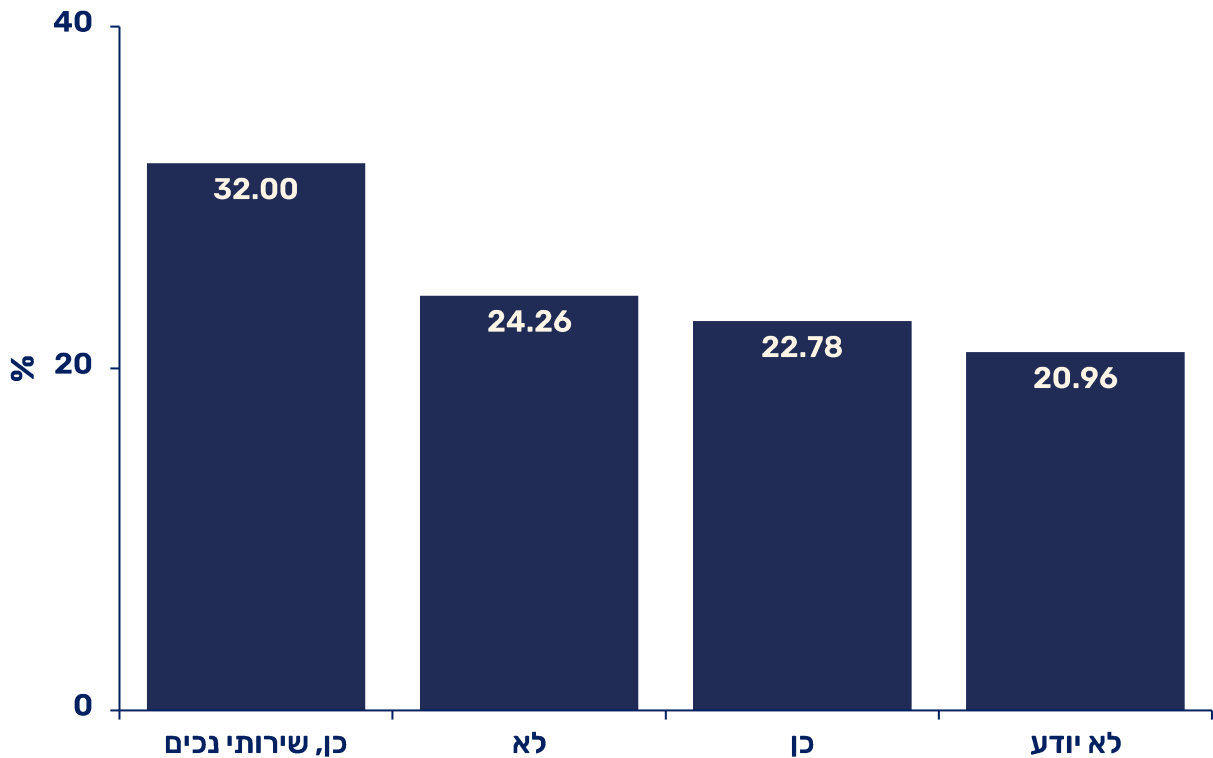
גרף 5: שיעור ההכללה של נושאים להט"ביים בתוכנית הלימודים (מבין משיבים שדיווחו על רלוונטיות הנושא לתחום לימודיהם)

כ-93% מהמשיבים דיווחו כי אינם לומדים כלל נושאים הקשורים לקהילת הלהט"ב, או כי נחשפו אליהם רק במסגרת קורסים בודדים לאורך לימודיהם האקדמיים. מדובר בשיעור גבוה במיוחד, המעיד על כך שנושאים אלו אינם מהווים חלק אינטגרלי או עקבי מתוכניות הלימודים ברוב תחומי ההכשרה בישראל. גם בקרב מי שדיווחו על חשיפה כלשהי לתכנים אלה, מדובר לרוב בחשיפה מצומצמת מאוד: כ-84% ציינו כי נתקלו בתכנים להט"ב בקורס אחד בלבד, בעוד שכ-10% דיווחו על חשיפה במספר קטן של קורסים, ורק כ-6% על חשיפה רחבה יותר לאורך הלימודים. נתון זה מחזק כי גם כאשר תחומים אלו משולבים בתוכנית הלימודים, לרוב יהיה זה באופן נקודתי ולא שיטתי. התמונה העולה מן הנתונים מצביעה על פער משמעותי בין הצורך ההולך וגובר במודעות, רגישות וידע בתחומי מגדר ומיניות, לבין התכנים הנלמדים בפועל במערכת ההשכלה הגבוהה. בהיעדר קורסים ייעודיים או חשיפה עקבית לנושאים אלו, סטודנטים רבים מסיימים את לימודיהם ללא היכרות מספקת עם הקהילה הגאה. חוסר ההיכרות בקרב אלו המוכשרים אקדמית עלול לגרור פערים בהתמודדות מקצועית ובין אישית עם חברי וחברות הקהילה בחיים לאחר האקדמיה.

גרף 6: קיומם של שירותים רב מגדריים

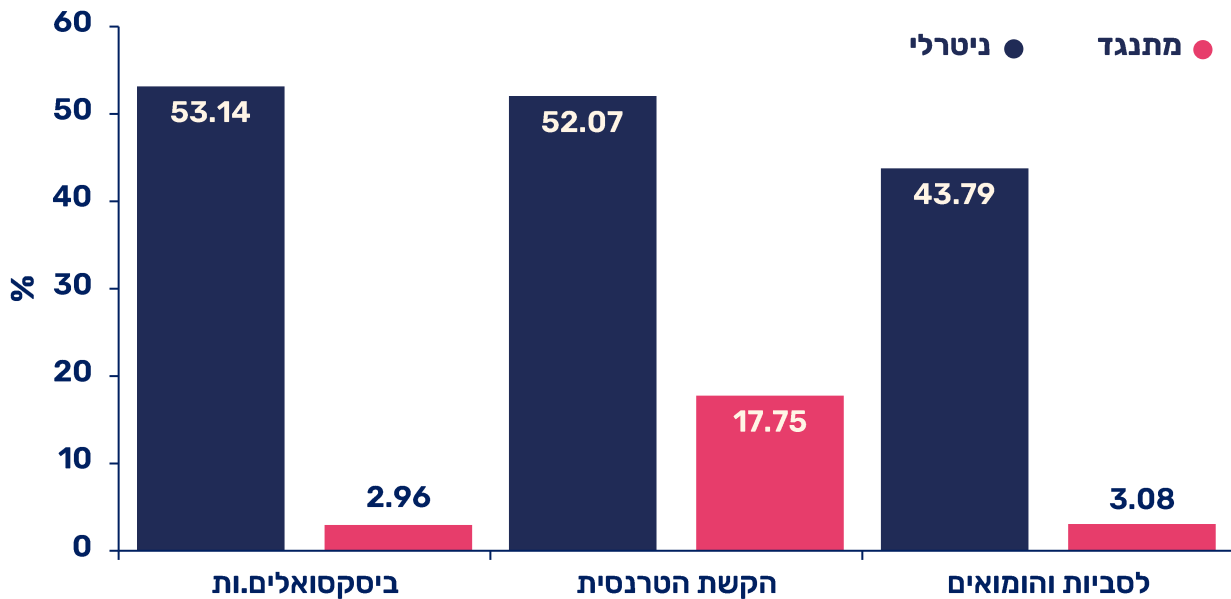

32% מהסטודנטים דיווחו כי קיימים שירותים רב־מגדריים בקמפוס שלהם, אך כי מדובר בשירותי נכים, בעוד 23% נוספים אינם בטוחים בנושא, ו-24% ציינו כי שירותים כאלה אינם קיימים כלל.

מבחינת תפיסת התועלת, 83% מהסטודנטים על הקשת הטרנסית ו-40% מהסטודנטים הסיסג'נדרים ציינו ששירותים רב־מגדריים יסייעו להם באופן משמעותי. החשיבות של משאב זה עבור סטודנטים סיסג'נדרים מערער על התפיסה הרווחת שלפיה שירותים רב־מגדריים רלוונטיים רק לקשת הטרנסית ומייצבת אותם כמענה נדרש עבור כמעט חצי מהסטודנטים הלהט"ב.

83% מהסטודנטים על הקשת הטרנסית ו-40% מהסטודנטים הסיסג'נדרים ציינו ששירותים רב־מגדריים יסייעו להם באופן משמעותי

גרף 7: התנגדות וניטרליות של מוסד הלימוד לאוכלוסיות להט"ב

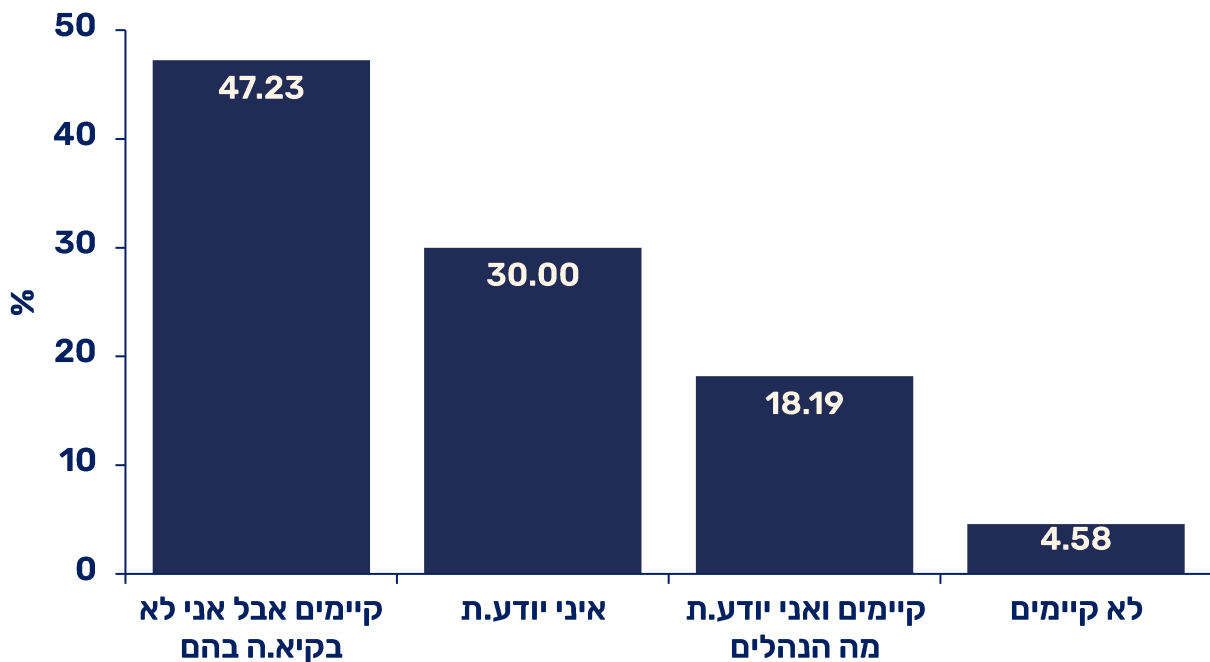

כאשר התבקשו הסטודנטים להעריך את רמת התמיכה או הניטרליות של מוסד הלימוד כלפי קבוצות שונות בקהילה הלהט"בית, נמצא כי במרבית המקרים הדירוגים נוסים לניטרליות. רוב הסטודנטים דיווחו על תחושת ניטרליות יחסית של המוסד כלפי זהויות שונות ללא התנגדות אקטיבית. אולם, כמות הסטודנטים אשר דיווחו שמוסד הלימודים מתנגד לסטודנטים על הקשת הטרנסית היה גבוה - כמעט חמישית מהעונים.

בנוסף, שאלנו כמה רמת הידידותיות ללהט"ב של מוסד לימוד ללהט"ב היוותה שיקול בבחירה שלהם ללמוד בו. **53% ציינו שזה היה שיקול טרם הרשמה למוסד הלימוד, 87% ציינו שזה היה יכול להוות שיקול אם היה מפורסם בצורה מסודרת, 52% ציינו שהיו בודקים זאת באופן אקטיבי אם ידעו היכן לבדוק.**

רמת הידידותיות ללהט"ב של מוסד הלימוד הייתה שיקול עבור **53% מהסטודנטים, 87% ציינו שזה היה יכול להיות שיקול אם היה מפורסם ו-52% היו מחפשים באופן אקטיבי אם ידעו היכן לבדוק.**

גרף 8: ידע על נהלים העוסקים בהטרדה על רקע נטייה מינית או מגדרית

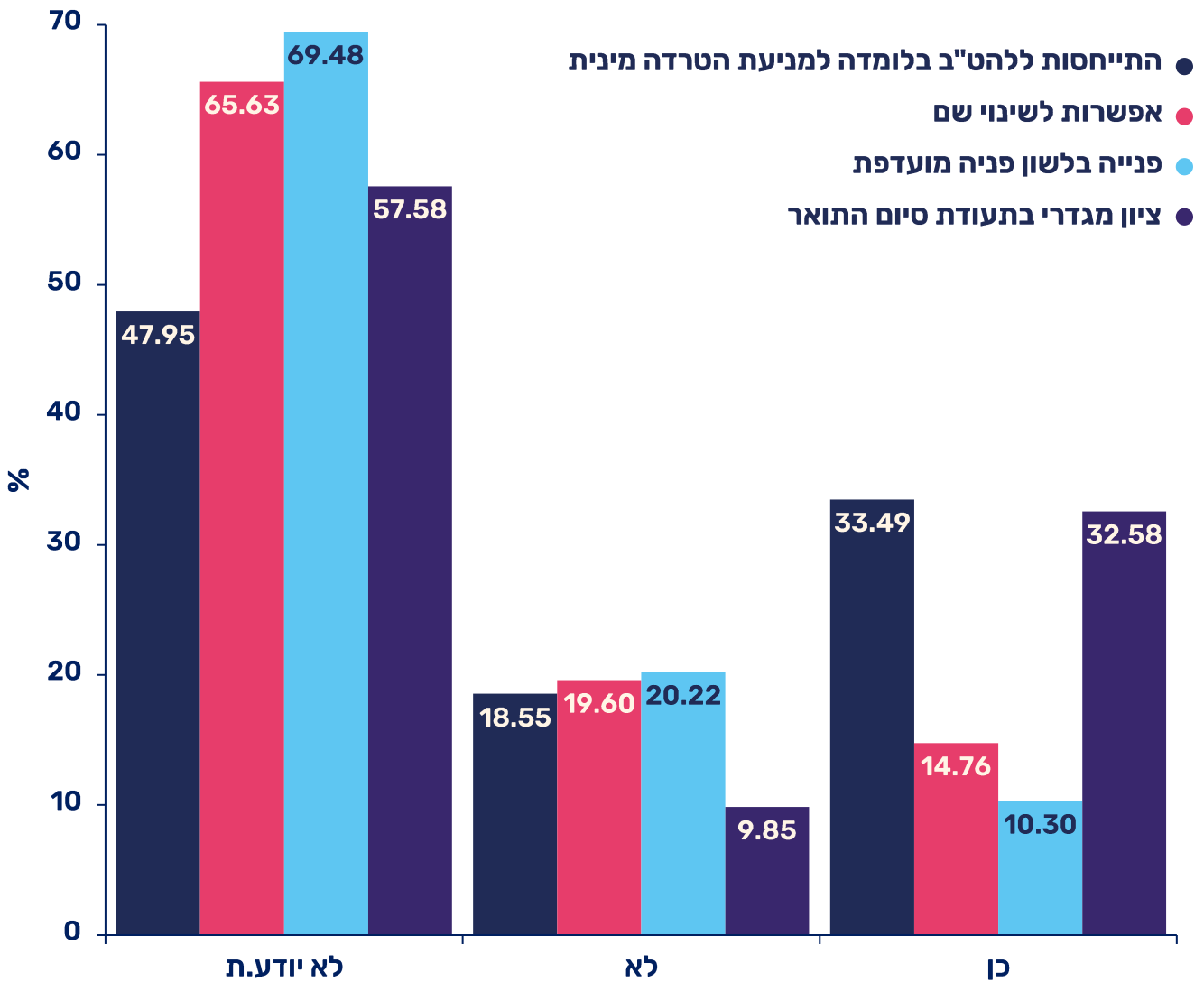
החוק למניעת הטרדה מינית בישראל כולל גם התייחסות מבזה לנטייה המינית ו/או המגדרית של אדם. בחלק זה שאלנו את הסטודנטים על מידת היכרותם עם נהלים מותאמים לקהילה הגאה במוסד הלימוד שלהם.

77% מהסטודנטים לא יודעים האם יש נהלים ומה הם בדיוק. עוד עלה מהנתונים כי רק 58% מהסטודנטים יודעים למי לפנות במצב של פגיעה שלהם או של חבריהם. כאשר עשינו השוואה בין נשים לגברים, 54% מהנשים יודעות למי לפנות בהשוואה ל-62% מהגברים. רק 48% מהסטודנטים על הקשת הטרנסית יודעים למי לפנות במקרה של פגיעה מינית.

"פניתי בעקבות הטרדה ממרצה. התשובה שקיבלתי לאחר שימוע עם האחראי להטרדות מיניות הייתה **"לא מדובר בפגיעה חמורה, הוא מצטער אם נפגעת"**"

-משיבה על הסקר

גרף 9: ידע על התאמה של נהלים לקהילה הגאה

בחלק זה ביקשנו לבדוק את הידע של הסטודנטים על המענים שמוסד הלימוד מספק עבורם. ברוב המענים הנדרשים ללהט"ב, עוני הסקר לא ידעו לענות האם הם קיימים או לא במוסד הלימוד שלהם. חוסר ידע על מענים פוגע עמוקות בתחושת האמון של סטודנטים ללהט"ב במוסד הלימוד שלהם ומתקשר לאחוזים גבוהים של חוסר פנייה, או חוסר ידע לאן לפנות במקרה של פגיעה.

"הדיונים שמתעוררים בכיתה הרבה פעמים להט"ב פופים ופוגעניים. אף מרצה לא ידע לתת מענה בזמן אמת לדיונים כאלה ובטח שלא להביע עמדות בעד הקהילה אלא רק אמירות שקשורות לחומר הלימודי במקרה הטוב"

-משיב על הסקר

מאפייני קמפוס בטוח לפי הסטודנטים

ביקשנו מהסטודנטים לדרג מה הם הצעדים שמוסד הלימוד צריך לעשות על מנת להפוך לידידותי ללהט"ב מתוך רשימה מוגדרת.

טבלה 2: דירוג מאפייני קמפוס בטוח על ידי עוני הסקר

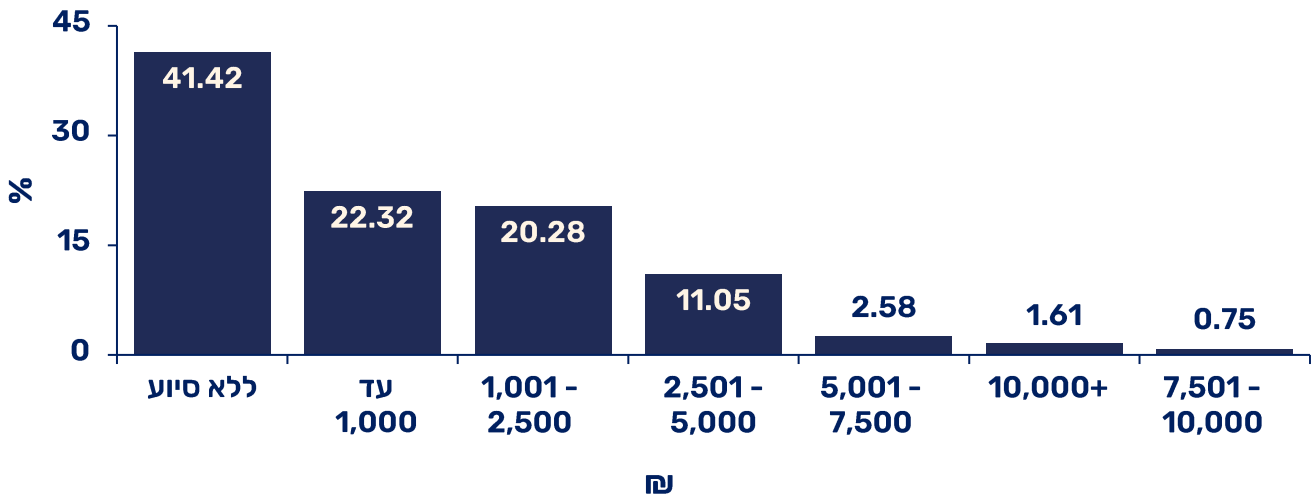
מאפיין	תוצאה	% מקום ראשון
תמיכה באחווה גאה בקמפוס (בהקמתה ובפעילותה)	71.82	23.08
שיתוף פעולה עם ארגוני קהילת הלהט"ב	67.51	14.64
הקצאת גורם ייחודי (כגון 'הממונה על הטרדות') שיעסוק/תעסוק בהטרדות על רקע נטייה מינית וזהות מגדרית	62.66	13.28
הרחבת הקורסים בנושאים הקשורים לנטייה מינית, לזהות מגדרית ולתיאוריה קווירית	61.49	21.09
ניסוח ופרסום נהלים ברורים וייחודיים ל'קמפוס בטוח' עבור להט"ב	60.1	13.15
מלגות ייעודיות ללהט"ב והכרה בפעילות בקהילה הגאה לצורך מלגה	47.43	9.93
אפשרות להתייעצות עם אנשי סגל להט"ב בנושאים הקשורים לנושאי לימודים בתחום	41.69	1.86
אפשרות להתייעצות עם אנשי סגל להט"ב בנושאים אישיים הקשורים לנטייה מינית ולזהות מגדרית	37.41	2.98

בטבלה מצוינים שני נתונים עבור כל מאפיין. אחוז הסטודנטים שדירגו צעד זה במקום ראשון, וציון כללי לדירוג. ציון זה נקבע על ידי ממוצע משוקלל של הדירוגים שקיבל כל מענה ומנורמל ככה שהציון הגבוה ביותר הוא 100. תמיכה באחווה גאה במוסד הלימוד ושיתוף פעולה עם ארגוני הקהילה נחשבו למענים החשובים ביותר עבור הסטודנטים מתוך הרשימה המוצעת. על אף קיומם של אתגרים כלכליים בקרב עוני הסקר, בהם נעסוק בפרק הבא, מלגות ייעודיות ללהט"ב דורגו נמוך יחסית. מהנתונים עולה כי סטודנטים להט"ב זקוקים למענה במוסד הלימוד יחד עם הטמעה של הזהות שלהם במרחב החברתי והאקדמי. כל אלו מוטמעים בתוך נוכחותה של אחווה גאה בקמפוס.

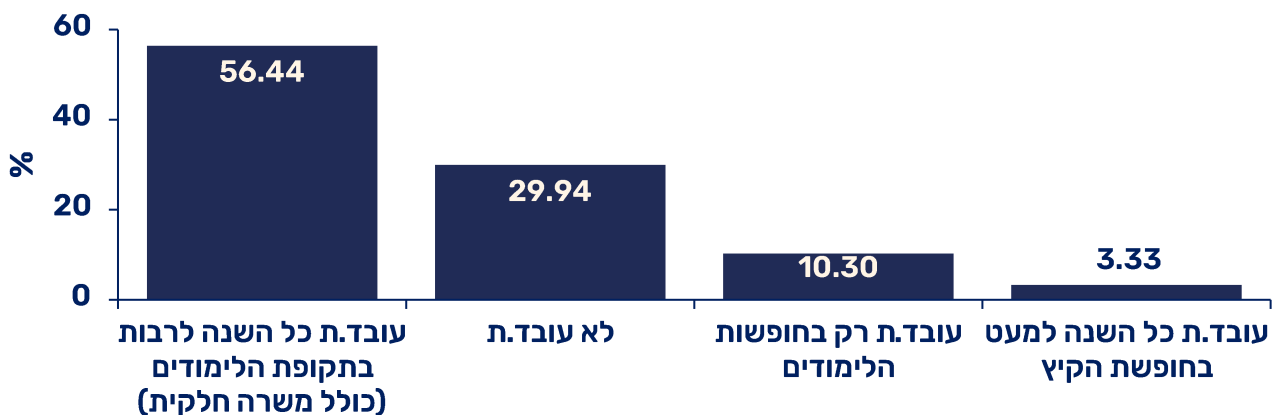
מצב כלכלי

גרף 10: תמיכה כספית מההורים במהלך הלימודים

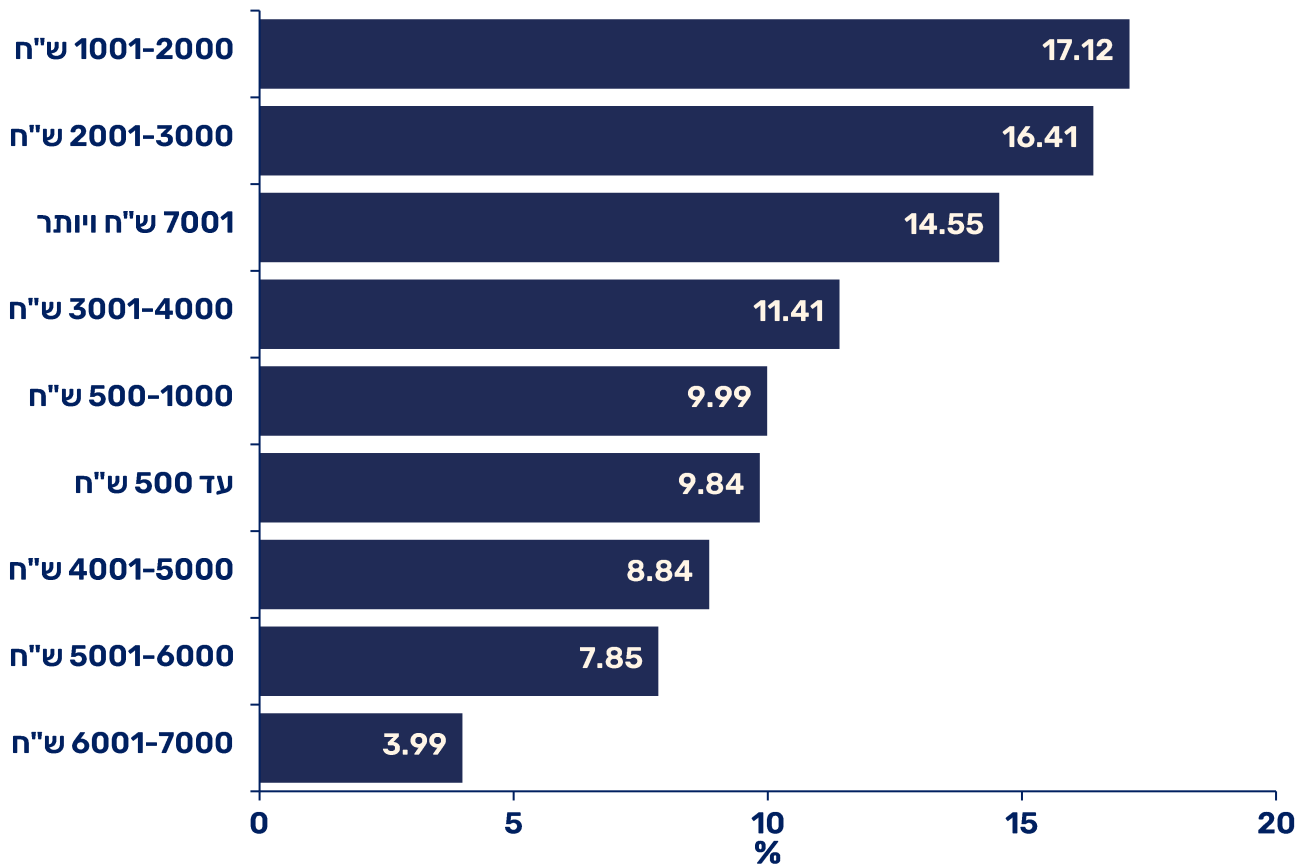
גרף 10 מציג את מידת התמיכה הכספית החודשית שסטודנטים להט"ב מקבלים מהוריהם. 41% אינם מקבלים תמיכה כלל - הקבוצה הגדולה ביותר במדגם. נתוני עומק מהשאלה מראים כי סטודנטים המתגוררים בבית ההורים נוטים לדווח פחות על תמיכה כספית ישירה, וזאת משום שההורים מכסים חלק משמעותי מהוצאות הדיור והמזון. לעומת זאת, סטודנטים המתגוררים בשכירות תלויים יותר בתמיכה הורית או בהכנסה מעבודה.

גרף 11: עבודה במהלך הלימודים

מרבית המשיבים (56%) עובדים לאורך כל השנה במקביל ללימודים. שיעור העבודה במהלך הלימודים גבוה במיוחד בקרב סטודנטים שאינם מתגוררים בבית ההורים, והוא משתקף גם ברמות השכר הממוצעות המוצגות בגרף הבא. נתון זה קשור ישירות לרמות תמיכה הורית נמוכות (גרף 10) ולרמות שכר נמוכות (גרף 12), ומדגיש את העומס הכלכלי הכולל על סטודנטים להט"ב בתקופת הלימודים.

גרף 12: שכר חודשי ממוצע

מרבית המשיבים מרוויחים שכר נמוך: 17% מרוויחים בין 1,001–2,000 ש"ח, ו-16% מרוויחים בין 2,001–3,000 ש"ח. כ-15% מדווחים על הכנסה של 3,001–4,000 ש"ח, ו-11% מרוויחים בין 4,001–5,000 ש"ח. הכנסות גבוהות יותר (מעל 7,000 ש"ח) מאפיינות רק כ-4% מהמשיבים. כ-74% מהסטודנטים הלהט"ב מרוויחים עד 3,000 ש"ח בחודש. רמת הכנסה שאינה תואמת את יוקר המחיה ואת עלויות המגורים בישראל. נתונים אלו משלימים את נתוני העבודה (גרף 11) והתמיכה הכלכלית (גרף 10), ומלמדים כי גם כאשר סטודנטים עובדים באופן קבוע, השכר הממוצע נמוך ואינו מאפשר עצמאות כלכלית מלאה.

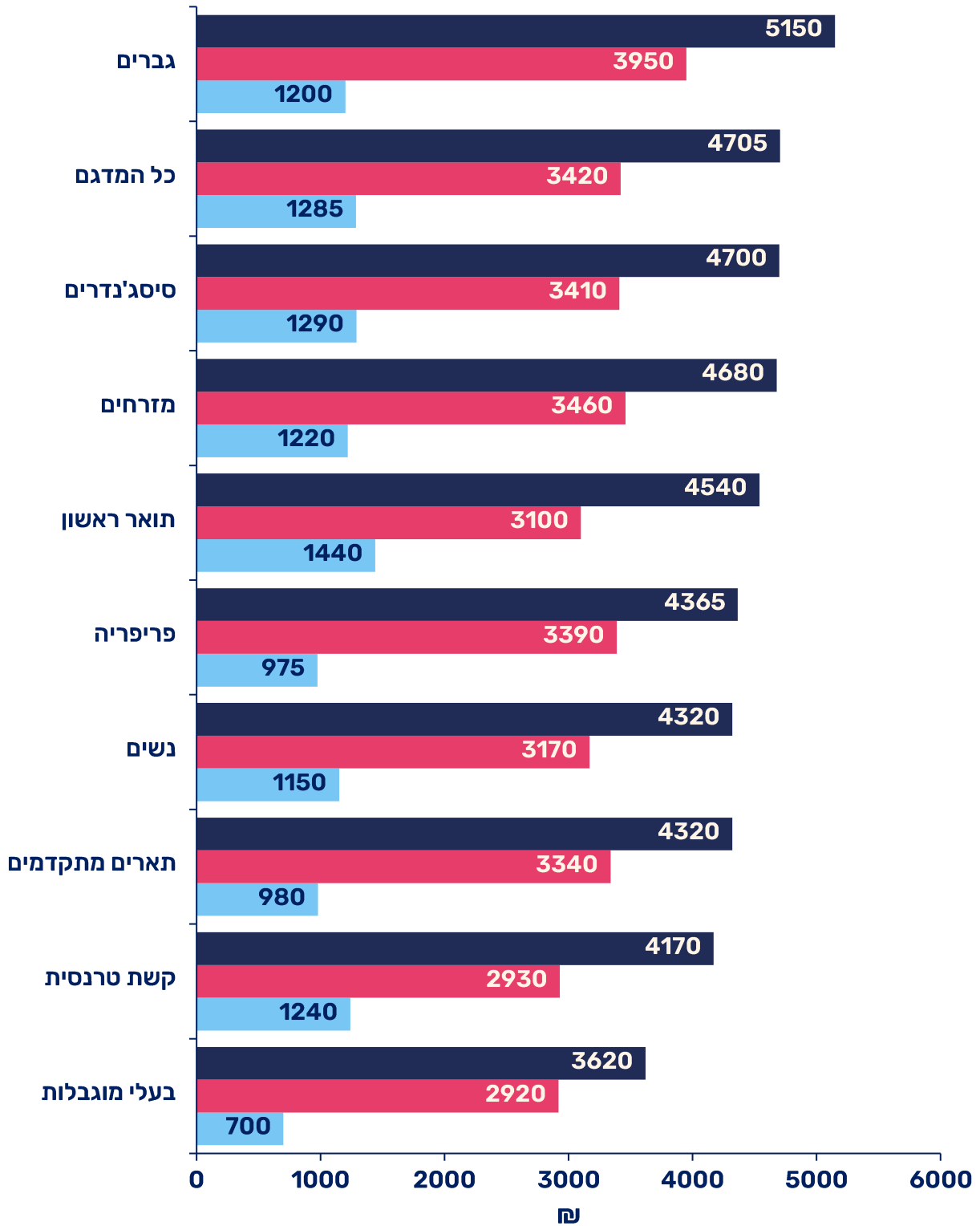
42% מהסטודנטים הלהט"ב שקלו לפרוש מהלימודים במהלך השנה האחרונה, כאשר הסיבה המרכזית לכך הייתה לחץ כלכלי

-מתוך סקר הסטודנט 2025

גרף 13: שכר ממוצע, תמיכה הורית ממוצעת והכנסה כללית ממוצעת לפי אוכלוסיות שונות בקהילה

הגאה

● סה"כ (הערכה של סכום כולל לחודש) ● שכר חודשי (בממוצע לחודש) ● סיוע מההורים (בממוצע לחודש)

המשכורת החודשית הממוצעת של סטודנטים להט"ב עומדת על 3,420 ש"ח, והיא נמוכה משמעותית מהמשכורת החודשית של כלל הסטודנטים בישראל – 6,291 ש"ח לחודש (לפי סקר הסטודנט של התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות הארצית). מדובר בפער של 2,871 ש"ח לחודש ושל 34,452 ש"ח בשנה.

גם בהיבט התמיכה מההורים ניכר פער בולט: סטודנטים להט"ב מקבלים בממוצע 1,285 ש"ח בחודש, לעומת 2,152 ש"ח בחודש בכלל האוכלוסייה הסטודנטאילית. מדובר בפער של 867 ש"ח בחודש ו-10,400 ש"ח בשנה.

לאחר סכימה של תמיכה הורית ממוצעת לחודש ומשכורת חודשית ממוצעת עולה נתון מדאיג – **סטודנטים להט"ב מכניסים 44% פחות לחודש בהשוואה לכלל הסטודנטים.**

כאשר בוחנים תתי אוכלוסיות, עולה כי הפערים הכלכליים נמשכים גם בתוך הקבוצה הלהט"בית עצמה:

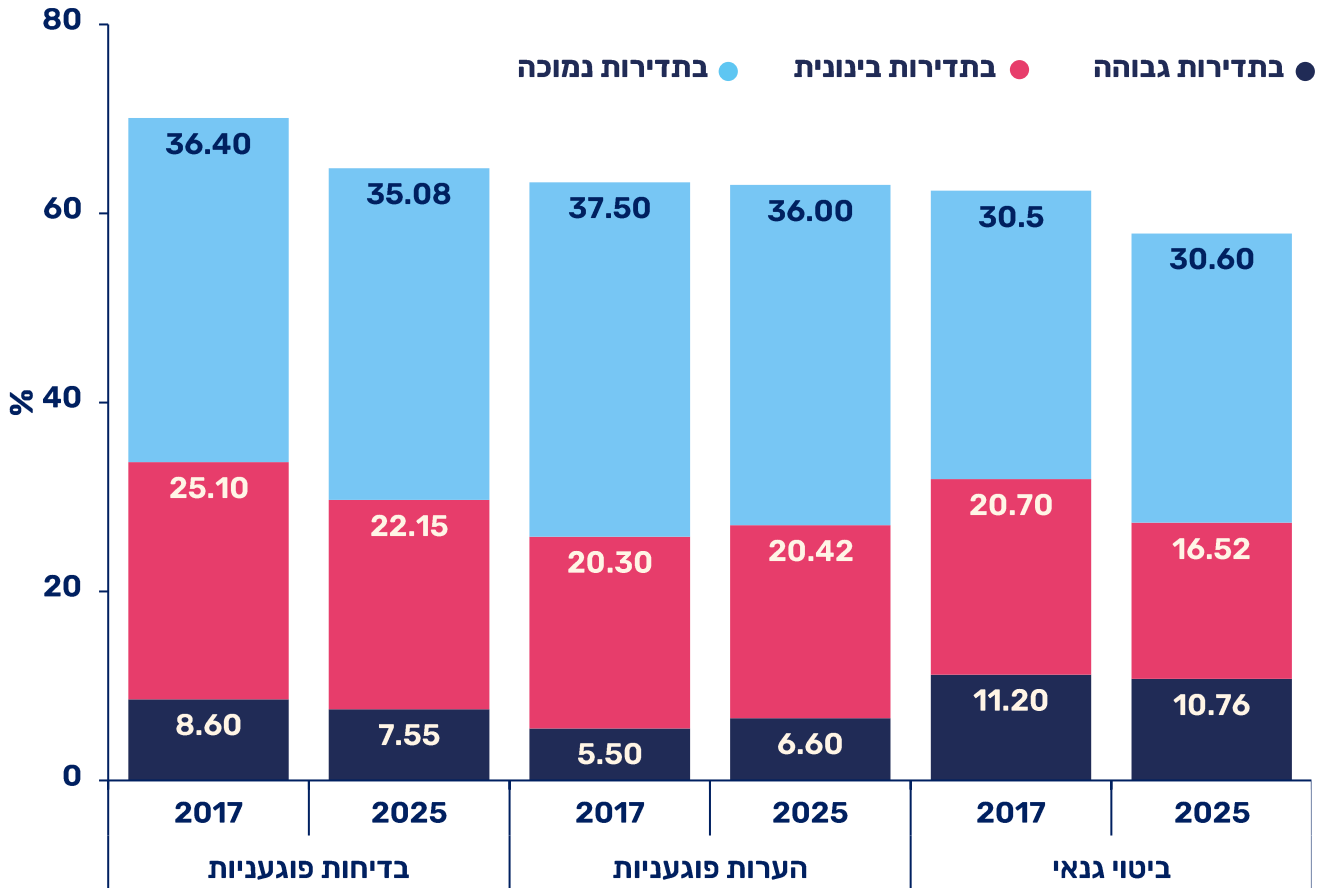
נשים להט"ב מרוויחות בממוצע 3,170 ש"ח לעומת 3,950 ש"ח בקרב גברים, וסטודנטים מהפריפריה או בעלי מוגבלות מדווחים על הכנסות ותמיכה הורית נמוכות במיוחד. כאשר נעשתה השוואה מול סקר הסטודנט של ההתאחדות נמצא **כי 42% מהסטודנטים הלהט"ב שקלו לפרוש השנה מהלימודים**. עלייה של 6% מסקר הסטודנט שנה שעברה ו-8% יותר מכלל הסטודנטים. הסיבות העיקריות למחשבה על פרישה מהלימודים עבור להט"ב היו קשיים כלכליים וקושי להתמודד עם העומס הלימודי. עבור שתי הסיבות, סטודנטים להט"ב דיווחו על קשיים אלו באחוזים גבוהים יותר מהאוכלוסייה הכללית.

סטודנטים להט"ב מדווחים על הכנסה חודשית נמוכה בכ-44% מזו של כלל הסטודנטים.

הטרדות ואפליה

גרף 14: רמת חשיפה לסוגים שונים של פגיעה

השוואה לסקר "אקלים במוסדות להשכלה הגבוהה" מ-2017 ללא סימון בתדירות "אף פעם".

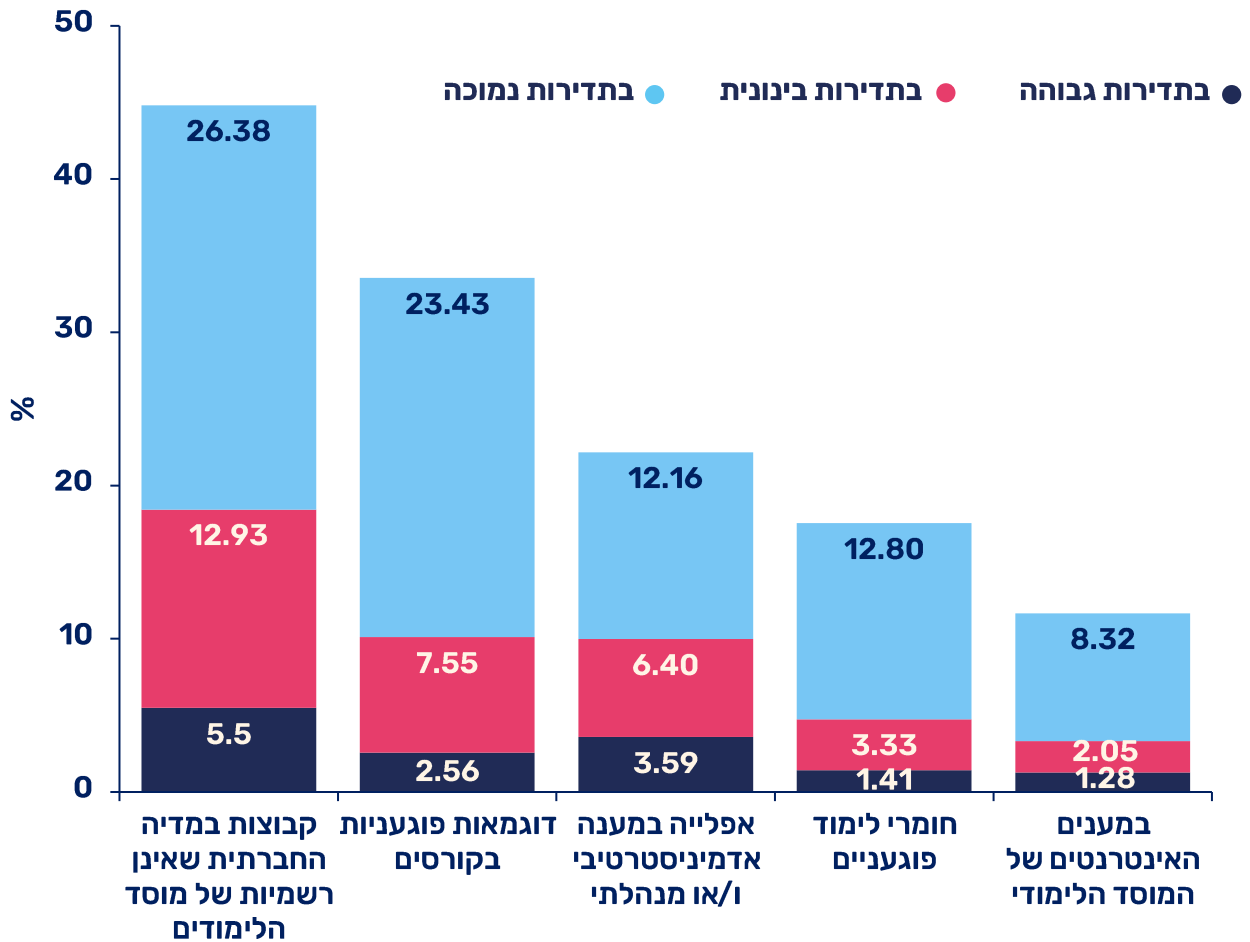
רוב הסטודנטים נחשפו לסוגים שונים של פגיעה. בהשוואה ל-2017 לא היה הבדל משמעותי בחשיפה לפגיעה. **62% מהסטודנטים הלהט"בים נחשפו להערות פוגעניות הקשורות לזהות מינית או מגדרית.**

"זה כאילו מרגיש שהמצב לא "חמור מספיק" בשביל להגיש תלונה אבל גם ממש לא אידאלי. אני שומעת "בדיחות" להט"בופוביות על בסיס שבועי אם לא יומי, במיוחד אמרות טרנספוביות חשוכות ושגויות."

-משיבה על הסקר

גרף 15: מרחבי פגיעה נוספים

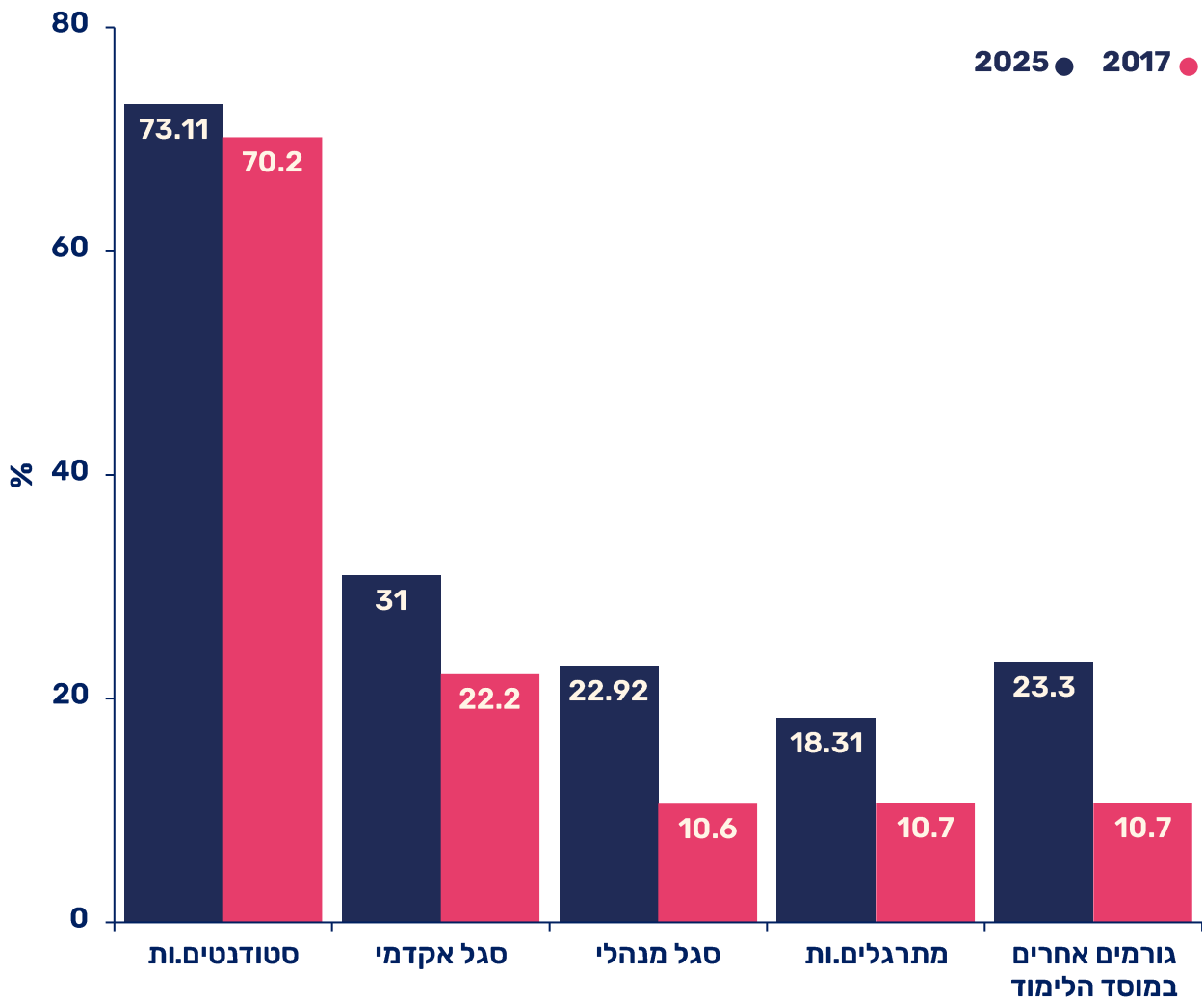

סטודנטים להט"ב חשופים להערות פוגעניות, חומרי לימוד בעייתיים ואפליה באחוזים גבוהים. 1 מכל 3 סטודנטים שמע דוגמאות פוגעניות בקורסים. **42% מהסטודנטים שצינו כי רכישת ידע על הקהילה הגאה רלוונטית לתואר שלהם, גם דיווחו כי שמעו דוגמאות פוגעניות בקורסים. 33% דיווחו שנחשפו לתכנים פוגעניים בסילבוסים.**

השוואה בין גברים לנשים בחשיפה להערות פוגעניות, בדיחות וביטויי גנאי מצאנו שגברים להט"ב חשופים ב-16% יותר לביטויי גנאי. סטודנטים על הקשת הטרנסית חשופים ב-15% יותר להערות פוגעניות, לדוגמאות פוגעניות בקורסים ולפגיעות במדיה החברתית הסטודנטאילית. **49% מהסטודנטים על הקשת הטרנסית עוד דיווחו כי נחשפו לאפליה במענה אדמיניסטרטיבי.**

גרף 16: זהות הפוגע

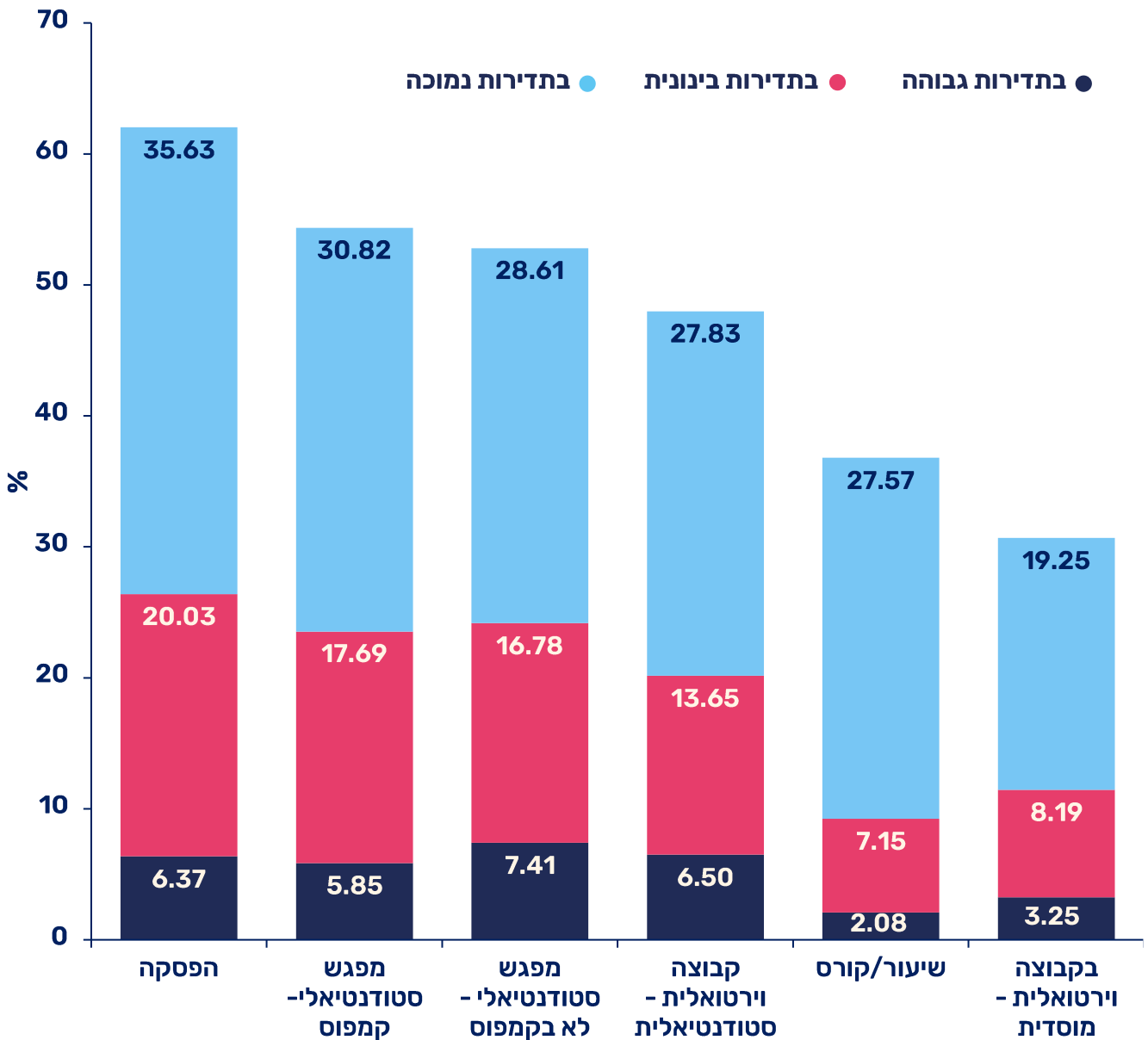

רוב הפגיעות מגיעות מסטודנטים. בהשוואה לסקר "קמפוס בטוח" מ-2017 ניתן לראות פגיעה באחוזים גבוהים יותר מגורמים לא סטודנטיאליים ואף קפיצה משמעותית בפגיעות מצד סגל מנהלי.

סטודנטים על הקשת הטרנסית חשופים לפגיעה להט"ב בפובית מטעם סגל אקדמי בשיעור גבוה פי 2 יותר מסטודנטים סיסג'נדרים

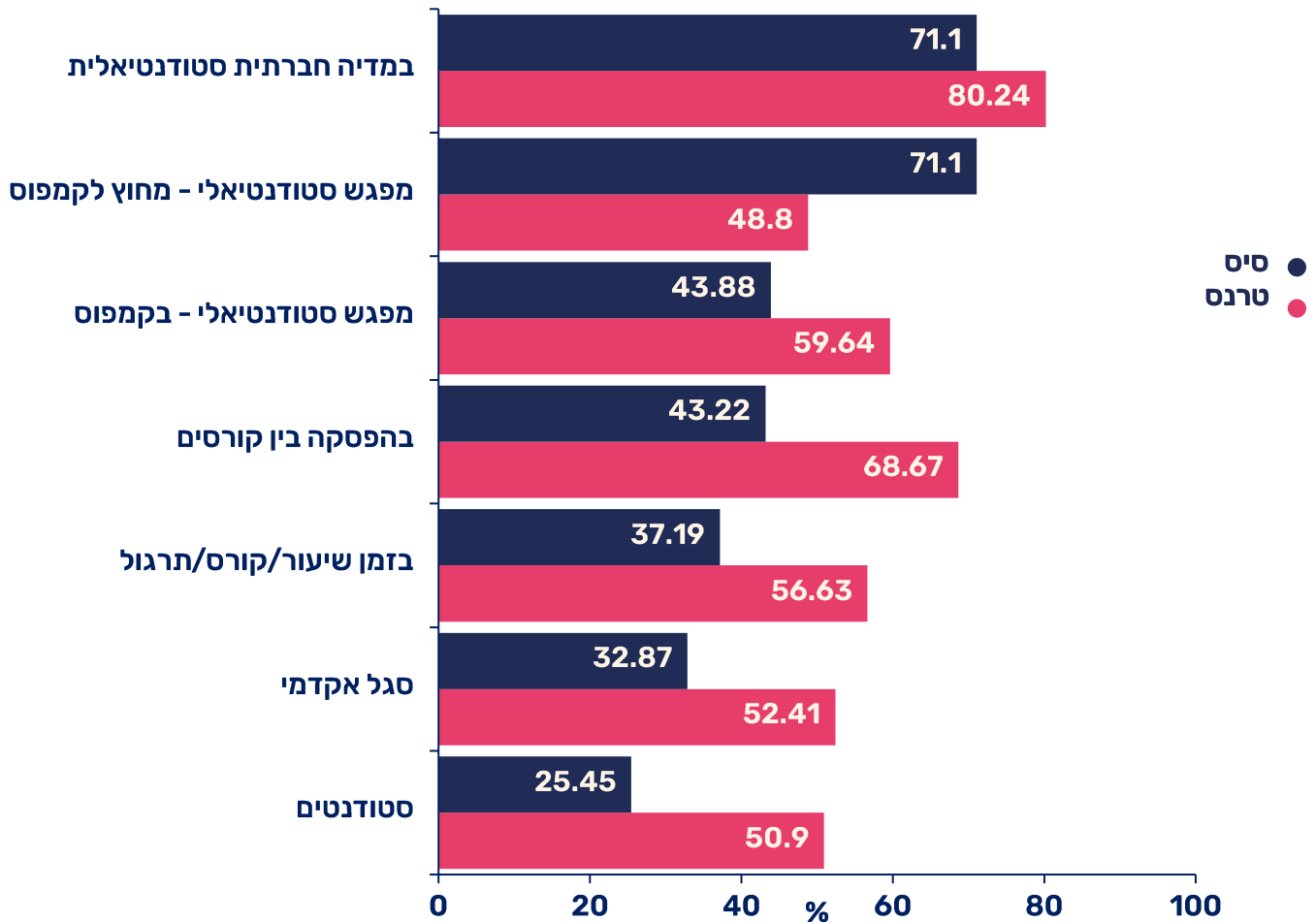

גרף 17: מקום הפגיעה

ניתן לראות שרוב מרחבי הפגיעה הם מרחבים לא פורמליים (בין שיעורים, במפגשים בתוך ומחוץ לקמפוס בין סטודנטים). ועדיין, חשוב לציין כי 38% מהסטודנטים דיווחו שחוו פגיעה בתוך כיתות הלימוד עצמן. 1 מ-3 סטודנטים נחשף לפגיעה להט"ב בפוביית במדיה החברתית של תחום הלימוד שלו (פייסבוק, וואטסאפ וכו').

גרף 18: השוואת מרחבי הפגיעה וזהות הפוגעים של סטודנטים סיסג'נדרים מול סטודנטים על הקשת הטרנסית

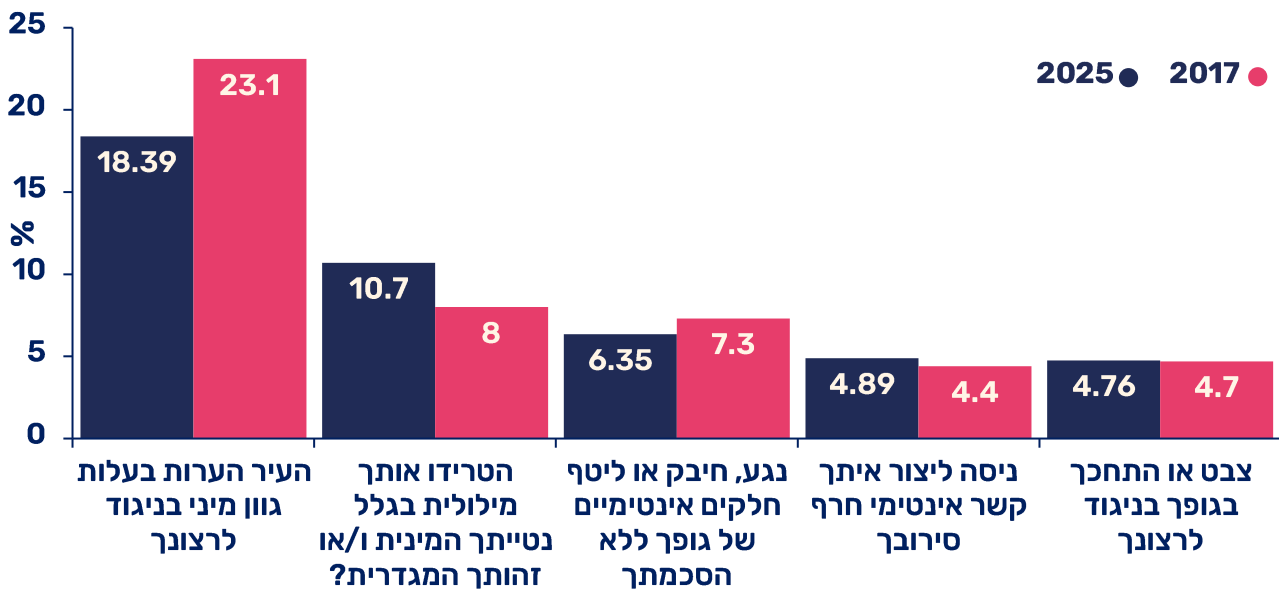
מהשוואת דיווחיהם של סטודנטים על הקשת הטרנסית לאלו של סטודנטים סיסג'נדרים, עולה כי הסטודנטים על הקשת הטרנסית חשופים לרמות פגיעה גבוהות יותר בכלל המרחבים שנבדקו. יוצא דופן הוא המרחב הלימודי (שיעור, קורס או תרגול), שבו שיעור הפגיעה המדווח גבוה יותר דווקא בקרב סטודנטים סיסג'נדרים.

סטודנטים על הקשת הטרנסית חשופים לפגיעה להט"ב בפובית מטעם סגל אקדמי בשיעור גבוה פי 2 יותר מסטודנטים סיסג'נדרים. למרות זאת, סטודנטים סיסג'נדרים מדווחים על חשיפה גבוהה יותר לפגיעה להט"ב בפובית במרחבים אקדמיים פורמליים.

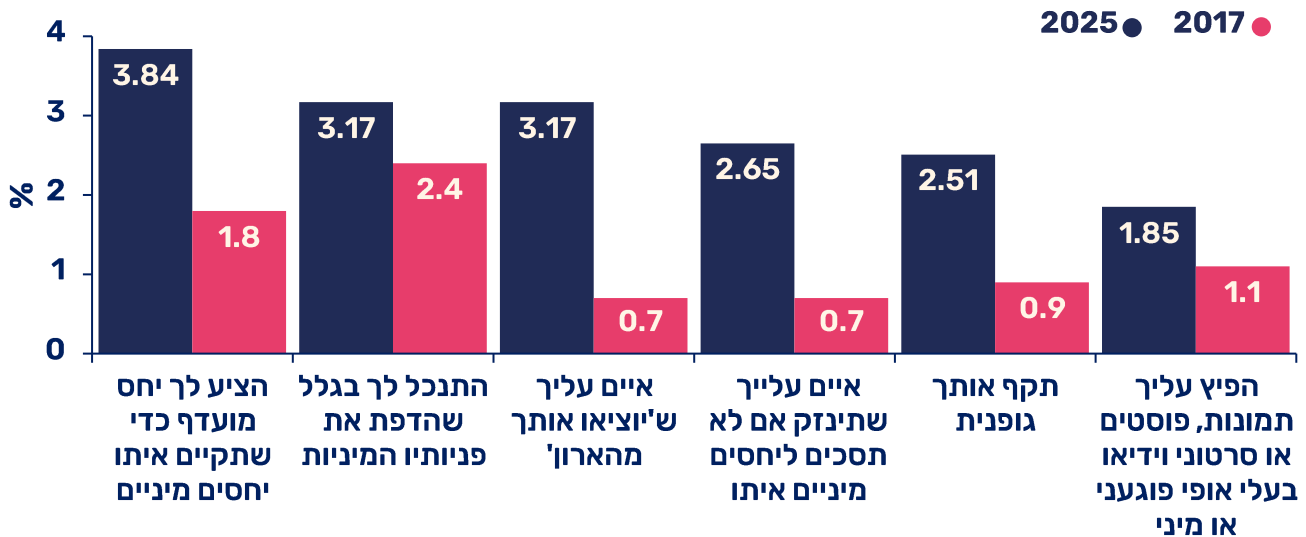
"אני שומעת התייחסות למונחים מיושנים כל הזמן. רק אתמול שמעתי בשיעור טענה שכל האנשים על הקשת הטרנסית הם אוטיסטים ובגלל זה הם 'ככה'"

-משיבה על הסקר

גרף 19.1: הטרדה מינית לפי סוג

גרף 19.2: הטרדה מינית לפי סוג

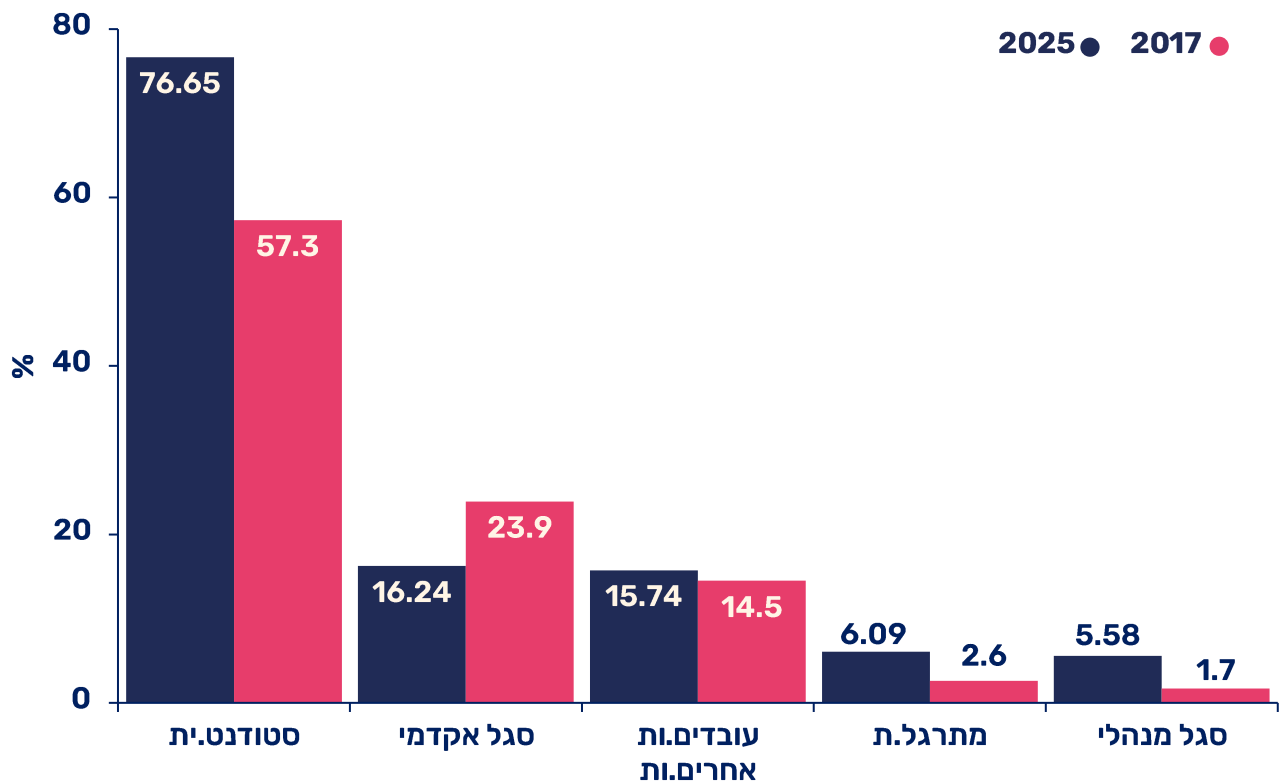

הממצאים מצביעים על ירידה מתונה בשיעורי ההטרדה לאורך שמונה השנים שחלפו. כך לדוגמה, שיעור המדווחים על הערות בעלות אופי מיני או מגדרי ירד מ-23% ל-18%. עם זאת, בתחומים מסוימים – כגון אפליה עקיפה או התייחסויות מרומזות על רקע זהות מגדרית – נצפתה עלייה קלה. לצד הירידה הכוללת בשיעור ההטרדות, ניכרת מגמה מטרידה של שינוי באופי הפגיעות: בעוד שהערות מילוליות בעלות אופי מיני או מגדרי הפכו פחות שכיחות, נצפתה עלייה באירועים הכוללים מגע פיזי לא רצוי או פגיעה ישירה יותר.

ממצא זה עשוי להעיד על תהליך של הסלמה באופי הפגיעה - מעבר מהתנהגות מילולית או עקיפה למעשים חודרניים יותר - גם אם היקפה הכללי נותר נמוך יחסית. אמנם מוקדם לקבוע כי מדובר במגמה מובהקת, אך השינוי בכיווניות מחייב תשומת לב והעמקה באיתור הסיבות לכך, במיוחד לאור המשך חוסר הביטחון שחווים חלק מהסטודנטים הלהט"ב במוסדות להשכלה גבוהה.

גרף 20: זהות המטריד

בהשוואה בין סקרי האחוה הגאה משנים 2017 ו-2025 ניכרת הסטה חדה במקור הפגיעות במרחב האקדמי. בעוד שב-2017 פגיעות והטרדות נחוו בתדירות גבוהה יותר מצד סגל אקדמי, בשנת 2025 נרשמה ירידה בדיווחים על פגיעות מסוג זה לצד עלייה משמעותית בהטרדות מצד סטודנטים אחרים, וכן עלייה בפגיעות המיוחסות למתרגלים ולסגל מנהלי. ממצא זה מתכתב עם הנתון המוצג בגרף 17, המצביע על שכיחות גבוהה יותר של פגיעות להט"ב בפופוביות במרחבים לא פורמליים.

שינוי מגמה זה מדגיש את הצורך בהתמקדות רחבה יותר בהתמודדות עם פגיעות להט"ב בפופוביות והטרדות מיניות במרחב הסטודנטיאלי, ולא רק במסגרת יחסי סמכות פורמליים. לצד זאת, נדרש חיזוק ההכשרה והמודעות בקרב מתרגלים וסגל מנהלי, אשר

נמצאים בממשק יומיומי עם סטודנטים. במקביל, העובדה שפגיעות מצד סגל אקדמי עדיין מדווחות בהיקף שאינו זניח מדגישה כי האחריות המוסדית להתמודדות עם התופעה חלה על כלל דרגי המוסד, ודורשת מענה מערכתית מתמשך.

הנתונים מצביעים על שינוי דפוס:

הפגיעה בסטודנטים להט"ב מתרחשת כיום פחות במסגרת יחסי מרות או סמכות, ויותר במרחב הסטודנטיאלי הבלתי-פורמלי עצמו - כלומר, בין בני גילם. שינוי זה עלול להעיד על אימוץ נורמות פוגעניות של הדרה בקרב הסטודנטים עצמם, גם כאשר המערכת המוסדית מנסה לשדר קבלה וסובלנות. במילים אחרות, בעוד שהמוסדות הפורמליים משתפרים במדיניותם הנוגעת לסגל, הסביבה החברתית עדיין עלולה להישאר מסוכנת עבור סטודנטים להט"ב.

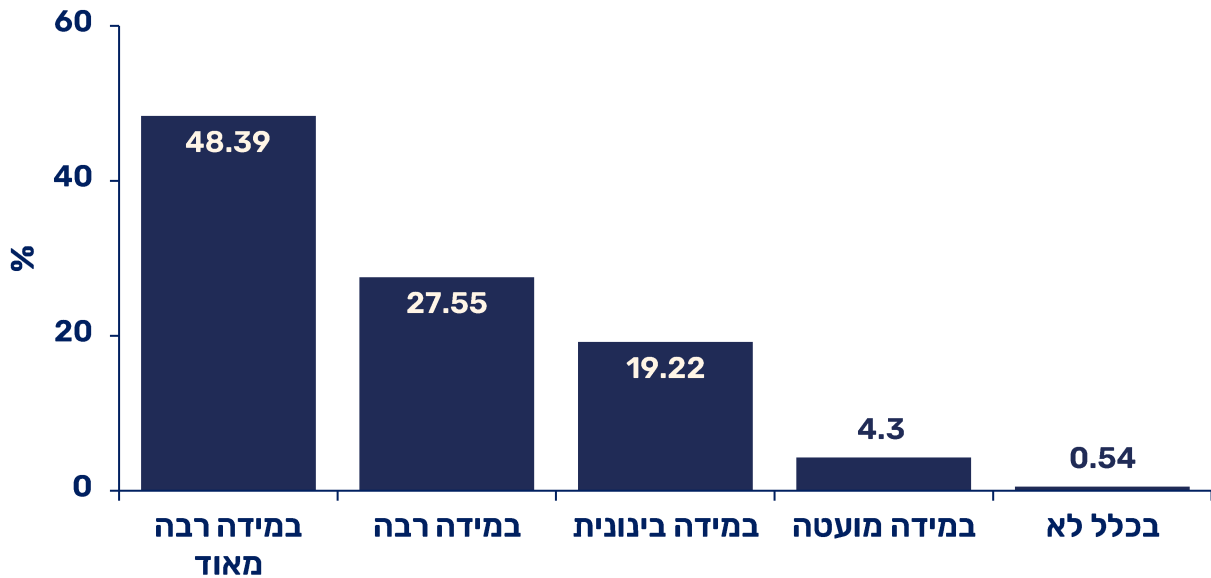
מבין הסטודנטים שדיווחו כי חוו הטרדה מינית, כ-83% לא פנו כלל לממונה להטרדה מינית או לגורם אחר במוסד.

הנתונים משקפים פער עמוק בין היקף ההטרדות לבין שיעור הפניות, ומעידים על חסמים משמעותיים בדיווח - ייתכן שמקורם בחוסר אמון במנגנוני הטיפול, חשש מחשיפה או חוסר ודאות לגבי אופן הדיווח. נמצא כי נשים נוטות לפנות פחות בהשוואה לגברים (פער של כ-5%), מה שעשוי להעיד על תחושת סיכון או חוסר ביטחון גבוהות יותר בקרב נשים להט"ביות במרחב האקדמי.

83% מהסטודנטים שחוו הטרדה מינית לא פנו לממונה או לגורם אחר במוסד הלימוד.

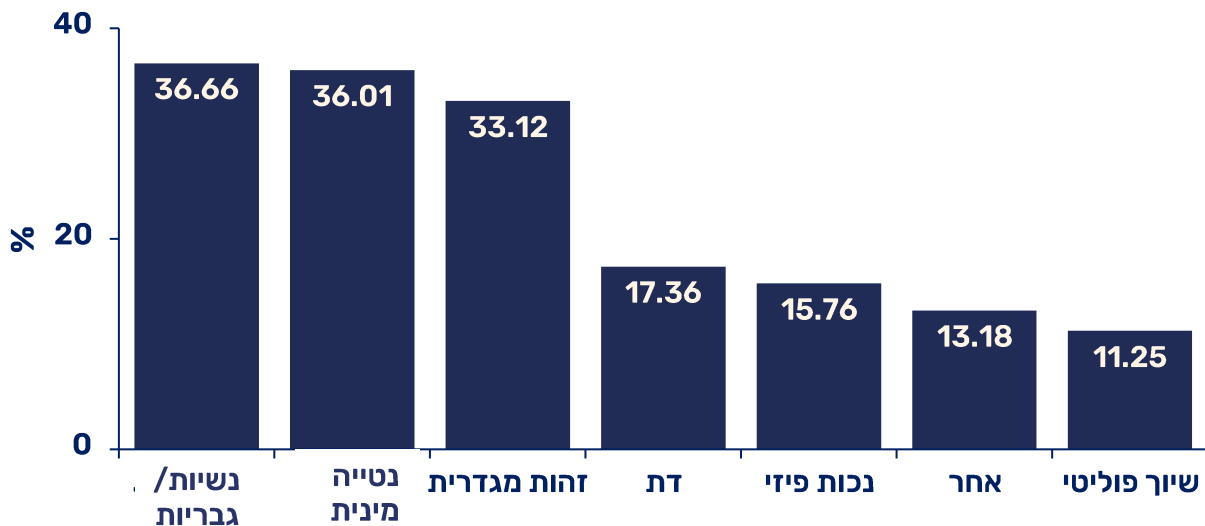

גרף 21: תחושת ביטחון במוסד הלימוד

למרות הנתונים הקודמים, רוב הסטודנטים הלהט"ב (76%) מרגישים בטוחים במוסד הלימוד שלהם. 1 מ-4 סטודנטים מרגישים תחושת ביטחון בינונית ומטה. נתון זה משתנה דרמטית כאשר שאלנו על נוכחות להט"ב בית חיובית בקמפוס (גרף 22).

גרף 22: סיבות לתחושת חוסר ביטחון במוסד הלימוד

רוב הסטודנטים דיווחו כי נטייתם המינית, זהותם המגדרית והתנהגותם הנשית/גברית גרמה להם לתחושת חוסר ביטחון במרחב האקדמי. חשוב לציין כי התשובה "שיוך פוליטי" לא הייתה חלק מהאפשרויות שניתנו וכי היא נכנסה כקטגוריה כיוון ש-11% מהמשיבים ציינו ב"אחר"

כמאפיין שגורם להם לתחושת חוסר ביטחון. ניתן לראות פה שחוסר ביטחון של סטודנטים להט"ב מושפע בעיקר מזהותם הלהט"בית ופחות ממאפיינים אחרים.

"יש לי המון חשש להציג נראות מגדרית שונה או להתנסות בזה גם במסגרת הקמפוס. לא מצליח להרגיש בנוח/לתפוס אומץ"

-משיב על הסקר

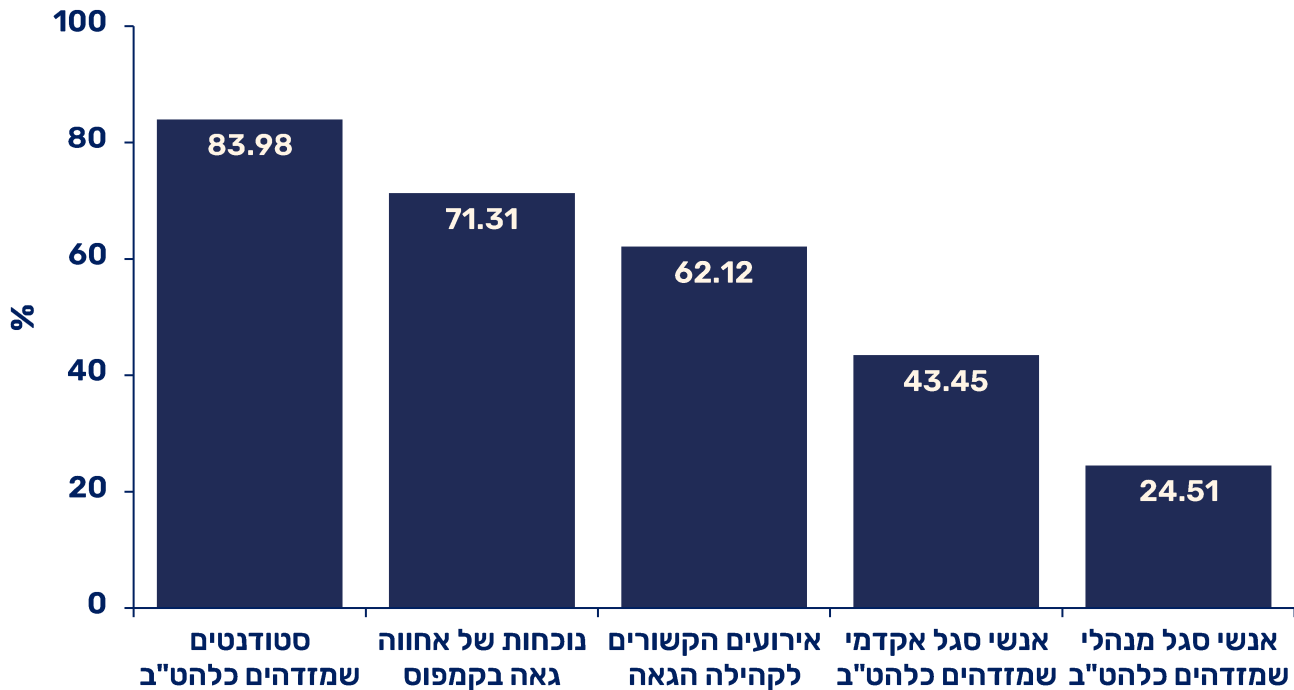
גרף 23: רמת נוכחות להט"בית חיובית במוסד הלימוד

רק 20% מהסטודנטים הלהט"ב מרגישים כי יש נוכחות להט"בית חיובית במוסד הלימוד שלהם ברמה גבוהה. היפוך כמעט מוחלט זה בין רמת ביטחון לבין נוכחות להט"בית חיובית בקמפוס. ניתן להציע מספר השערות לפער זה. ייתכן כי הסטודנטים אינם מצפים מהמוסד להכרה בקהילה או לנראות שלה, או לחלופין, כי בתשובתם לגבי תחושת הביטחון הם מתייחסים לביטחונם הפיזי בלבד, במנותק ממידת המענה על צרכיהם הרגשיים. נתון זה מחזק את המוצג בגרף 7 המציג רמת ניטרליות גבוהה של מוסד הלימוד לזהויות שונות.

גרף 24: התפלגות תפיסת הסטודנטים - גורמים המעלים את הנוכחות הלהט"בית החיובית במוסד

הלימוד

ניתן לראות שסטודנטים המזדהים כלהט"ב ונוכחות של אחווה גאה בקמפוס הם המשמעותיים ביותר בשיפור התחושה החיובית של סטודנטים להט"ב. ניתן להסיק מהנתונים שסטודנטים להט"ב מרגישים צורך בלראות ולמצוא את קבוצת השווים להן - זאת כיוון שהיכולת "לצאת מהארון" ולסמן את הזהות לסביבה דורשת תחילה מרחב מאפשר ומכיל לזהויות וחוויות שונות.

"הדבר הכי חשוב בעיני זה תמיכה במרצים ומרצות קווירים - אם אנשים שמלמדים/ממלאים תפקידים יוכלו להיות מחוץ לארון, ולהיות בטוחים כשהם עושים את זה, אז גם סטודנטים יוכלו."

-משיבה על שאלת הפרס

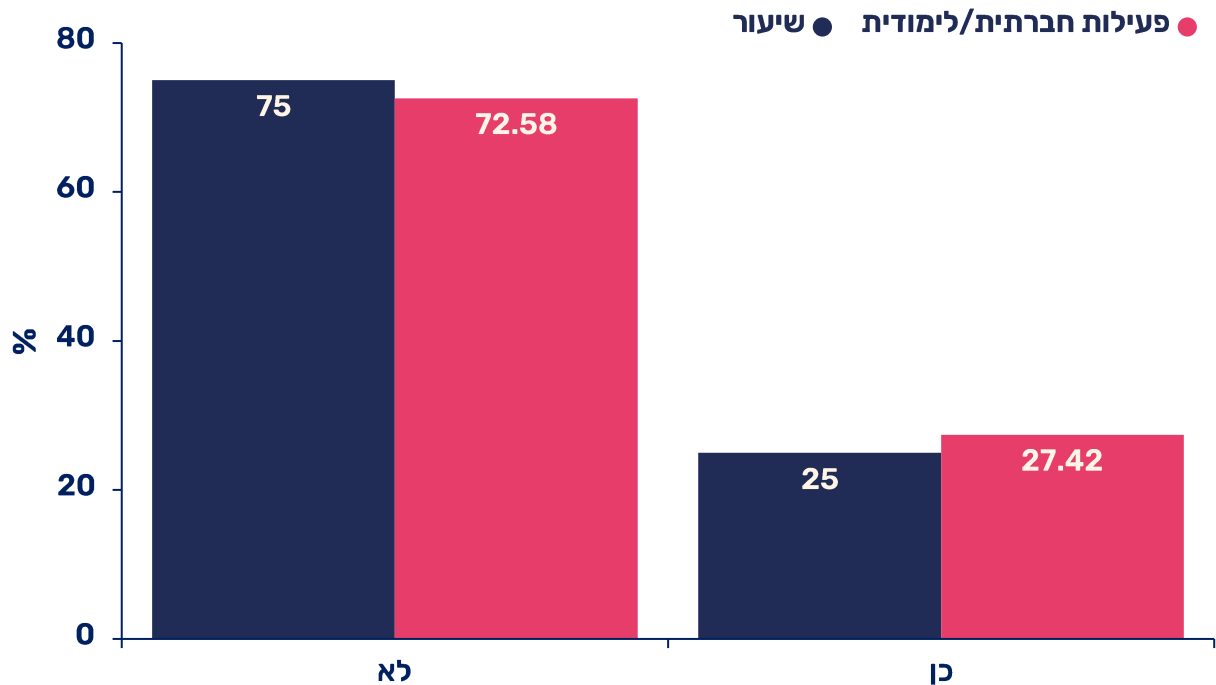
עקב הפערים המשמעותיים שראינו בין תחושת ביטחון לבין רמת נוכחות להט"בית חיובית במוסד הלימוד תהינו האם הפער נובע מקבוצת שייכות ספציפית. עשינו אנליזה של ממוצעים משוקללים עבור כל אחד מהמדדים ועבור קבוצות שייכות בעלות עניין שענו מהן יותר מ-30 משיבים.

טבלה 3: פערים בתחושת ביטחון לבין נוכחות להט"בית חיובית במוסד הלימוד לפי קבוצת שייכות

פער	נוכחות להט"בית חיובית (ממוצע משוקלל)	ביטחון (ממוצע משוקלל)	קבוצת שייכות
1.49	2.7	4.19	כללי
1.3	2.68	3.98	תואר ראשון
1.32	2.66	3.98	תארים מתקדמים
1.3	2.62	3.92	נשים
1.35	2.74	4.09	גברים
0.96	2.8	3.76	הקשת הטרנסית
1.13	2.77	3.9	הקשת הביסית
0.98	2.8	3.78	א-מיניים
1.1	2.66	3.76	נכים
1.35	2.62	3.97	מזרחים
1.34	2.55	3.89	דור ראשון להשכלה גבוהה

בקרב כל קבוצות השייכות תחושת הביטחון בקמפוס גבוהה מתחושת הנוכחות להט"בית החיובית, עם פערים קטנים שלא מצביעים על הבדל משמעותי בחוויה של קבוצות שייכות שונות. דפוס זה חוזר גם בקרב קבוצת המשיבים הכללית וגם בקרב קבוצות זהות שונות, ומרמז כי תחושת הביטחון הכללית אינה משקפת בהכרח חוויה של נראות, הכלה או נוכחות להט"בית חיובית במרחב הקמפוס.

גרף 25: הימנעות מנוכחות עקב חוסר נוחות

כ-25% מהסטודנטים הלהט"ביים מדווחים כי נעדרו משיעור או מפעילות אקדמית אחרת עקב חוסר ביטחון או נוחות הקשורה לזהותם, לעומת כ-75% שלא דיווחו על היעדרות כזו. ממצא זה מצביע על כך שעבור חלק משמעותי מהסטודנטים, חוויית הלמידה אינה מתבצעת בנתפסת כמרחב בטוח או ניטרלי, אלא ככזו המחייבת שיקולי הימנעות והתאמה. היעדרות מהמרחב האקדמי משקפת פגיעה ממשית בשוויון הזדמנויות, ומעידה כי האקלים הקמפוס משפיע לא רק על תחושת השייכות אלא גם על עצם ההשתתפות בלמידה.

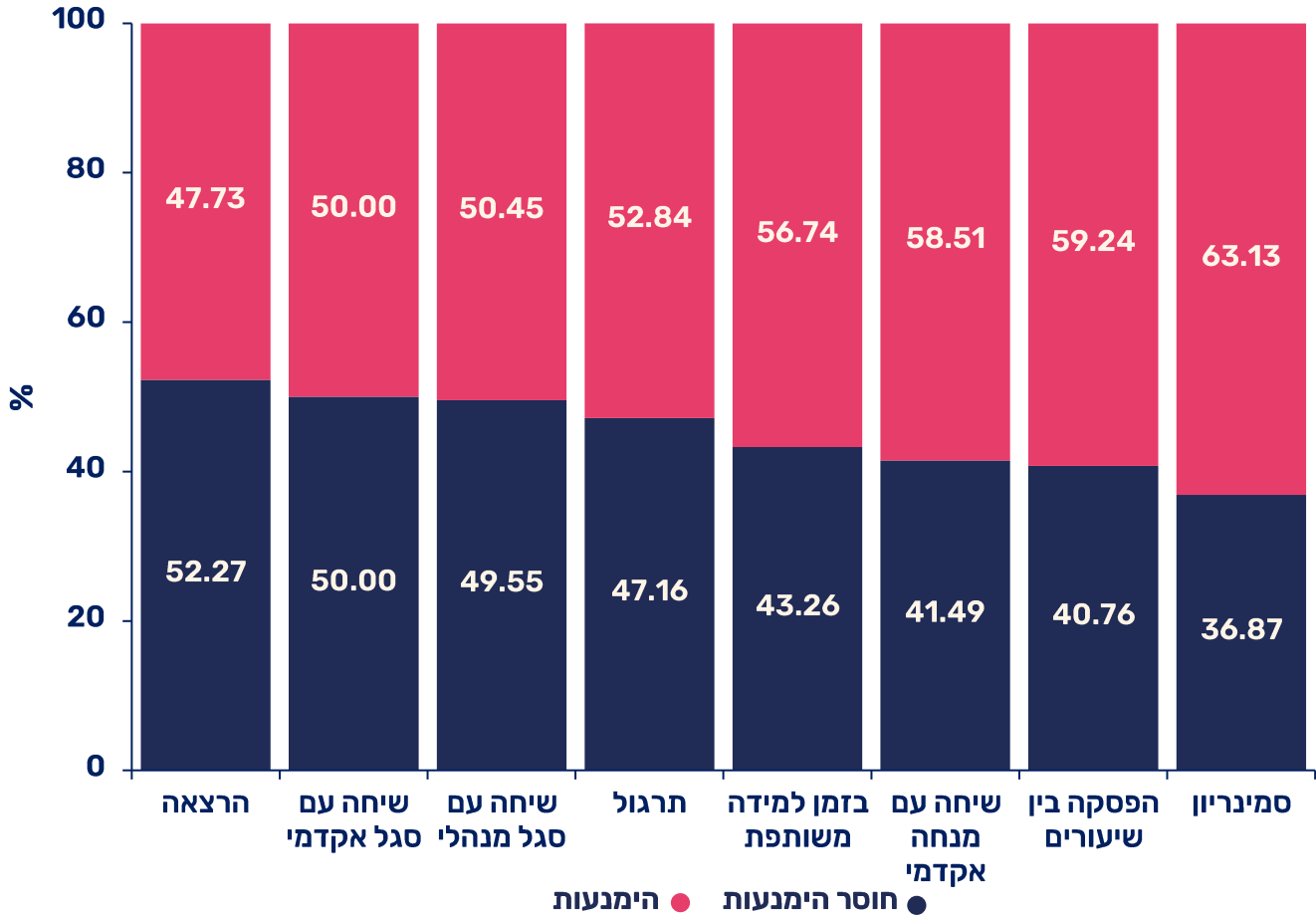
"בתור אחד שמגיע ממעמקיה של הקהילה במרכז, רוב השאלות שנשאלות והדוגמאות שמובאות לכיתה גובלות בפוגעניות ובהצגה חלקית של נושאים מורכבים מאוד. המון פעמים נאלצתי לעמוד על המשמר מול מרצים וסטודנטים כאחד בכדי לייצג את המקום שממנו אני מגיע בכבוד ולתת אור אמיתי על הדברים שמובאים כנושא אקדמי."

-משיב על שאלת הפרס

תפיסה חברתית

גרף 26: הימנעות משיח על נושאים הקשורים לקהילה הגאה במרחבים אקדמיים

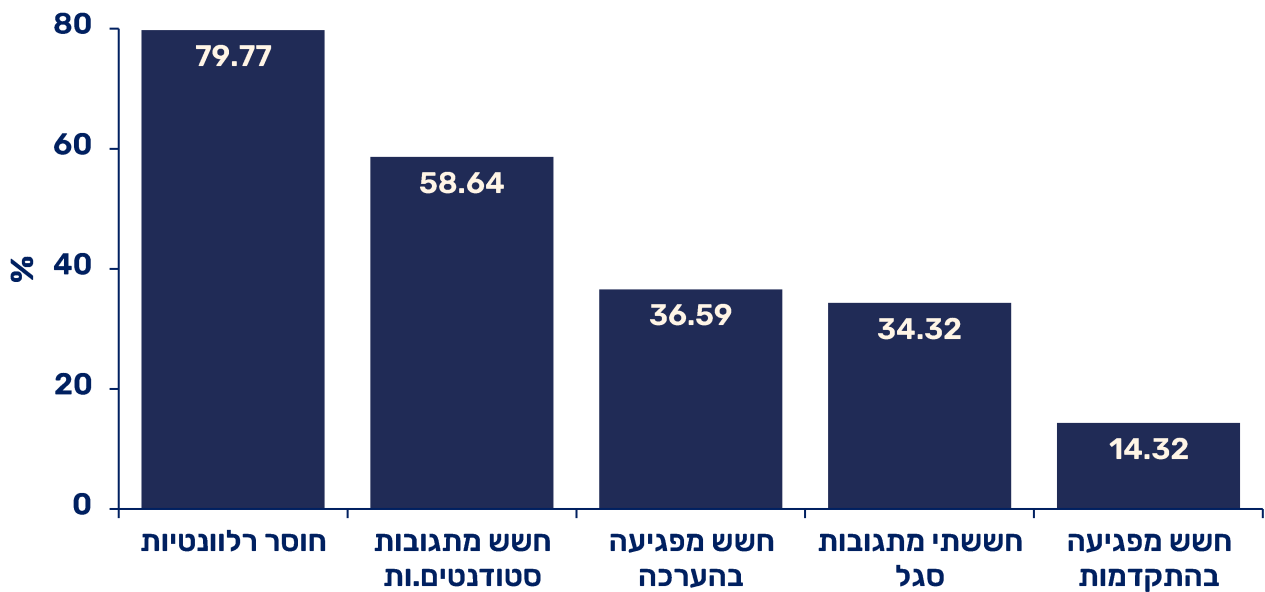

גרף 26 מציג מגמה ברורה לפיה רוב גדול של סטודנטים נמנע מלדון בנושאים הקשורים לקהילה הגאה בכל המסגרות האקדמיות (הרצאות, עבודות, סמינריונים), **כאשר שיעור ההימנעות נע בין 50% ל-63%**. ממצא זה מצביע על חסם משמעותי ביצירת מרחב אקדמי מכיל ובטוח עבור נושאים אלו. נתונים אלו מתווספים ומחזקים את הנתונים הקודמים שדיווחו על פערים בהנגשה והעברת ידע על להט"ב במרחבים האקדמיים.

עוד נמצא כי 30% מהסטודנטים הלהט"ב דיווחו כי התקיים דיון במסגרת שיעור שגרם להם להרגיש לא בנוח בשל הנטייה המינית או המגדרית שלהם.

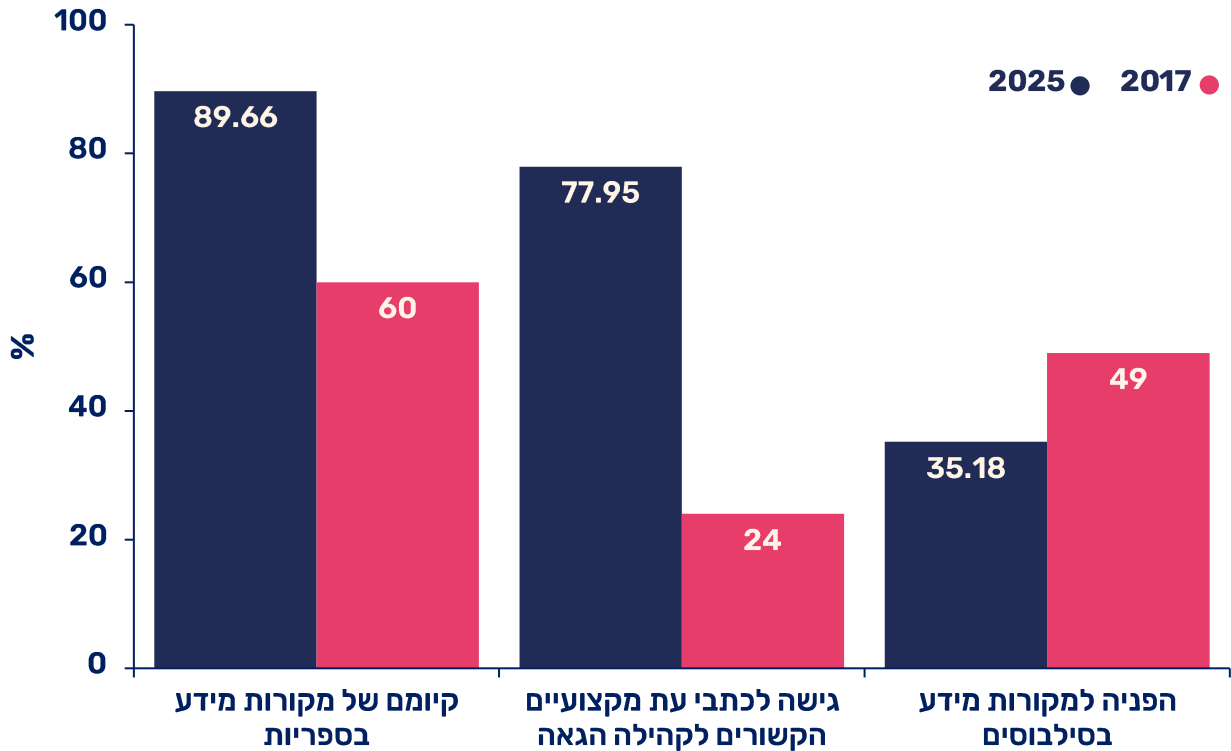
גרף 27: סיבות ל"הישארות בארון"

63% נמנעים מחשיפת נטייתם המינית או המגדרית במרחבים שונים. מדובר בנתון גבוהה פי כמעט 3 ממה שדווח באוכלוסייה הלהט"בית הכללית (מתוך: דו"ח גורמי סיכון בקהילה הגאה של מכון המחקר למגדר ולהט"ב). רוב הסטודנטים הלהט"ב הרגישו שיציאה מהארון אינה רלוונטית. נתון זה עשוי להעיד על כך שהסטודנטים חשים כי זהותם אינה רלוונטית למרחב האקדמי - תחושה המתורגמת בפועל להסתרה. לצד זאת, הנימוקים השכיחים הנוגעים לחשש מתגובות שליליות או מפגיעה בהערכה האקדמית, מלמדים על אקלים שבו החשיפה נתפסת כפעולה שיש בצידה סיכון.

63% מהסטודנטים נמנעים מלחשוף את הנטייה המינית או המגדרית שלהם.

גרף 28: גישה לידע אקדמי

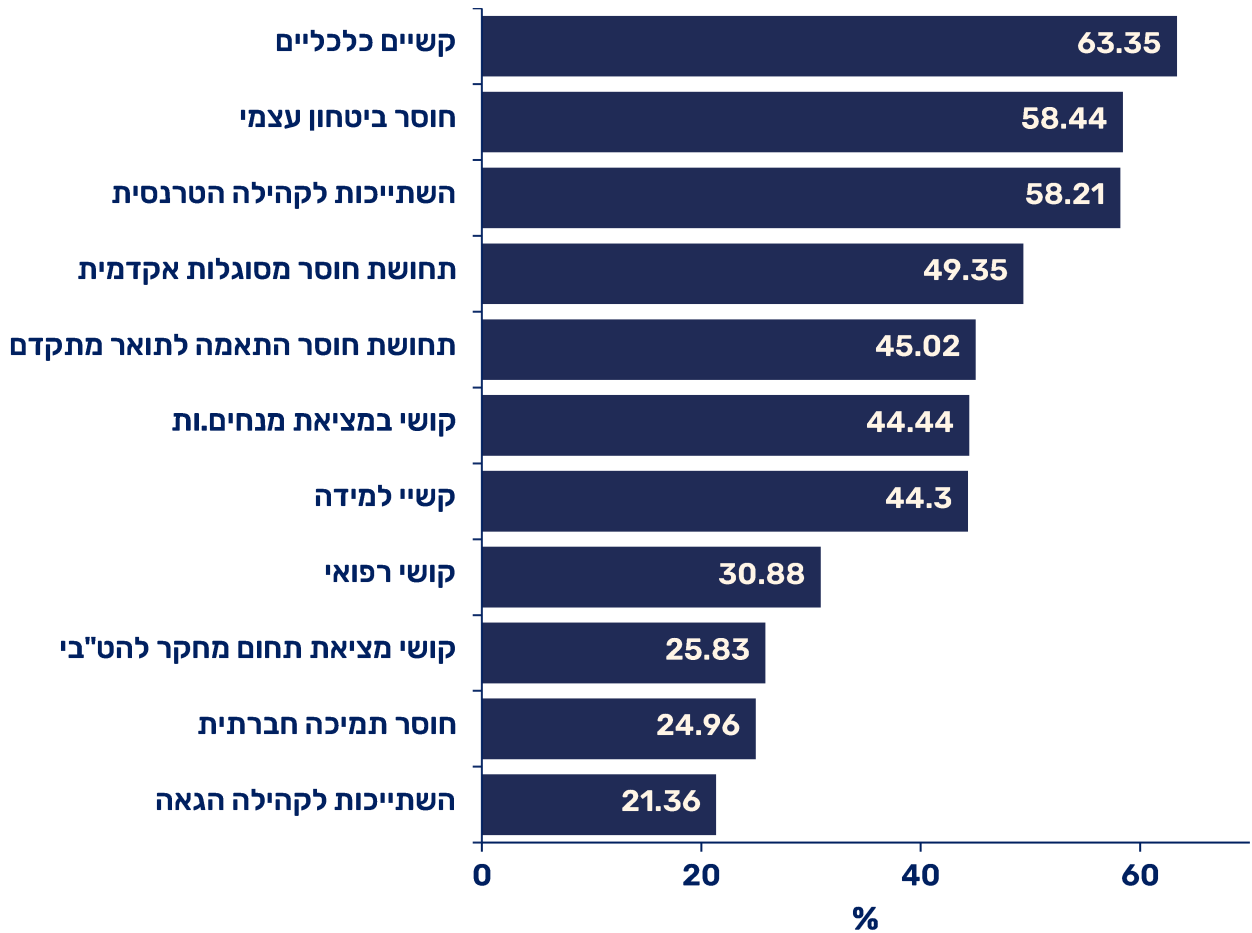
גרף 28 מציג השוואה בין סקר האקלים מ 2017 לסקר הנוכחי בנוגע לנגישות ולצריכה של ידע אקדמי העוסק בלהט"ב. מן הנתונים עולה כי חלה עלייה משמעותית בנגישות של מקורות ידע אקדמיים על להט"ב. במקביל, נרשמה ירידה בכמות המדווחת של הפניה בפועל למקורות ידע אקדמיים במסגרת הלימודים. ממצא זה מצביע על פער גדל בין זמינות הידע המחקרי לבין האופן שבו הוא מוטמע, מתווך ומונגש לסטודנטים כחלק מובנה מלימודיהם. פער זה עשוי להעיד כי על אף שהידע האקדמי בנושאי להט"ב קיים ונגיש יותר מבעבר, האחריות לאיתורו ולצריכתו נותרת במידה רבה כיוזמה אישית של הסטודנטים, ואינה נתפסת כחלק מחובתה הפדגוגית של בוני תוכנית הלימודים.

"אני לא מרגישה כל אזכור לקהילה בקמפוס בו אני לומדת. אין שום ביטחון לדבר את זה. יש כ"כ הרבה קורסים שאפשר היה לדבר אותם מנקודת מבט של ביסקסואלים ואני לא רוצה להיות זאת שקופצת תמיד. יש לי עוד שתי ביסקסואליות בכיתה שבמרחבים כאלו נשארות בארון. אני לומדת הוראת הספרות. **המרצים באמת חושבים שאין מאיפה להביא חומרי לימוד שקשורים אלינו?"**

-משיבה על שאלת הפרס

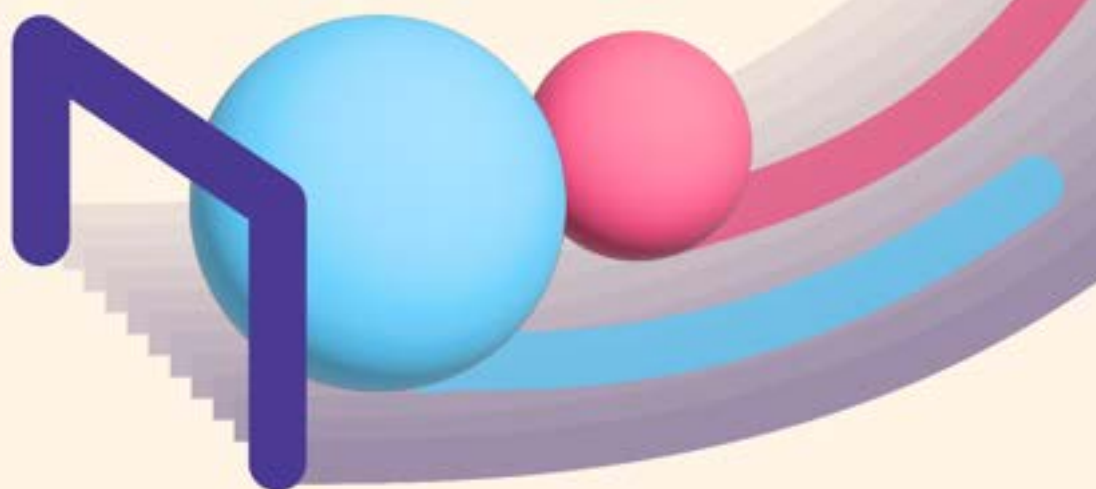
גרף 29: אתגרים במעבר לתארים מתקדמים

הממצאים מעלים כי המעבר לתארים מתקדמים מלווה במערך רב-ממדי של חסמים, החורגים מעבר לקשיים אקדמיים סטנדרטיים. החסם הכלכלי ניצב בראש הרשימה. חסם זה מתווסף לפערים כלכליים בולטים שתועדו בפרק הסקר ששאל על מצבם הכלכלי של להט"ב. לצדו, בולטים חסמים תוך-אישיים של חוסר ביטחון עצמי ותחושת זרות במרחב האקדמי, המעידים על שחיקה בתחושת המסוגלות. ניתוח מעמיק של הנתונים מגלה כי בעוד שחמישית מהמשיבים מייחסים את קשיי ההתקדמות לעצם השתייכותם לקהילה הגאה, בקרב הקשת הטרנסית הנתון מזנק לשיעור מדאיג של כמעט 60%. מציאות זו משתקפת גם בחסמים המבניים, כאשר קרוב למחצית מהסטודנטים מדווחים על קושי באיתור מנחים ובמציאת תחומי מחקר המשיקים לזהותם – קשיים המייצרים "תקרת זכוכית" מחקרית. נתונים אלו עולים בקנה אחד עם ממצאי 'סקר הסטודנט 2025', לפיהם 42% מהסטודנטים **הלהט"ב שקלו פרישה מהלימודים**. נראה כי הצטברותם של קשיים כלכליים יחד עם עומס אקדמי יוצרים דחיקה אקטיבית של סטודנטים להט"ב ממסלולי ההכשרה, המחקר וההתמחות.

דו"ח קמפוס בטוח ללהט"ב 2025

שאלת הפרס:
**ניתוח תוכן
תמצטי**

שאלת הפרס

לאחר מילוי סקר "קמפוס בטוח ללהט"ב - 2025", המשתתפים יכלו לענות על שאלת פרס: **"לדעתך, אילו פעילויות או תוכניות יקדמו את הקהילה הגאה באקדמיה (לדוגמה: סביבה בטוחה, נראות להט"בית במרחב, הנגשת תוכניות אקדמיות ועוד)?"** השאלה תורגמה לשלוש שפות: עברית, אנגלית וערבית.

בסך הכל נאספו 478 תשובות (455 בעברית, 21 באנגלית ו-2 בערבית). למרות שהשאלה נוספה במקור לצורך בחירת שתי תשובות ייחודיות לקבלת פרס, היקף ואיכות המענים אפשרו לבצע ניתוח תמטי שיטתי לצורך הבנת הצרכים של סטודנטים וסטודנטיות להט"ב במוסדות הלימוד. הניתוח בוצע באמצעות ניתוח תוכן תמטי (Thematic Content Analysis) בשיטת קידוד על ידי שופטים בלתי-תלויים, בהתאם לעקרונות המוצעים בספרות (Clarke, 2006; Lombard et al., 2002 & Braun). תהליך הקידוד כלל מספר שלבים:

1. **קביעת תוויות ראשוניות:**
שופט ראשי עיין בכלל התשובות וזיהה תוויות תמטיות אפשריות. כל תשובה הייתה יכולה להשתייך ליותר מתווית אחת.
2. **בדיקת מהימנות בין-שופטים:**
30 התשובות הראשונות נשלחו לשני שופטים נוספים שביצעו קידוד עצמאי ללא חשיפה לקידוד של האחר. רמת ההתאמה בין השופטים עמדה על 72%, נתון הנחשב לרף מקובל במחקר איכותני לצורך המשך הקידוד.
3. **קידוד מלא:**
כל 478 התשובות סומנו בתוויות על ידי שני השופטים.
4. **יישוב חילוקי דעות:**
השופט הראשי בחן כל מקרה של חוסר התאמה בין השופטים והכריע לגבי שיוך סופי. תהליך זה אפשר להפיק התפלגות תמטית מלאה, שעל פיה הוצגו התוויות המרכזיות, פירוטיהן וציטוט מייצג לכל אחת.

תוויות

נראות קטגוריה זו כוללת תשובות שהתייחסו להעלאת הנראות של הקהילה הגאה במרחב האקדמי לרבות הצבת סמלים להט"בים, ימי ציון, והנגשת תכנים חזותיים המעודדים שיח ופתיחות.

אחריות מוסדית תשובות בקטגוריה זו עסקו בצעדים מוסדיים רשמיים שנדרשים ליצירת סביבה בטוחה ותומכת, כגון גיבוש תקנון ברור, הכשרות לסגל, מנגנונים לטיפול בלהט"ב בפוביה, וקידום מדיניות המבטיחה אכיפה ושקיפות.

קהילה ושייכות קטגוריה זו כוללת תשובות שהתמקדו ביצירת קהילה פנימית במוסד, הבניית מרחבים חברתיים בטוחים והפחתת תחושת הבדידות בקרב סטודנטים להט"ב.

תוכן אקדמי תשובות המתייחסות לשילוב תוכן אקדמי העוסק בקהילה הגאה בתוך תוכניות הלימוד, עידוד מחקר בנושא ויצירת מענים אקדמיים המרחיבים ידע ותודעה.

סביבה בטוחה ותמיכה קטגוריה זו כוללת התייחסות לתמיכה מוסדית וקהילתית ישירה בסטודנטים להט"ב: מערכי ליווי מותאמים, מנגנוני תמיכה רגשית, חיזוק תחושת הביטחון, ושיפור הנגישות לידע ומשאבים.

משאבים ותמריצים תשובות העוסקות בהפניית משאבים למען הסטודנטים להט"ב - מלגות, תמיכה כלכלית, תקצוב פעילות קהילתית ופרויקטים ייעודיים במוסד.

אחר בקטגוריה זו נכללו תשובות שאינן מתאימות לאחת הקטגוריות המרכזיות, וכן תשובות שהתייחסו לבעיות פנים-קהילתיות, כגון אפליה בתוך הקהילה או תחושת ניכור פנימי. חלק מהתשובות דרשו התייחסות אנליטית נפרדת ולכן סווגו תחת "אחר".

דוגמאות

"המון מהסטודנטים מעולם לא פגשו אדם מהקהילה הגאה לפני כן... דגלי גאווה ותכנים להט"בים יאפשרו שיח, יעודדו היכרות ויפחיתו סטיגמות." **# נראות**

שאלת הפרס

"צריך לוודא שלכל מוסד אקדמי יש תקנון הקשור בהתנהלות עם להט"ב, ולוודא שכלל חברי הסגל והסטודנטים מודעים לקיומו." # אחריות מוסדית # סביבה בטוחה ותמיכה

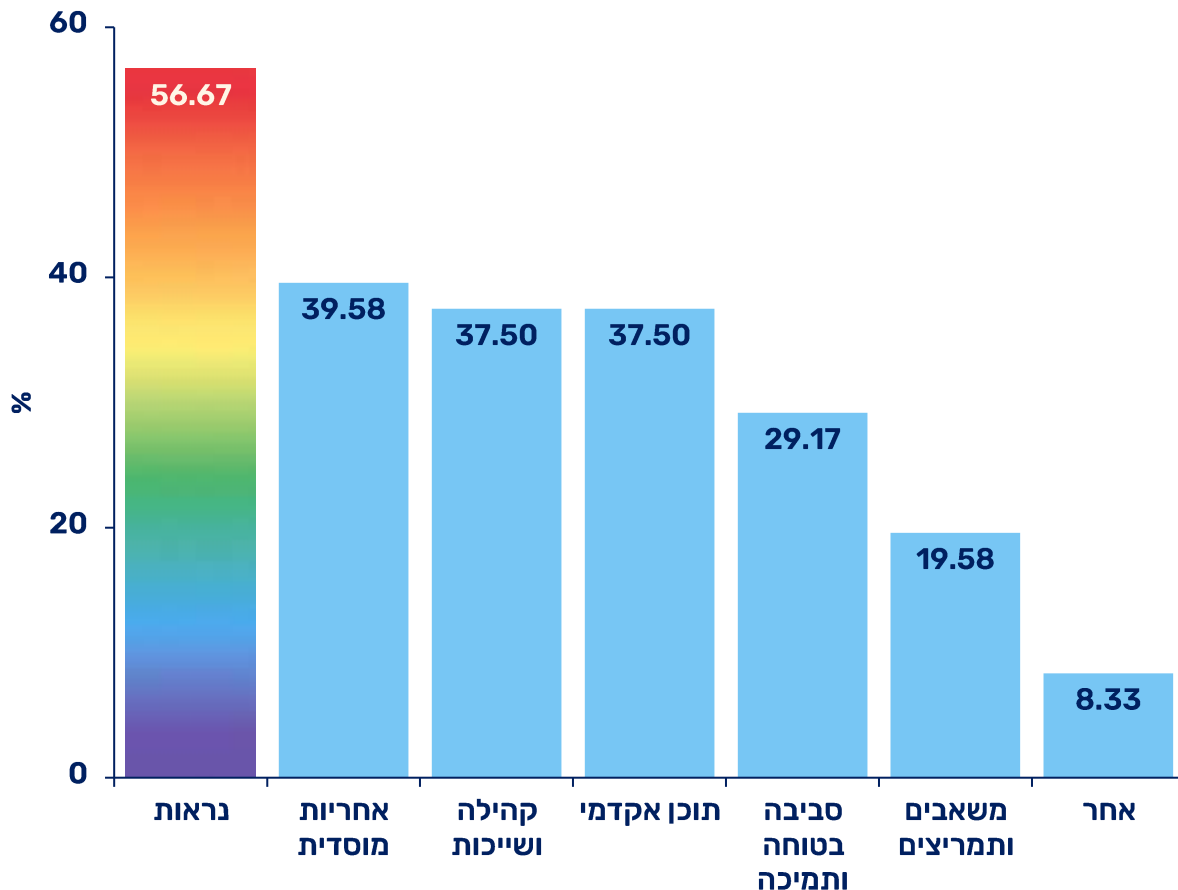
"יש ליצור מרחבים בטוחים בקמפוס... מסגרות קבוצתיות לשיח, תמיכה, וחיבור בין סטודנטים להט"ב ותיקים לחדשים, חוקרים או מרצים גאים - ליצירת רשת תמיכה והעצמה." # קהילה ושייכות

"מלגות או מענקים עבור חוקרים לצורך מחקר בנושאים הקשורים לקהילה הגאה... ולהרחיב את ההבנה של הקהילה במגוון תחומי המחקר." # תוכן אקדמי # משאבים ותמריצים

"לעורר מודעות ופתיחות סביב להט"ב... יועצים לסטודנטים להט"ב, פרסום קווי תמיכה, והבנה של לשון פנייה ומגדר בצורה קווירית." # סביבה בטוחה ותמיכה # אחריות מוסדית

"מלגות לסטודנטים מהקהילה הגאה, במיוחד טרנסים או כאלה שנפגעו ממשפחותיהם." # משאבים ותמריצים

גרף 30: תוצאות ניתוח התוכן התמטי של שאלת הפרס

מעל למחצית מהמשיבים (57%) הצביעו על נראות להט"בית כצורך המרכזי לשיפור האקלים במוסד. שלוש הקטגוריות הבאות, אחריות מוסדית (40%), קהילה ושייכות (38%) ותוכן אקדמי (38%), משקפות דרישה רחבה יותר ליצירת תשתית מוסדית וחברתית שתאפשר ללהט"ב להרגיש שלזרות שלהם יש לגיטימיות והכללה במוסד הלימוד שלהם. בין אם זה במשרדי ההרשמה, במרחבים לא פורמליים ובתוכן הלימוד. לעומת זאת, הקטגוריות של סביבה בטוחה ותמיכה ומשאבים ותמריצים מופיעות בשכיחות נמוכה יותר. ממצא זה עשוי להיראות מפתיע, אך הספרות מצביעה על כך שבקהילות מיעוט שחוות הדרה מתמשכת, ובפרט בקמפוסים שבהם האקלים הנתפס אינו מיטבי, קיים לעיתים חוסר אמון מוסדי (institutional distrust).

חוסר אמון זה מוביל לכך שסטודנטים להט"ב אינם מצפים שהמוסד יעניק תמיכה אפקטיבית, ולכן כלל אינם מציבים בקשות כגון משאבים, ייעוץ או מנגנוני הגנה כפתרונות ריאליים (Woodford et al., 2015; Pitcher et al., 2018).

יתכן כי עבור רבים מהמשיבים, הצרכים הבסיסיים יותר, נראות, הכרה, וצמצום בדידות, נתפסים כתנאי הכרחי לפני כל פנייה למענים מתקדמים יותר. במילים אחרות, כאשר חוויית היסוד היא של חוסר שייכות, קשה לסטודנטים לדמיין תמיכה מוסדית כפתרון אפשרי. יתכן כי עבור רבים מהמשיבים, הצרכים הבסיסיים יותר, נראות, הכרה, וצמצום בדידות, נתפסים כתנאי הכרחי לפני כל פנייה למענים מתקדמים יותר. במילים אחרות, כאשר חוויית היסוד היא של חוסר שייכות, קשה לצפות מהסטודנטים שידמיינו תמיכה מוסדית כפתרון אפשרי.

דו"ח קמפוס בטוח ללהט"ב 2025

מיפוי קמפוסים

מיפוי קמפוסים

הקדמה

במקביל לסקר "קמפוס בטוח ללהט"ב - 2025" נערך מיפוי מוסדי שמטרתו לבחון את היקף המענים, השירותים והתשתיות הקיימים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל בתחום תמיכה והכלה של סטודנטים וסטודנטיות להט"ב. מבנה המיפוי התבסס על מאפייני "קמפוס בטוח", כפי שפורטו במבוא לדו"ח.

איסוף הנתונים

השאלון המוסדי נשלח לכלל המוסדות המוכרים על ידי המועצה להשכלה גבוהה. הנשאלים התבקשו לציין עבור כל מאפיין האם הוא: קיים במוסד, אינו קיים, או לא ידוע להם אם קיים.

השאלון הועבר לבעלי תפקידים רלוונטיים במוסד: דיקנים, ממונות על מניעת הטרדה מינית, רכזות מגוון ושוויון, וכן יושבי ויושבות הראש של אגודות הסטודנטים. ההפצה התבצעה בחמישה סבבים בין אפריל לספטמבר 2025 באמצעות כתובות הדוא"ל המופיעות באתרים הרשמיים של המוסדות.

בסך הכל התקבלו 30 תשובות ממוסדות לימוד. ברוב המקרים המשיבים היו אנשי ונשות סגל מנהלי (לרבות דיקנים ודיקניות, יועצות שוויון וממונות על הטרדה מינית). יוצאת דופן הייתה המכללה למנהל, שבה נתקבלה תשובה מיושבת הראש היוצאת של האגודה, ללא מענה רשמי של המוסד. אף יו"ר אגודה אחר לא השיב.

רשימת המוסדות שהשיבו

אוניברסיטת אריאל בשומרון; אוניברסיטת בן-גוריון בנגב; אוניברסיטת בר-אילן; אוניברסיטת חיפה; אוניברסיטת תל-אביב; אמונה-אפרתה; אפקה - המכללה האקדמית להנדסה בתל אביב; בצלאל - אקדמיה לאמנות ועיצוב; האוניברסיטה העברית (כלל הקמפוסים); האוניברסיטה הפתוחה; האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים; הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל; המכללה האקדמית אחוה; המכללה האקדמית בית-ברל; המכללה האקדמית גליל מערבי; המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין; המכללה האקדמית ספיר; המכללה האקדמית תל חי; המכללה האקדמית עמק יזרעאל; המרכז האקדמי רופין; המרכז האקדמי שלם; מכון ויצמן למדע; מכללת אורנים; סמינר הקיבוצים; עזריאלי - מכללה אקדמית להנדסה ירושלים; המכללה למנהל.

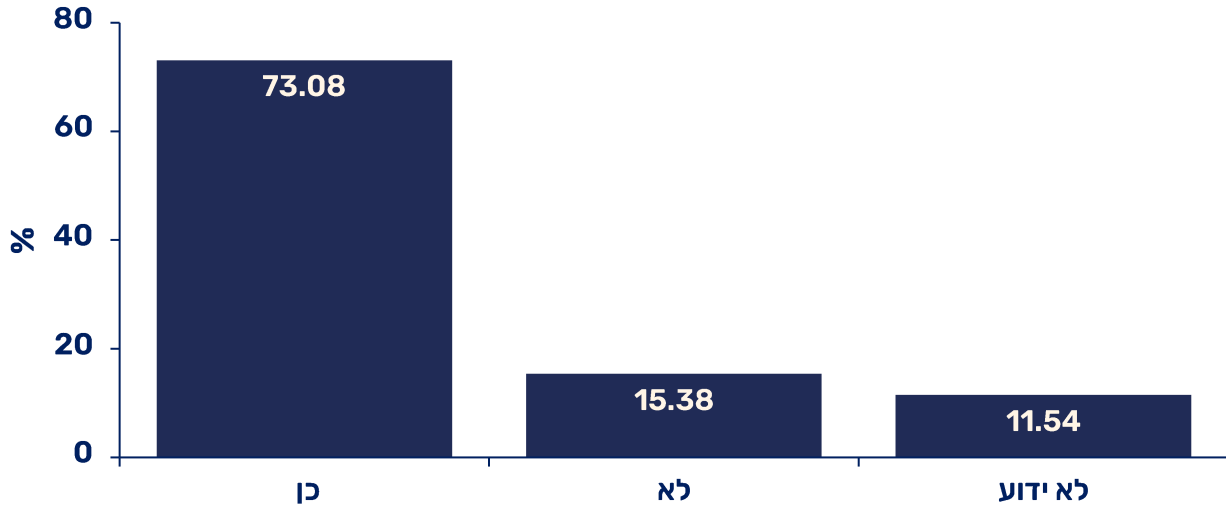
עיבוד הנתונים

בדומה לחלק הכמותי של הסקר הסטודנטיאלי, לא בוצעו ניתוחים סטטיסטיים מתקדמים. הנתונים נותחו באופן תיאורי בלבד, לשם מיפוי רוחבי של נגישות שירותים, מדיניות מוסדית והיצע מענים לסטודנטים להט"ב. המיקוד הוא בזיהוי דפוסים, פערים ומוקדי אי־התאמה בין התפיסה של מוסדות הלימוד לבין חוויות הסטודנטים כפי שנמדדו בסקר הראשי.

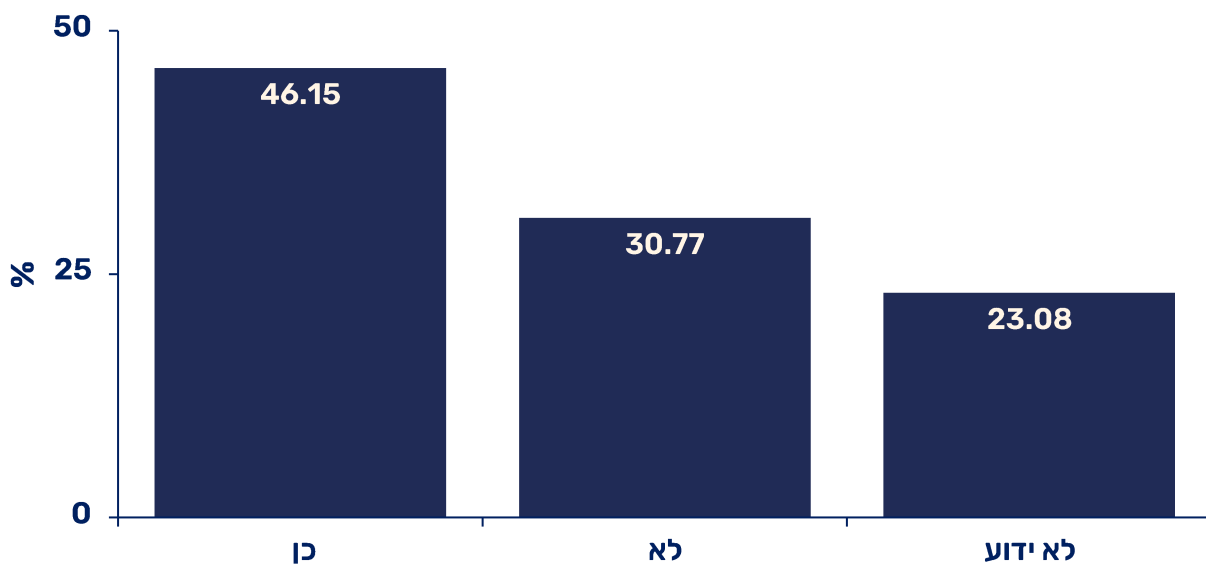
תוצאות

גרף 31: שילוב להט"ב בלומדה למניעת הטרדה מינית

מרבית מוסדות הלימוד המשתתפים במיפוי מדווחים כי פעילויות ההסברה למניעת הטרדה מינית כוללות התייחסות לנטייה מינית ו/או מגדרית בלומדה עצמה. עם זאת, קיים פער משמעותי בין הדיווח הרשמי לאיכות ההסברה בפועל: ברבע מהמוסדות שדיווחו על ביצוע הסברה, יש אי-בהירות האם מדובר באזכור מפורש וממוקד או רק בציטוט כללי של שון החוק למניעת הטרדה מינית. נתון זה מעלה ספק לגבי אפקטיביות ההסברה והיכולת שלה להתמודד עם האתגרים הייחודיים הניצבים בפני חברי הקהילה הלהט"בית במרחב האקדמי.

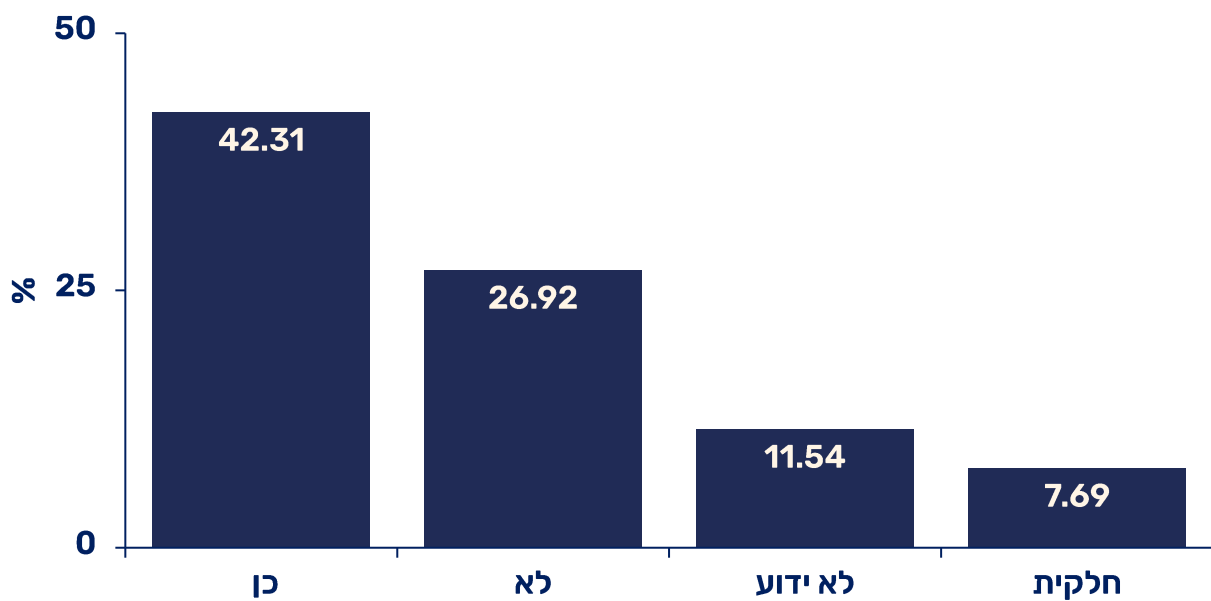
גרף 32: הכשרה של הממונה להטרדות מיניות לטיפול בלהט"ב

כמעט מחצית ממוסדות הלימוד מדווחים שהממונה להטרדה מינית או גורם אחר

הוכשרו לגבי אופן הטיפול בהטרדות מיניות בקהילה הגאה ואלו הקשורות לנטייה מינית ו/או מגדרית. מנגד, שליש ממוסדות הלימוד דיווחו שהכשרה כזו לא קרתה. נזכיר כי המשיבים לשאלון ברובם המוחלט הם דיקנים, אחראי מגוון ושוייון מגדרי, וממונות הנציבות למניעת הטרדה מינית. חשוב גם לציין נתון מסקר "קמפוס בטוח" - 83% מהסטודנטים מהקהילה הגאה שחוו הטרדה מינית לא פנו לממונה.

גרף 33: התייחסות ספציפית להטרדה על רקע נטייה מינית ומגדרית בפרסומי היחידה למניעת הטרדות מיניות

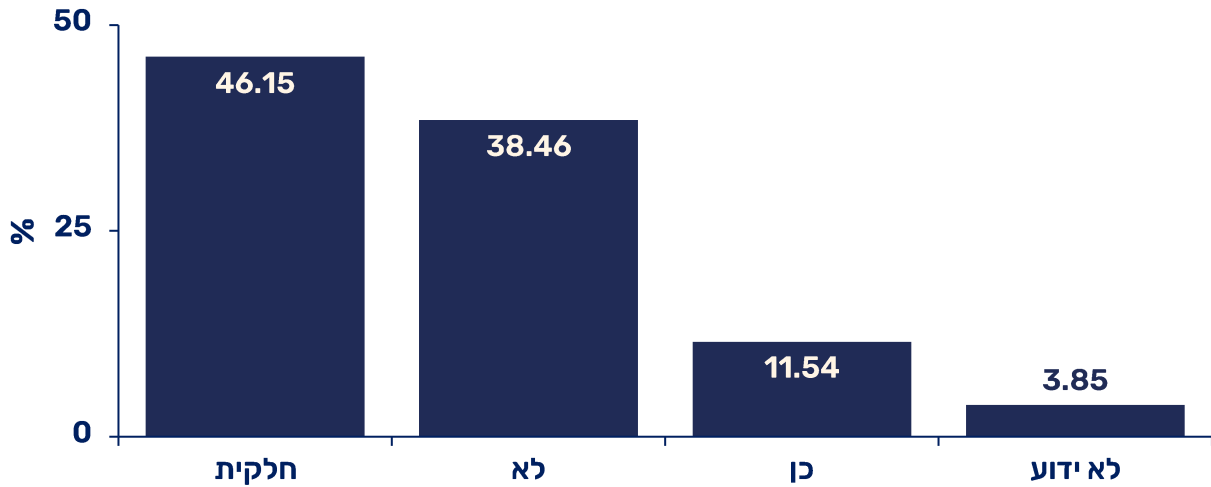

ב-54% ממוסדות הלימוד המשתתפים בסקר דווח על התייחסות ספציפית לנטייה מינית ומגדרית בלפחות חלק מן הפרסומים של היחידה למניעת הטרדה מינית בקמפוס. לעומת זאת, מעל רבע מהמוסדות דיווחו שאין התייחסות כלל. נתון זה מחזק את המופיע בגרף 32 וגרף 31 ומבליט את הפערים בהנגשת הידע על להט"ב ועבור להט"ב בכל הקשור למניעת הטרדה מינית.

62% מהסטודנטים הלהט"ב נחשפו להערות פוגעניות הקשורות לזהות המינית או המגדרית שלהם

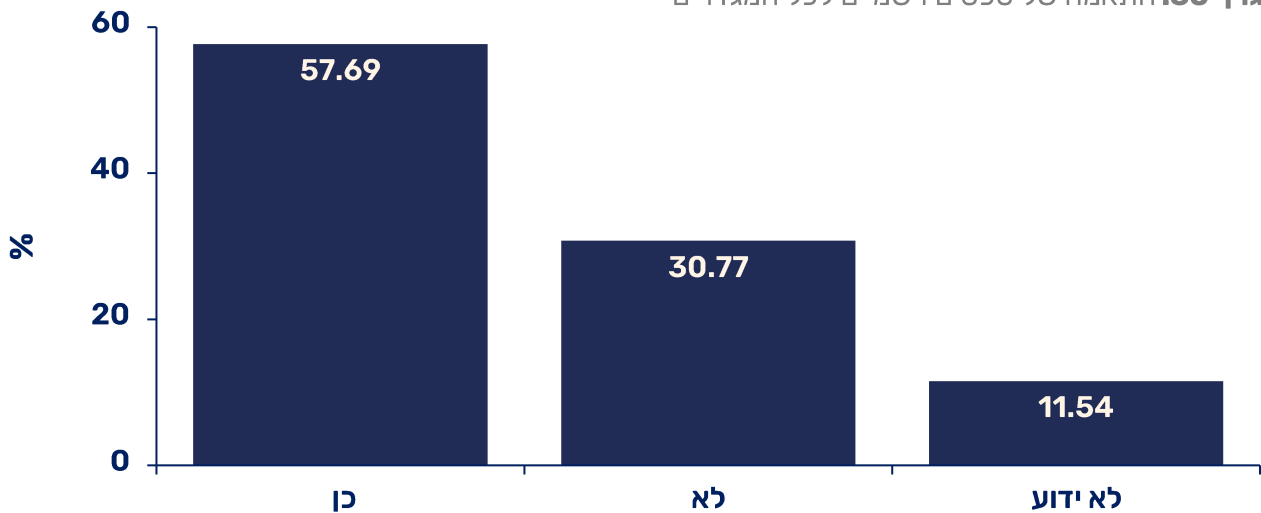

גרף 34: קיום של תא שירותים לא ממוגדר בכל בניין, חוג או פקולטה

רק 12% ממוסדות הלימוד דיווחו על הימצאות תא שירותים לא ממוגדר בכל בניין, חוג או פקולטה. 46% דיווחו על פריסה חלקית של תאי שירותים לא ממוגדרים ברחבי הקמפוסים. תוצאות סקר קמפוס בטוח ללהט"ב הראו ש-83% מהסטודנטים על הקשת הטרנסית ו-40% מהסטודנטים הסיסג'נדרים דיווחו ששירותים רב מגדריים יועילו להם ברמה גבוהה מה שמצביע על חשיבות גבוהה.

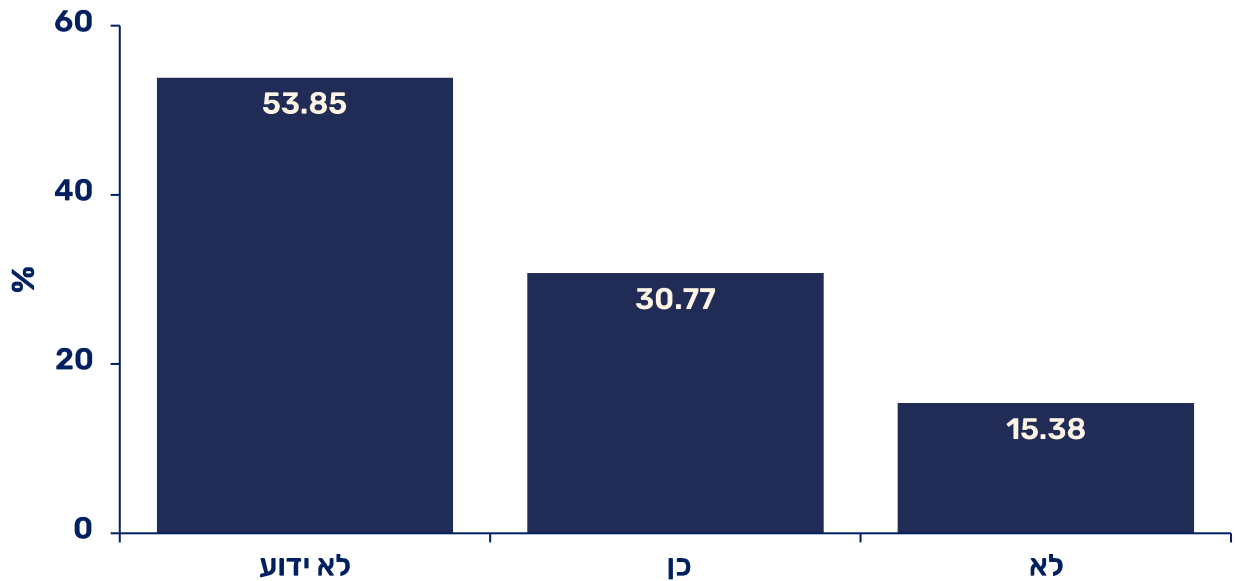
גרף 35: התאמה של טפסים רשמיים לכלל המגדרים

רוב המוסדות דיווחו שהטפסים הרשמיים שלהם מותאמים לכלל המגדרים. 31% מהמוסדות דיווחו שהתאמה זו לא קיימת ו-12% דיווחו שלא ידוע להם על התאמה כזו. פיזור זה מעיד כי תחושת ההכלה המוסדית אינה אחידה, וכי גם כאשר קיימת התאמה פורמלית - היא אינה בהכרח ברורה, גלויה או עקבית עבור כלל הסטודנטים. בנוסף, לא ברור כיצד נראית ההתאמה עבור כל מוסד. האם מדובר בכתיב רב מגדרי או בניטרלי מגדרי.

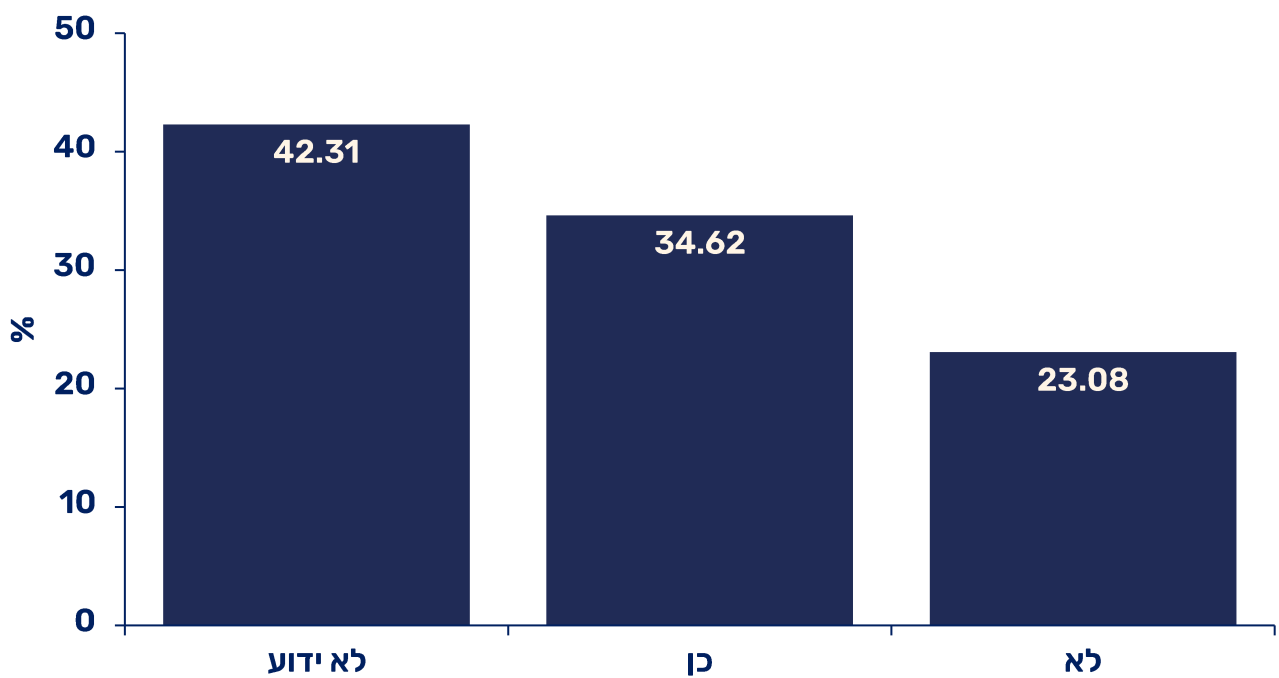

גרף 36: התאמה של הטפסים במוסד הלימוד למגוון סוגי משפחות

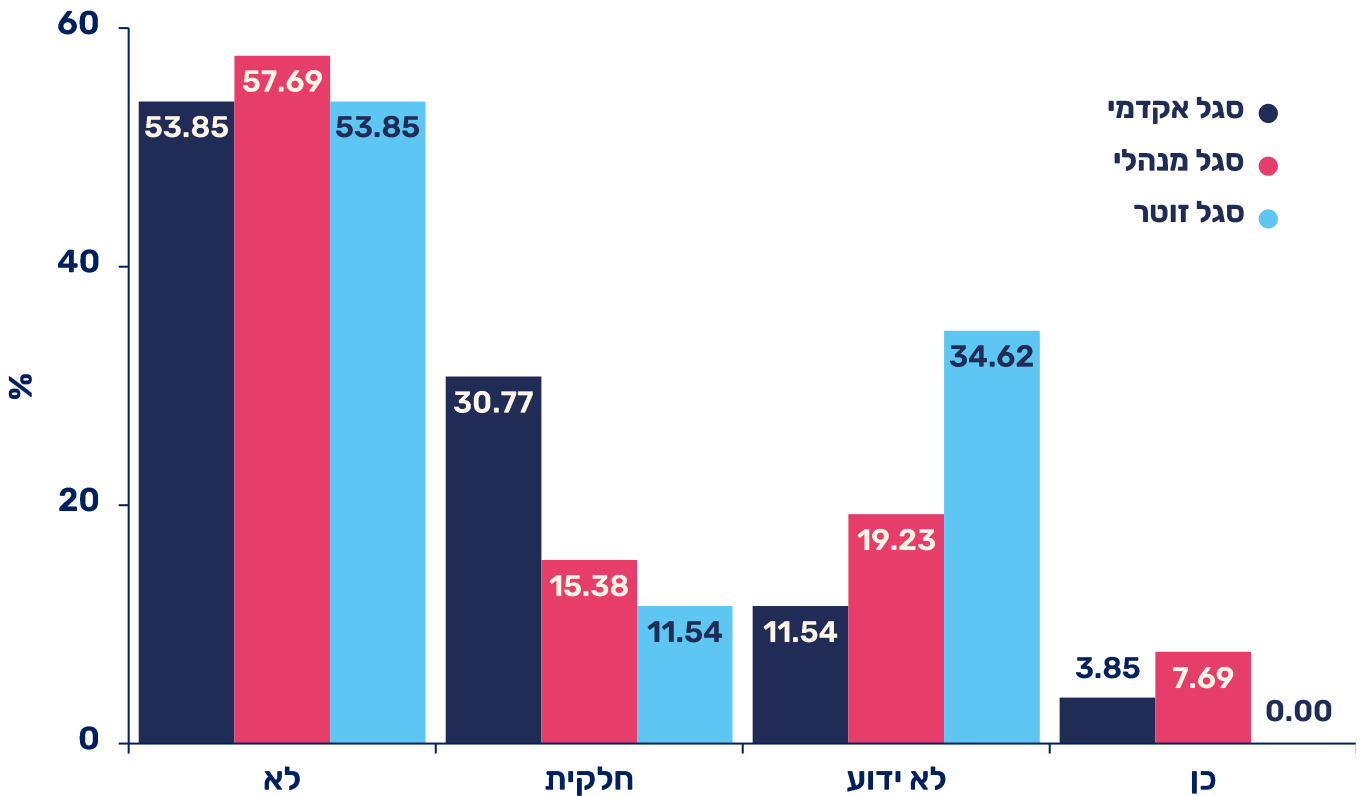
54% מהמשיבים לסקר לא ידעו לענות אם הטפסים הרשמיים במוסד הלימודים מותאמים לכלל סוגי המשפחות. יש לציין שמוסדות אחדים הביעו בלבול באשר למשמעות השאלות הנוגעות לטפסים, וכן דיווחו על חוסר אחידות בין טפסים שונים בהתאמתם לכלל המגדרים והמשפחות.

גרף 37: הימנעות מציון מגדרי בתעודת הסיום של התואר

רוב מוסדות הלימוד לא יודעים לגבי הימנעות מציון מגדרי בתעודת הסיום של התואר. כתיב רב-מגדרי בתעודת סיום התואר הוא רכיב מהותי בהכרה מוסדית בזהותם של בוגרים ובוגרות. בהיעדר התאמה מגדרית, התעודה עלולה לשמש מקור לחשיפה כפויה, אי-נוחות ואף פגיעה מתמשכת, בשל מעמדה כמסמך רשמי וקבוע. לפיכך, מדובר לא במחווה סימבולית, אלא בהתאמה מוסדית בסיסית המאפשרת שוויון נגישות והכרה.

גרף 38: הכשרה על הקהילה הגאה לסגל במוסד הלימוד

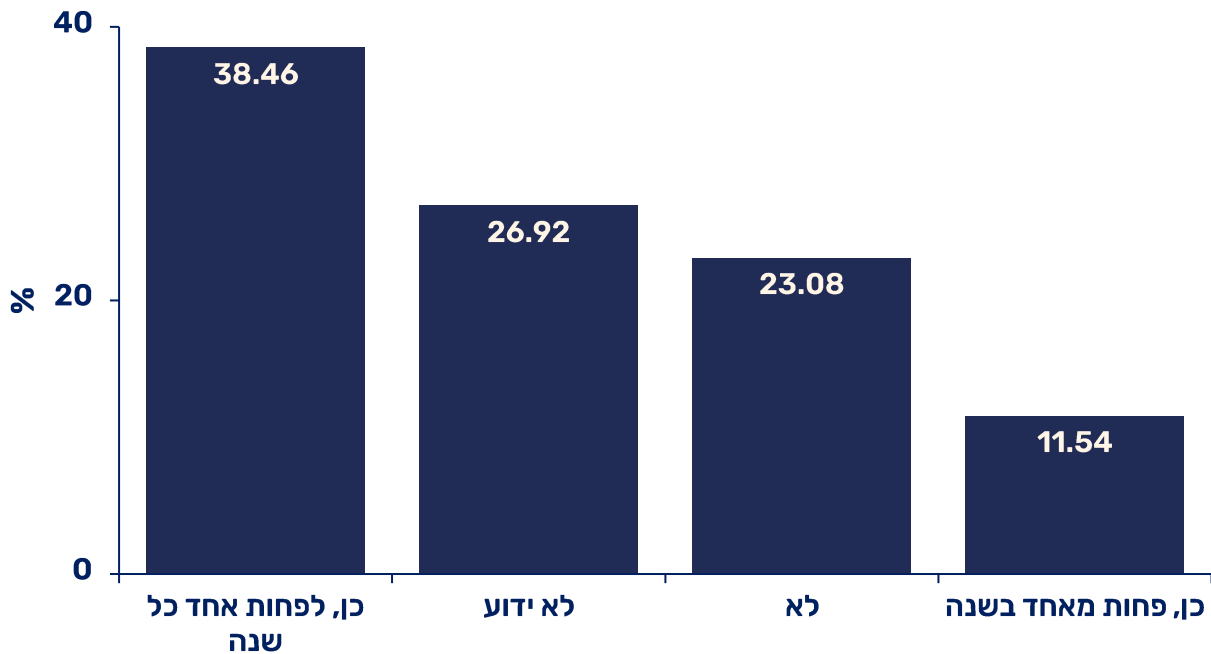
מעל למחצית מהקמפוסים דיווחו כי לא התקיימה אף הכשרה על להט"ב. אף מוסד לימוד שהשתתף במיפוי לא דיווח על הכשרת להט"ב לסגל הזוטור. בסקר קמפוס בטוח דיווחנו שכמעט חמישית מהפגיעות בלהט"ב היו מטעם סגל זוטור (גרף 16). היעדר הכשרה ליחס הוגן ומותאם ללהט"ב עלול להוביל בצורה ישירה לפגיעה בלהט"ב מצד גורמי סמכות.

"כדי שהקהילה הגאה תרגיש באמת חלק מהאקדמיה, צריך קודם כל לדאוג שתהיה הרגשה נוחה ובטוחה. שמרצים ידעו איך לדבר, שתהיה אפס סבלנות להומופוביה, ושלא נרגיש שצריך "לבדוק את השטח" לפני שמדברים."

-משיב על שאלת הפרס

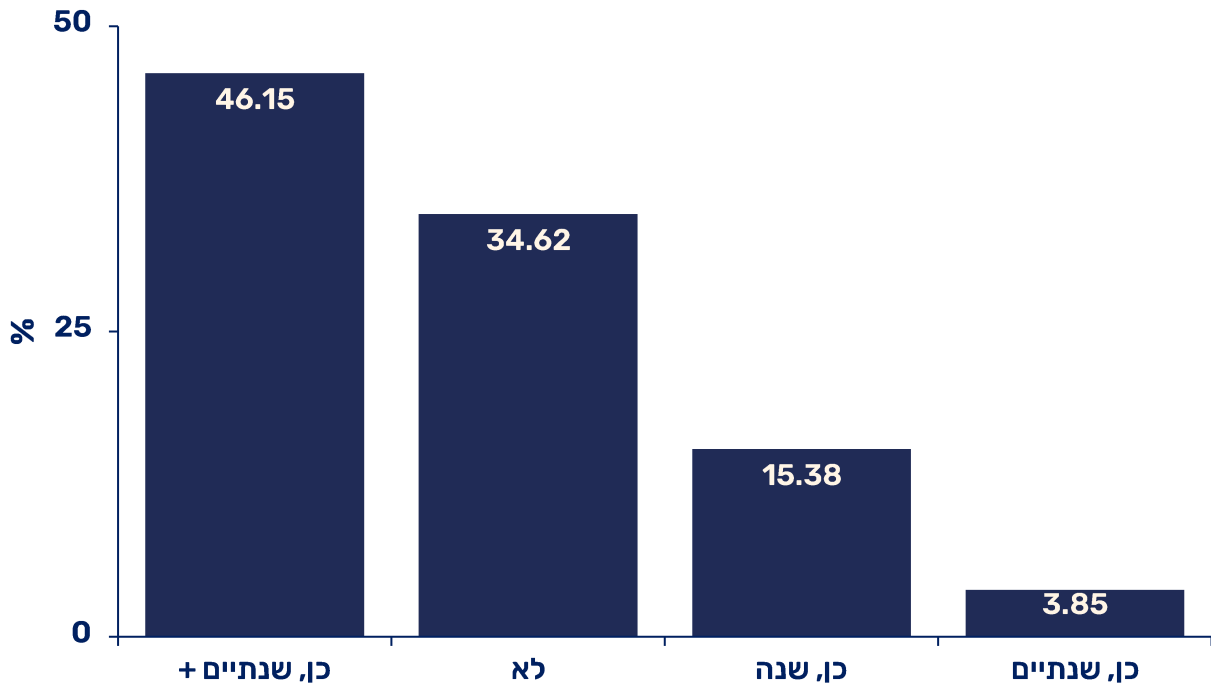

גרף 39: קיום אירועים אקדמיים הנוגעים לקהילה הגאה

39% ממוסדות הלימוד דיווחו על קיום ימי עיון הנוגעים לקהילה הגאה במרחב האקדמי לפחות אחת לשנה, ו-12% נוספים דיווחו על קיום ימי עיון בתדירות נמוכה יותר. 23% מן המוסדות המשתתפים לא מקיימים ימי עיון כאלו, ובעוד 27% הדבר אינו ידוע למדווח. כך, לדוגמה, אוניברסיטת בר אילן קיימה יום עיון בנושא דת ולהט"ב, המכללה האקדמית תל-חי דיווחה על קיום הכנס הארצי של האגודה למען הלהט"ב במשך שנים רבות בעבר, וגם המכללה האקדמית עמק יזרעאל דיווחה על קיום כנס "גאוה בעמק" מידי שנה. בשאלת הפרס של סקר "קמפוס בטוח" (גרף 29) מעל ל-30% מהסטודנטים הציעו מענים הקשורים לתוכן אקדמי ו-62% מהסטודנטים ציינו שאירועים אקדמיים הקשורים לקהילה הגאה ישפרו את התחושה החיובית ללהט"ב במוסד הלימוד (גרף 23).

גרף 40: תמיכה מוסדית ביצירת קהילה לסטודנטים להט"ב (כגון: אחווה גאה בקמפוס) בשנתיים האחרונות

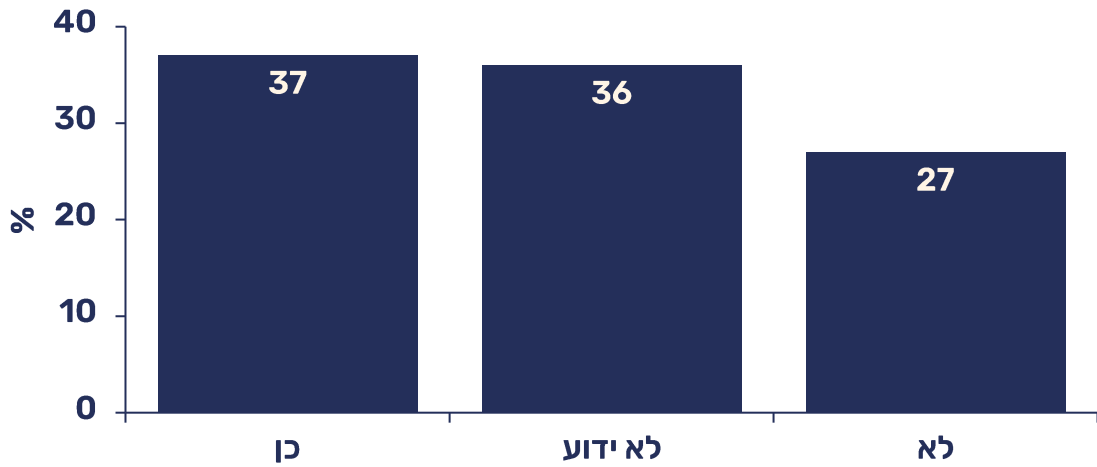
65% ממוסדות הלימוד המשתתפים דיווחו על תמיכה מוסדית ביצירת קבוצת שווים לסטודנטים מהקהילה הגאה במסגרת מוסד הלימודים, כדוגמת תמיכה באחווה הסטודנטאית הגאה, ו-46% דיווחו שעשו זאת באופן רציף בשנתיים האחרונות. מנגד, 35% ממוסדות הלימוד דיווחו שאין תמיכה מוסדית כזו. תוצאות סקר קמפוס בטוח ללהט"ב הצביעו בצורה חוזרת ונשנת שנוכחות של אחווה גאה בקמפוס מעלה את תחושת הביטחון של סטודנטים להט"ב כמו גם תחושה שמוסד הלימוד חיובי וידידותי עבורם (טבלה 2, גרף 23, גרף 29).

"לאחרונה זכיתי להצטרף למפגשים של האחווה בקמפוס שלי וכל פעם מחדש אני יוצא משם מחוזק יותר ועם יותר קשרים. בגלל המפגשים של האחווה אני שמח להגיד שיש לי הרבה יותר חברים להט"בים וחברים בכללי! שזה משהו שמאוד חשוב לי ומאוד חיזק בי תחושת שייכות."

-משיב על שאלת הפרס

גרף 41: מתן נקודות זכות על פעילות למען הקהילה הגאה במוסד הלימוד ומחוצה לו

37% ממוסדות הלימוד המשתתפים מכירים בפעילות למען הקהילה הגאה כמעורבות

חברתית המזכה בנקודות זכות אקדמיות, ו-27% לא עושים זאת. בכשליש נוסף מן

המוסדות המשתתפים הדבר אינו ידוע למשיב על הסקר.

אוניברסיטת בן גוריון, אשר לפי הדיווח אינה מזכה בנקודות זכות אקדמיות על פעילות למען

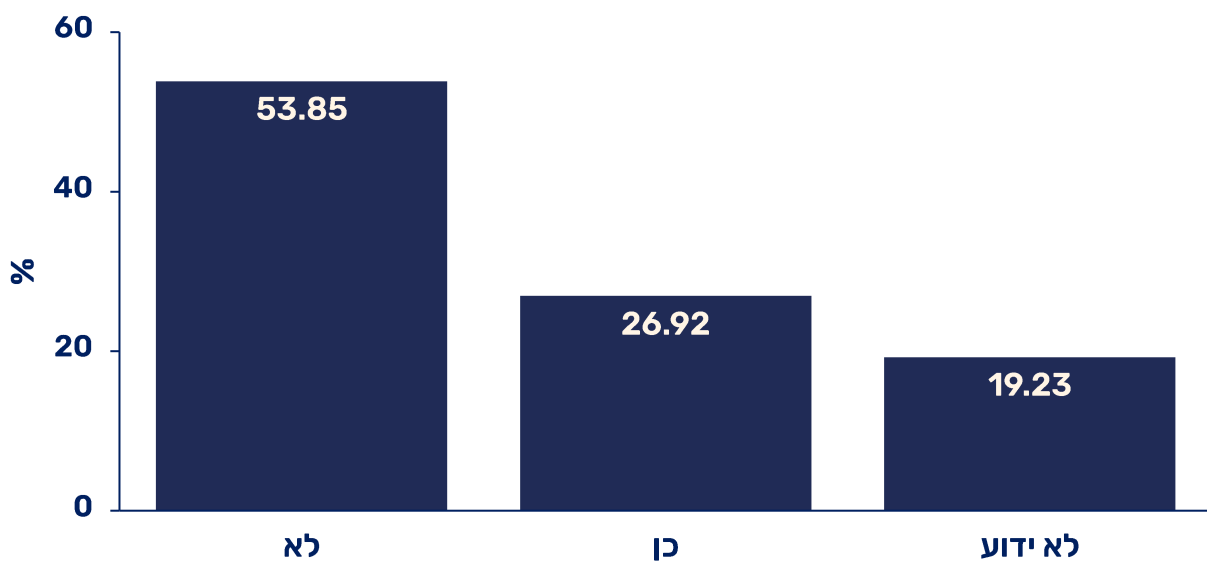
הקהילה הגאה כעת, ציינה שעשתה זאת בעבר ושניתן להסדיר את העניין מחדש.

אוניברסיטת חיפה ציינה שיתופי פעולה עם בית הקהילות לגאווה וסובלנות, אשר בחלקם

מזכים בנקודות זכות ואף מלגה.

גרף 42: ציון שלושה אירועים לפחות מתוך לוח האירועים של הקהילה הגאה בפעילויות עבור כלל

הסטודנטים

רוב מוסדות הלימוד (73%) אינם מקיימים שלושה אירועים לפחות לאורך השנה העוסקים בקהילה הגאה, או שאינם יודעים על קיומם של אירועים כאלה. ממצא זה מצביע על היעדר נראות להט"ב בקבוצות עקביות במרחב האקדמי, ועל כך שיוזמות בתחום נתפסות כנקודתיות ולא כחלק ממדיניות מוסדית סדורה. ממצאי סקר "קמפוס בטוח ללהט"ב 2025" מצביעים על כך שנראות להט"ב בקמפוס הלימוד תורמת באופן ישיר לתחושת הביטחון של סטודנטים וסטודנטיות להט"ב. נראות זו כוללת רצף של פעילויות ומסרים מוסדיים ברורים, ולא מסתכמת באירוע בודד. בהיעדר נראות מתמשכת, גם מוסדות הנתפסים כסובלניים עלולים להיחוו ככאלה שאינם מספקים תחושת ביטחון מספקת.

"אני לומדת חינוך, איך ייתכן שאין מספיק קורסים שעוסקים בצרכי נערים ונערות להט"בים במערכת החינוך? כיום אני עובדת כמחנכת ויש לי תלמידים להט"בים, כדי לסייע להם היה עליי ללמוד באופן עצמאי. יתרה מזאת, במסגרת קורס שלמדתי בתואר על נישואים גאים נאמר לנו שחשוב לחזק את ערכי הבית היהודי והמסורתי."

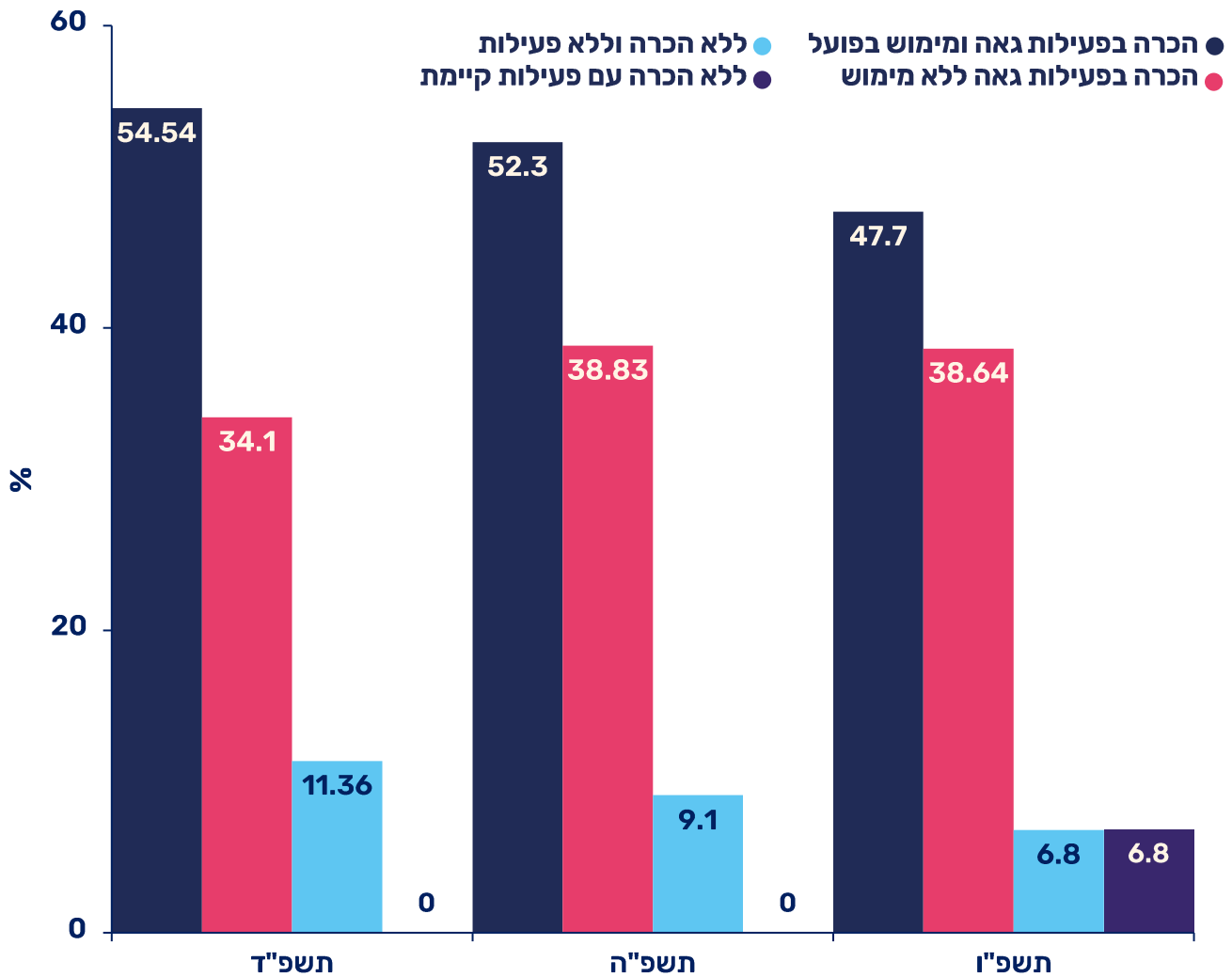
-משיבה על שאלת הפרס

השוואה לנתונים סטודנטיאליים

פעילות האחוזה הסטודנטיאלית הגאה במוסדות הלימוד

גרף 43: פעילות האחוזה הגאה לאורך שלוש השנים האחרונות

בשביל ניתוח זה עקבנו אחרי פעילות של האחוזה הסטודנטיאלית הגאה בכלל המוסדות המוכרים על ידי המועצה להשכלה גבוהה המועצה להשכלה גבוהה וחילקנו את הפעילות ל-4 קטגוריות:

- **הכרה בפעילות גאה ומימוש בפועל:** הכרה ממוסד הלימוד, תמיכה וקיום של פעילות גאה בקמפוס.
- **הכרה בפעילות גאה ללא מימוש:** הכרה ממוסד הלימוד ורצון לתמיכה אך עם קשיים בגיוס רכז לקמפוס או פרישה של רכז לאורך השנה.
- **ללא הכרה - פעילות קיימת:** ללא הכרה ממוסד הלימוד אך עם בסיס לקיום פעילות גאה לא פורמלית (למשל: אחווה גאה בקמפוס הפועלת שנים רבות ומאבדת תמיכה מהמוסד).

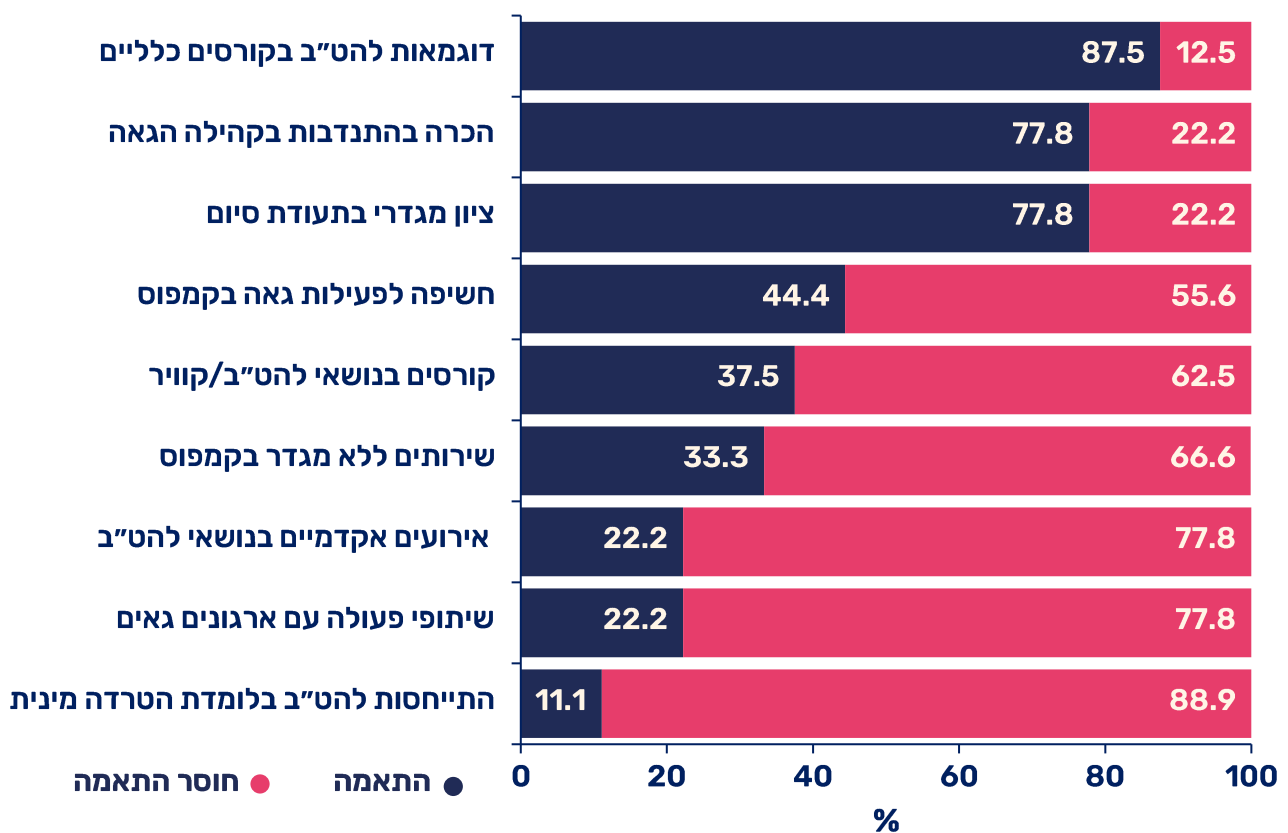
- **ללא הכרה וללא פעילות:** ללא הכרה ותמיכה ממוסד הלימוד וללא יכולת להחזיק פעילות בלתי פורמלית ללא תמיכה.

לאורך שלוש השנים ניכר כי רוב המוסדות מצויים במצב של הכרה בפעילות גאה עם מימוש בפועל, אולם שיעור זה מציג ירידה מתונה: מ-54.5% בתשפ"ד ל-47.7% בתשפ"ו. במקביל, חלה עלייה בשיעור המוסדות שבהם קיימת הכרה בפעילות גאה ללא מימוש בפועל, מ-34.1% לכ-38.6%, המעידה על קיומו של פער בין הכרה מוסדית לבין היכולת לממש פעילות בפועל. שיעור המוסדות ללא הכרה וללא פעילות נותר נמוך יחסית ונמצא במגמת ירידה קלה, בעוד שמופיעה בתשפ"ו לראשונה תופעה של פעילות גאה קיימת ללא הכרה מוסדית (6.8%), המעידה על יוזמות סטודנטיאליות הפועלות מחוץ למסגרת הממסדית הפורמלית.

השוואה בין תשובות המוסדות לתשובות הסטודנטים בחלק זה נבחנה מידת ההתאמה בין דיווחי הסטודנטים לבין דיווחי המוסדות. הניתוח כלל רק מוסדות להשכלה גבוהה שבהם התקבלו למעלה מ-30 תשובות סטודנטים. מוסדות אלו הם: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, אוניברסיטת תל-אביב, אוניברסיטת בר-אילן, אוניברסיטת חיפה, האוניברסיטה הפתוחה, האוניברסיטה העברית בירושלים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, בצלאל – אקדמיה לאמנות ועיצוב, והמכללה למנהל.

גרף 44: אחוז התאמה לתשובות הסטודנטים לפי מאפייני קמפוס בטוח

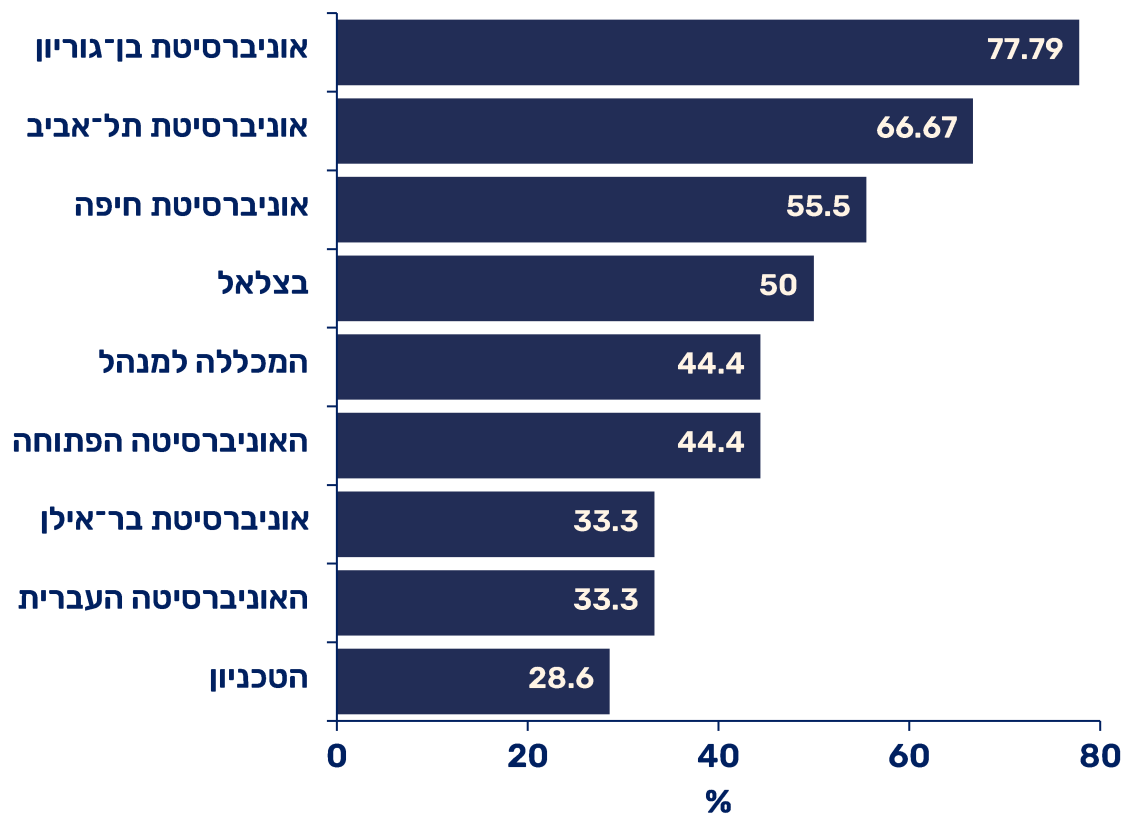

לצורך בחינת ההלימה בין דיווחי המוסדות לבין חוויית הסטודנטים, הוגדרה התאמה כמצב שבו קיימת חפיפה בין עמדת המוסד לבין התפיסה הדומיננטית בקרב הסטודנטים. כלומר, כאשר המוסד דיווח על קיומו של רכיב מסוים (כגון הכשרה, מענה או פעילות), ורוב הסטודנטים (מעל ל-50% סימנו שקיים) דיווחו כי הם מזהים או חווים רכיב זה בפועל. או לחלופין, כאשר המוסד דיווח על היעדרו ורוב הסטודנטים (מעל ל-50% סימנו שלא קיים) אכן אינם מזהים את קיומו. חוסר התאמה הוגדר כמצב שבו קיימת חוסר הלימה בין דיווח המוסד לבין חוויית הסטודנטים, לרבות מקרים שבהם המוסד מדווח על קיום מענה אך שיעור משמעותי מן הסטודנטים מדווח כי אינו מודע לו או אינו מזהה את קיומו בפועל.

ניתוח הנתונים מצביע על כך שברוב רכיבי "קמפוס בטוח" שנבחנו, שיעור חוסר ההתאמה בין דיווחי המוסדות לבין חוויית הסטודנטים גבוה משיעור ההתאמה. פער זה בולט במיוחד ברכיבים הדורשים תשתית מוסדית מתמשכת, כגון הכשרות ייעודיות, שירותים ותשתיות פיזיות, שבהם חוסר ההתאמה מגיע לעיתים לכמחצית ואף יותר מן המקרים. לעומת זאת, ברכיבים הצהרתיים או פורמליים יחסית, כגון אזכורים בקורסים או התייחסות בלומדות, נרשמת התאמה גבוהה יותר, דבר הממחיש פער עקבי בין מדיניות מוצהרת לבין מימוש והטמעה בפועל במרחב הקמפוס.

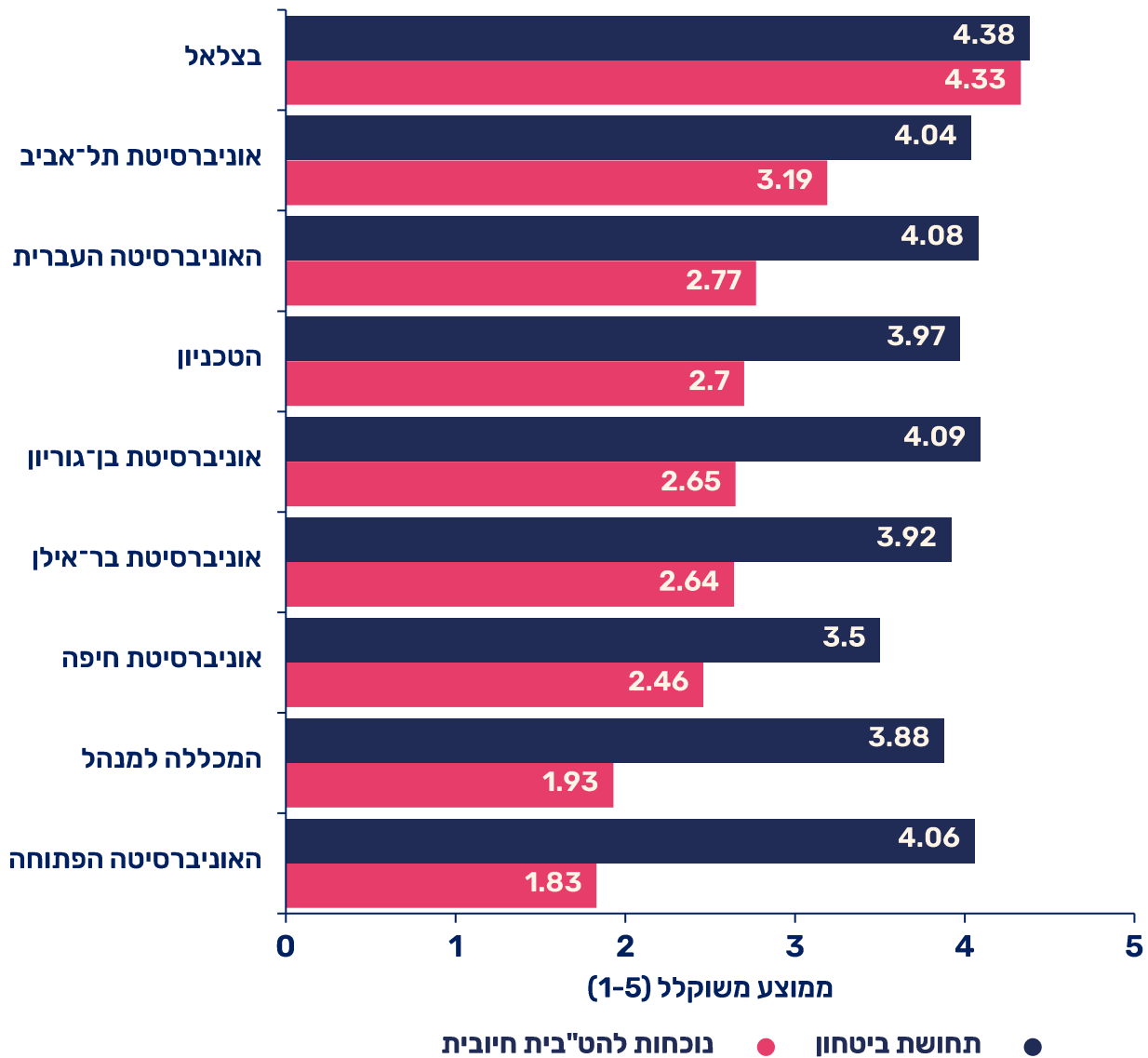
גרף 45: דירוג אחוז ההתאמה לפי מוסד לימוד

בחלק זה רצינו לבדוק מה אחוז ההתאמה של דיווחי המוסד הלימוד לבין תחושת הסטודנטים כפרמטר של הנגשה של מעני מוסד הלימוד לסטודנטים הלהט"ב שבו. חוסר התאמה הוגדר כאי-הלימה בין דיווח המוסד לבין העמדה הדומיננטית בקרב הסטודנטים באותו מוסד. לפיכך, ערכים גבוהים משקפים פערי מימוש או נראות, ולא בהכרח היעדר מדיניות.

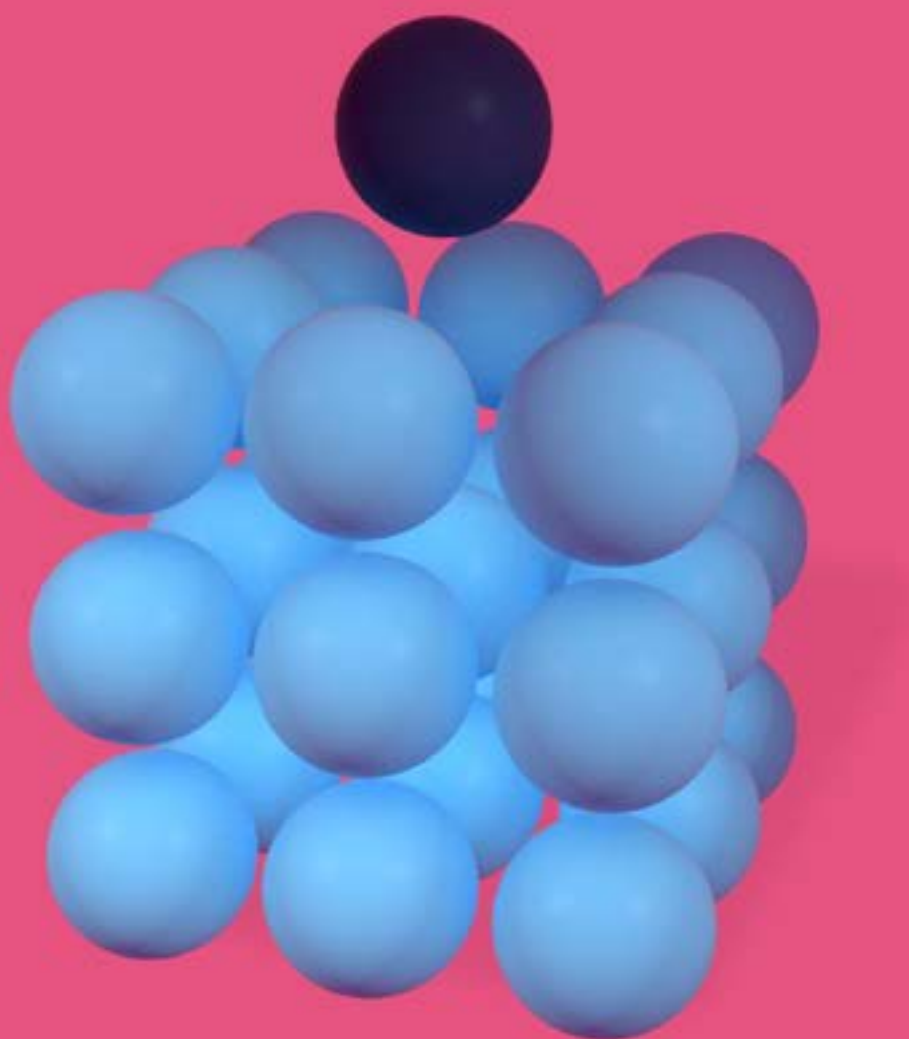
גרף 46: דירוג הקמפוסים לפי תחושת ביטחון ונכחות להט"ב בית חיובית

הגרף מציג דירוג של הקמפוסים על פי תחושת הביטחון של הסטודנטים ועל פי תפיסתם של נוכחות להט"ב בית חיובית. ניתן לראות פערים ברורים בין מוסדות: בצלאל ואוניברסיטת תל אביב מובילים את הדירוג, עם רמות ביטחון ונכחות גבוהות יחסית, בעוד האוניברסיטה הפתוחה והמכללה למנהל נמצאות בתחתית הרשימה. למרות שמרבית המוסדות מדורגים במרכז הסקאלה, עולה כי תחושת הביטחון נמוכה בעקביות מהערכת הסטודנטים את נכחות המוסד להטמיע תכנים חיוביים כלפי קהילת הלהט"ב. פער זה עשוי לשקף מציאות שבה קיימות הצהרות או כוונות חיוביות, אך הן אינן מתורגמות באופן מלא לחוויית היומיום בקמפוס.

דו"ח קמפוס בטוח ללהט"ב 2025

מסקנות והמלצות

מוסקנות

פרויקט "קמפוס בטוח ללהט"ב" נולד מתוך צורך ממשי שעלה מהשטח לייצר ידע אמפירי שיטתי על חווייתם של סטודנטים וסטודנטיות להט"ב במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל. על אף שסטודנטים להט"ב חווים אתגרים דומים הנוגעים לביטחון, שייכות, נראות והכלה, חוויות אלו נתפסות לעיתים כפרטיות ואינדיבידואליות, ללא תשתית נתונים רחבה המאפשרת התאגדות סביב נרטיב משותף.

למרות שמדובר בגילאים מרכזיים של עיצוב זהות אישית, מינית ומגדרית (18–30), קיימים בישראל מעט מאוד מחקרים, מרחבים ומענים מוסדיים המוקדשים לאוכלוסייה זו בהקשר האקדמי בפרט והחברתי/קהילתי ככלל. פער זה בולט במיוחד לנוכח תפקידה של האקדמיה כמרחב חברתי, נורמטיבי וערכי, ולא רק כזירה לרכישת ידע מקצועי.

המציאות החברתית והפוליטית שבה פועל הדו"ח מחריפה את הצורך במחקר זה. בשנים האחרונות נרשמת עלייה חדה בגילויי להט"ב בפוביה, הדרה ואלימות במרחב הציבורי, במקביל להתחזקות של פרקטיקות של שימוש במחקר ומאמרים כנגד להט"ב. בתוך הקשר זה, רגשות, חוויות והיבטים סובייקטיביים נדחקים לשוליים, בעוד טיעונים המוצגים כ"עובדות" או "אמת מדעית" תופסים מקום מרכזי בשיח הציבורי.

דו"ח זה מבקש להשיב למרכז הדיון נתונים מבוססים, המשלבים מענה לשאלות סגורות מצד מאות סטודנטים להט"ב, ניתוח של חוויות בכתיבה חופשית, ומיפוי המענים המדווחים על ידי מוסדות הלימוד עצמם. שילוב זה מאפשר הצגת תמונת מציאות רחבה ומורכבת של האקלים האקדמי עבור להט"ב בישראל, ומהווה בסיס לגיבוש מסקנות והמלצות מדיניות המבוססות על נתונים ולא על השערות.

סובלנות, הכללה מותנית והפער ביניהם

ממצאי הדו"ח מצביעים על פער עקבי בין תחושת סובלנות בסיסית כלפי להט"ב במוסדות להשכלה גבוהה לבין הכלה ממשית המאפשרת נראות, ביטחון ושייכות. בעוד שחלק ניכר מהסטודנטים הלהט"ב מדווחים כי אינם חווים אלימות ישירה או הדרה פורמלית, נתונים רבים מעידים כי תחושת הביטחון והלגיטימיות שלהם במרחב האקדמי נותרת מוגבלת ושברירית.

פער זה מתועד בהרחבה במחקרי אקלים קמפוס, המראים כי **היעדר אפליה גלויה אינו שקול לאקלים מכיל** (Rankin, 2005; Hurtado et al., 1999).

פער זה משתקף באופן מובהק בהבדלים בין תחושת הביטחון הכללית בקמפוס לבין תחושה של נוכחות להט"ב בית חיובית. ממצאים אלו מצביעים על כך שסובלנות, במובנה הליברלי המינימלי, לעיתים מגדירה סטנדרט מוסדי נמוך במיוחד. סטנדרט שבו עצם העובדה שלא

מתקיימת פגיעה ישירה מוצגת כהישג, בעוד הכרה, נראות ושייכות נותרות מחוץ לתפיסת האחריות של המוסד וכתוצאה מכך מהתפיסה של סטודנטים להט"ב שלו. ביקורת זו עולה גם בספרות העוסקת ב"שיח ההכלה", אשר מדגישה כי הכלה ללא שינוי מבני עלולה לשעתק יחסי כוח קיימים (Ahmed, 2012).

בהקשר זה ניתן להבין את האקדמיה כמרחב המיישם הכלה המותנית בזהות להט"ב בית שאינה נוכחת מדי. הכלה זו אינה מאפשרת נראות פומבית ואינה מאתגרת את הנרטיב ההגמוני הטוען כי הטרוסקסואליות וסיסג'נדריות הן התכונות הנורמטיביות. מחקרים על חוויית סטודנטים קווירים וטרנסג'נדרים מצביעים על כך שהשתלבות באקדמיה מתאפשרת לעיתים במחיר של התאמה לשקט נורמטיבי ושל הסתרה עצמית (Nicolazzo, 2017; Renn, 2010).

דוגמה קונקרטית לכך בתוצאות הסקר היא הסיבות להישארות בארון בקרב סטודנטים להט"ב. נזכיר כי 63% מהמשיבים דיווחו כי הסתירו את זהותם המינית ו/או המגדרית במרחבים שונים. כאשר נשאלו על סיבת ההסתרה, העיקרית ביניהם הייתה שזהותם "אינה רלוונטית" במסגרת הלימודית. תחושה זו אינה משקפת אדישות כלפי זהות, אלא מצביעה על תהליך של אוטו-צנזורה זהותית שעליה נדבר בהרחבה בהמשך.

ממצאי הדו"ח מצביעים על כך שציפיות הסטודנטים להט"ב ממוסדות הלימוד נותרות נמוכות. הצורך המודגש בנראות, קהילה ושייכות קודם לעיסוק במענים מתקדמים כגון תמיכה מוסדית או משאבים ייעודיים. תבנית זו עולה בקנה אחד עם מחקרי לחץ מיעוטים ואמון מוסדי, המראים כי כאשר מוסדות נתפסים כבלתי מכילים או כבלתי רלוונטיים לחוויות חיים של מיעוטים, פוחתת הנכונות לפנות אליהם או לצפות מהם לפעולה משמעותית (Meyer, 2003; Woodford et al., 2015).

| כאשר מוסדות נתפסים כבלתי מכילים או כבלתי רלוונטיים לחוויות חיים של מיעוטים, פוחתת הנכונות לפנות אליהם או לצפות מהם לפעולה משמעותית.

לחץ מיעוטים ייחודי לסטודנטים להט"ב במרחב האקדמי
ממצאי הדו"ח תאמו מאפיינים מוכרים בספרות של לחץ מיעוטים (Minority Stress; Meyer, 2003). בחלק זה נבקש לפרוט את המאפיינים ולקשר אותם לממצאים השונים בדו"ח על מנת לטעון כי הנתונים שלנו מראים על אתגרים ייחודיים התואמים למסגרת הכללית של לחץ מיעוטים.

המרכיב הראשון של לחץ מיעוטים מתייחס לחשיפה לאירועי אפליה גלויים וסמויים. ממצאי הדו"ח מצביעים על חשיפה רחבה של סטודנטים להט"ב להתעמרות, הערות פוגעניות והדרה, הן במרחבים החברתיים הבלתי פורמליים של הקמפוס והן במרחבים פורמליים כגון כיתות לימוד, מעבדות ואינטראקציות עם סגל אקדמי. ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם הספרות, המצביעה על כך שמיקרו אגרסיות, אמירות, רמיזות ושיח סטריאוטיפי שנתפס לכאורה כ-"לא מזיק", מהוות גורם משמעותי ללחץ נפשי מצטבר בקרב להט"ב (Nadal, 2013). חשוב לציין כי פגיעות אלו אינן מתקיימות בשוליים בלבד, אלא דווחו גם כחלק מהשיח האקדמי והפורמלי. ניתן לראות את זה בבחירת דוגמאות לימודיות, בדיחות, הנחות מוקדמות והיעדר הכרה בזהויות מגדריות ומיניות מגוונות.

המרכיב השני של לחץ מיעוטים אינו מתמצה במה שכבר אירע בפועל, אלא כולל גם **ציפייה מתמדת לדחייה, הדרה או פגיעה עתידית** (Meyer, 2003). ממצאי הדו"ח מראים כי שיעור גבוה מהסטודנטים הלהט"ב נמנעים מחשיפה של זהותם במרחב האקדמי, לא רק בעקבות חוויות עבר, או כתפיסה שזהותם "לא רלוונטית" אלא מתוך חשש מהשלכות חברתיות, מקצועיות ואקדמיות. בהקשר האקדמי, ציפייה לפגיעה מועצמת בשל יחסי מרות, תלות בהערכות סגל ומבנה היררכי שבו לחשיפה זהותית עלולות להיות השלכות מתמשכות. לדוגמה, סטודנטית לסבית שנדרשת להגיש עבודות, לקבל ציונים או המלצות מסגל אקדמי עשויה להימנע מחשיפת זהותה. לא בשל חוויה של אפליה בפועל, אלא בשל חוסר הוודאות ביחס לאופן שבו חשיפת זהותה עשויה להשפיע על הערכתה האקדמית או על אפשרויותיה העתידיות. במצבים אלו, גם היעדר אפליה גלויה אינו מפחית את רמת הדריכות והלחץ היומיומי (Rankin, 2005; Woodford et al., 2015).

| לדוגמה, סטודנטית לסבית שנדרשת להגיש עבודות, לקבל ציונים או המלצות מסגל אקדמי עשויה להימנע מחשיפת זהותה. לא בשל חוויה של אפליה בפועל, אלא בשל חוסר הוודאות ביחס לאופן שבו חשיפת זהותה עשויה להשפיע על הערכתה האקדמית או על אפשרויותיה העתידיות. במצבים אלו, גם היעדר אפליה גלויה אינו מפחית את רמת הדריכות והלחץ היומיומי.

אמירה שחזרה בממצאי הדו"ח ולפיה הזהות הלהט"בית "אינה רלוונטית" ללימודים משקפת דפוס מרכזי בלחץ מיעוטים: **אוטו-צנזורה זהותית** שמהווה את המרכיב השלישי. ספרות מחקרית מראה כי כאשר מוסדות מניחים ניטרליות כסטנדרט, מיעוטים נדרשים להתאים עצמם לנורמות דומיננטיות של שקט, מקצועיות ואי הפרעה (Ahmed, 2012). בהקשר זה,

"אי רלוונטיות" אינה מצב ניטרלי או בחירה חופשית, אלא אסטרטגיה של הישרדות והשתלבות. מחקרים על סטודנטים להט"ב מתארים תופעה זו כ-conditional belonging - שייכות המותנית בהיעדר נראות או ערעור על הסדר הקיים (Nicolazzo, 2017). כך, לחץ המיעוטים מתגלם בדרישה השקטה "להשאיר חלקים מעצמך מחוץ לשיח". ממצאי הדו"ח מרמזים על כך שסטודנטים להט"ב לא ירגישו מספיק בנוח לחשוף את זהותם כל עוד אין מאמץ אקטיבי ומוחצן של מוסד הלימוד לייצר סביבה בטוחה וחיובית עבור זהויות אלו.

| כאשר מוסדות מניחים ניטרליות כסטנדרט, מיעוטים נדרשים להתאים עצמם לנורמות דומיננטיות של שקט, מקצועיות ואי הפרעה.

המרכיב הרביעי אליו נתייחס בלחץ מיעוטים הוא **תחושת בדידות חברתית והיעדר רשתות תמיכה**. ממצאי הדו"ח מצביעים על צורך עקבי בקהילה, מרחבים בטוחים ושייכות, לצד תיאור של הסתמכות עצמית גבוהה והתמודדות אינדיבידואלית. ממצאים אלו מתכתבים עם מחקרים המצביעים על כך שבהיעדר נראות מוסדית וקהילתית, סטודנטים להט"ב נאלצים לפתח חוסן אישי כתחליף לתמיכה מערכתית (Seelman, 2016; Woodford et al., 2015). בדידות זו אינה תוצר של בחירה אישית, אלא של מחסור במבנים מוסדיים שמאפשרים חיבור, נוכחות קולקטיבית והכרה.

ממצאי הדו"ח מצביעים גם על **אי אמון מוסדי** שמהווה את המרכיב החמישי. סטודנטים רבים אינם יודעים על קיומם של מענים, נמנעים מפנייה לגורמים רשמיים, ואף אינם מצפים לתמיכה מוסדית או למשאבים ייעודיים. תופעה זו מתכתבת עם מחקרים המראים כי חוויות מתמשכות של חוסר תגובה, טיפול חלקי או אטימות יוצרות נתק בין מיעוטים לבין המוסדות האמורים להגן עליהם (Kulick, 2015 & Hatzenbuehler, 2011; Woodford). בהקשר זה, הבחירה להדגיש נראות והכרה כצרכים ראשוניים, בעוד מענים מתקדמים מופיעים בשכיחות נמוכה יותר, משקפת סדר עדיפויות שנבנה מתוך חוסר אמון ולא מתוך היעדר צורך.

| חוויות מתמשכות של חוסר תגובה, טיפול חלקי או אטימות יוצרות נתק בין מיעוטים לבין המוסדות האמורים להגן עליהם.

לבסוף, יש להדגיש כי לחץ מיעוטים פועל באופן מצטבר ומתמשך. הצטלבותם של אירועי פגיעה, ציפייה לפגיעה, ניהול זהות, בדידות ואי אמון מוסדי משפיעה לא רק על החוויה היומיומית, אלא גם על היכולת לדמיין עתיד בתוך המערכת האקדמית. ממצאי הדו"ח

מצביעים על קשיים כלכליים, חוסר אמון במדינה ובמוסדות ההשכלה הגבוהה, ותחושת אופק אקדמי מוגבל. כל אלו מהווים דפוסים המוכרים היטב בספרות העוסקת בלחץ מיעוטים כרוני (Meyer, 2003).

אוטו־צנזורה כחלק ממצננת של הכלה מותנית

אחד הממצאים הבולטים בדו"ח הוא הימנעות רחבה מיציאה מהארון ושיח על נושאים הקשורים לקהילה הגאה במרחבים אקדמיים, לעיתים לא מתוך פחד ישיר, אלא מתוך תחושה כי הזהות הלהט"בית "אינה רלוונטית" ללימודים. אמירה זו אינה מבטאת היעדר משמעות של הזהות עבור הפרט, אלא משקפת הפנמה של נורמות מוסדיות המבדילות בין מה שנתפס כלגיטימי, מקצועי וניטרלי לבין מה שנתפס כפרטי, טעון, בעייתי או "מיותר". ספרות ביקורתית על מוסדות השכלה גבוהה מצביעה על כך שניטרליות ומקצועיות אינן ערכים נטולי הקשר, אלא קטגוריות נורמטיביות שמבוססות על זהויות הגמוניות (Ahmed, 2012). בתוך מסגרת זו, אוטו־צנזורה זהותית מתפקדת כאסטרטגיית הסתגלות. ניתן באקדמיה להיות נסבלים ואף להצליח, כל עוד הזהות הלהט"בית נותרת מחוץ לשיח הפומבי והלימודי. מצב זה מחייב דריכות מתמשכת וניהול זהות עקבי. דריכות זו מתעצמת הן בקרב להט"בים בעלי נראות קווירית או אנשים על הקשת הטרגנסית, שעבורם הסתרת הזהות קשה או אינה אפשרית, והן בקרב סטודנטים שלהט"ביותם פחות נראית. כגון אנשים על הקשת הביסקסואלית או כאלה ה"עוברים" כסטרייטים. אלו נדרשים להפעיל אוטו־צנזורה מתמדת כבחירה אסטרטגית.

| ניתן באקדמיה להיות נסבלים ואף להצליח, כל עוד הזהות הלהט"בית נותרת מחוץ לשיח הפומבי והלימודי.

אוטו־צנזורה זהותית זו אינה פוגעת רק בסטודנטים הלהט"ב עצמם, אלא גם במערכת האקדמית בכללותה. כאשר זהויות, חוויות וידע להט"בי מודרים מן השיח הלימודי, נפגעת איכות ההכשרה האקדמית במקצועות שבהם לסוגיות של מגדר, מיניות וזהות יש רלוונטיות ישירה (כגון חינוך, טיפול, רפואה, משפט ומקצועות ה-STEM). בהיעדר חשיפה וכלים מקצועיים מספקים, דור העתיד של אנשי מקצוע וחוקרים עלול להשתלב בשדות אלו ללא ידע שיטתי ומעודכן, ובכך להמשיך, גם אם שלא במודע, לשעתק פערים קיימים בידע, במחקר ובפרקטיקה הנוגעת לקהילה הלהט"בית.

| דור העתיד של אנשי מקצוע וחוקרים עלול להשתלב בשדות אלו ללא ידע שיטתי ומעודכן, ובכך להמשיך, גם אם שלא במודע, לשעתק פערים קיימים בידע, במחקר ובפרקטיקה הנוגעת לקהילה הלהט"בית.

הדרה אקדמית

ממצאי הדו"ח מצביעים על כך שהחוויות של סטודנטים להט"ב באקדמיה אינן מתבטאות רק במישורים חברתיים ורגשיים, אלא גם במישור האקדמי. היעדר נראות, הכלה חלקית ואוטו־צנזורה זהותית מתורגמים בפועל לדפוסי הדרה אקדמית. הדרה שאינה בהכרח גלויה, אך ניכרת בתוכניות הלימוד, בשיח בכיתה ובאופן שבו ידע מוכר, מיוצר ומועבר. ממצאי הדו"ח מצביעים על פער משמעותי בהכללת נושאים להט"ביים בתוכניות הלימוד, גם בתחומים שבהם סוגיות של מגדר, מיניות וגוף רלוונטיות ישירות לחומר הנלמד (93% מהסטודנטים במקצועות רלוונטיים אינם לומדים על נושאים אלו או לומדים אותם בקורסים מועטים מאוד). ספרות מחקרית מצביעה על כך שמוסדות אקדמיים נוטים לשמר קאנון ידע הטרונומרטיבי וסיסג'נדר, גם כאשר הם מצהירים על מחויבות להכלה ולגיוון (Renn, 2010; Ahmed,). בתוך הקשר זה, זהויות וחוויות להט"ביות מודרות לא באמצעות איסור מפורש, אלא דרך בחירת תכנים, סילבוסים ושאלות מחקר המגדירות מה נחשב לידע "רציני", "מדעי" ו"ניטרלי".

| זהויות וחוויות להט"ביות מודרות לא באמצעות איסור מפורש, אלא דרך בחירת תכנים, סילבוסים ושאלות מחקר המגדירות מה נחשב לידע "רציני", "מדעי" ו"ניטרלי".

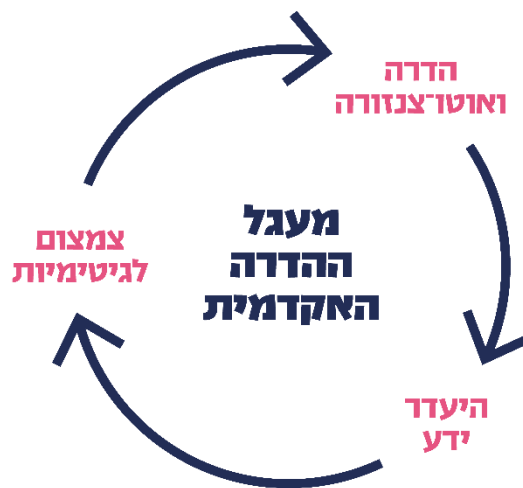
המרחב הכיתתי, הנתפס לעיתים כמרחב פתוח ופלורליסטי, מתגלה בדו"ח כזירה שבה מתקיימת הדרה שקטה. ממצאי הדו"ח מצביעים על כך שסטודנטים להט"ב נמנעים מלהעלות נקודות מבט, שאלות או חוויות הקשורות לזהותם, בין אם בשל חשש מתגובה חברתית ובין אם מתוך הבנה שזהות זו אינה רצויה, לגיטימית או רלוונטית בדיון האקדמי. תופעה זו עולה בקנה אחד עם מחקרים המראים כי אוטו־צנזורה זהותית בכיתה פוגעת לא רק בתחושת הביטחון, אלא גם באיכות הלמידה והדיון, ומגבילה את ריבוי הפרספקטיבות (Nicolazzo, 2017; Rankin, 2005). כך, הדרה אקדמית אינה פוגעת רק בסטודנטים להט"ב עצמם, אלא גם בעושר האינטלקטואלי של המוסד כולו. הדרה אקדמית אינה נטולת השלכות. מחקרים מצביעים על קשר בין היעדר הכלה אקדמית לבין ירידה בהשתתפות בכיתה, הימנעות ממחקר בתחומים רלוונטיים, וקושי בפיתוח זהות

אקדמית מגובשת בקרב סטודנטים להט"ב (Renn, 2010; Woodford et al., 2015).
ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם הדיווחים בדו"ח על קשיים בראיית עתיד, חוסר אמון
במוסדות והשפעות כלכליות וחברתיות מתמשכות.

בהקשר זה, ההדרה האקדמית פועלת כמעגל מחזק: היעדר ידע ונראות מצמצם את
הלגיטימיות של זהויות להט"ב ביות בשיח, והצמצום בשיח מחזק את ההדרה
ואת האוטו־צנזורה.

איור 1: מעגל ההדרה האקדמית

פערים כלכליים וחסמי עתיד

ממצאי הדו"ח מצביעים על כך שחויית הסטודנטים והסטודנטיות הלהט"ב במרחב האקדמי
אינה מוגבלת למישורי הביטחון, השייכות וההכרה בלבד, אלא כוללת גם פערים כלכליים
משמעותיים וחסמים הקשורים ביכולת לתכנן עתיד אקדמי ומקצועי. פערים אלו אינם שוליים,
אלא מהווים נדבך מרכזי באי־השוויון שחווים סטודנטים להט"ב ביחס לאוכלוסייה
הסטודנטיאלית הכללית.

הנתונים מצביעים על פערים ניכרים בין סטודנטים להט"ב לסטודנטים שאינם להט"ב ביחס
לתמיכה כלכלית, יציבות כלכלית ויכולת להיעזר ברשתות תמיכה משפחתיות. פערים אלה
תואמים ממצאים מהספרות הבינלאומית, המצביעה על כך שלהט"ב, ובפרט צעירים וצעירות,
חווים שיעורים גבוהים יותר של ניתוק משפחתי, היעדר תמיכה כלכלית ותלות בעבודה
במקביל ללימודים (Badgett et al., 2019; Grant et al., 2011). פערים אלו גם פוגעים
משמעותית בחויית הלמידה עצמה. זמינות ללימודים, השקעה בלימודים,

השתתפות בפעילויות העשרה, מרחב מנטלי ללמידה ומחשבה והתמדה בלימודים עלולים להיפגע עקב עבודה מאומצת וקושי נפשי הנובע מבעיות כלכליות.

| זמינות ללימודים, השקעה בלימודים, השתתפות בפעילויות העשרה, מרחב מנטלי ללמידה ומחשבה והתמדה בלימודים עלולים להיפגע עקב עבודה מאומצת וקושי נפשי הנובע מבעיות כלכליות.

פערים כלכליים אינם מתקיימים בוואקום, אלא מצטלבים עם מנגנוני לחץ מיעוטים שתוארו קודם לכן. כאשר סטודנטים אינם תופסים את המוסד ככתובת לתמיכה, הם גם אינם פונים לסיוע כלכלי, למלגות או למסלולי התאמה, גם כאשר אלו קיימים (Woodford et al., 2015). בהקשר זה, אין זה מפתיע כי קטגוריות העוסקות במשאבים ותמריצים הופיעו בשכיחות נמוכה יחסית בשאלת הפרס. לא בהכרח משום שצורך כלכלי אינו קיים, אלא משום שסטודנטים אינם מצפים למענה מוסדי אפקטיבי בתחום זה.

הצורך להסתמך על עבודה במקביל ללימודים, העולה מן הנתונים, יוצר מעמסה נוספת על סטודנטים להט"ב. מחקרים מצביעים על כך שעבודה בהיקף גבוה במקביל ללימודים קשורה לעלייה בשחיקה, ירידה בהישגים האקדמיים ופגיעה בבריאות הנפשית (Perna, 2010). במקרה של סטודנטים להט"ב, עומס זה מתקיים לצד לחצים זהותיים וחברתיים, ומעמיק פערים קיימים.

מעבר לאתגרים הכלכליים בהווה, ממצאי הדו"ח מצביעים על קושי בראיית עתיד, הן במישור האקדמי והן במישור התעסוקתי והאזרחי. דיווחים על חוסר אמון במדינה, במוסדות ציבוריים ובמערכת ההשכלה הגבוהה משקפים תחושת חוסר יציבות רחבה, שאינה מתמצה בתקופת הלימודים בלבד.

ספרות מחקרית מצביעה על כך שקבוצות מיעוט החוות לחץ מתמשך מפתחות תפיסת עתיד מצומצמת, המתבטאת בהימנעות מתכנון ארוך טווח ובהעדפת אסטרטגיות הישרדות מיידיות (Meyer, 2003; Hatzenbuehler, 2011). בהקשר הישראלי, המאופיין ברמות אי־ודאות פוליטית וחברתית גבוהות, תחושות אלו עלולות להיות מועצמות בקרב סטודנטים להט"ב. חשוב להדגיש כי פערים כלכליים אינם רק בעיה פרטנית, אלא תוצר של היעדר מדיניות מוסדית מותאמת. כאשר מוסדות אינם מכירים בפגיעות הכלכלית של סטודנטים להט"ב, ואינם מפתחים מנגנונים ייעודיים של תמיכה, מלגות, והנגשה, הפערים משמשים כמנגנון של הדרה שקטה, המצמצם בפועל את יכולתם של סטודנטים להט"ב להתמיד, להתקדם ולמצות את הפוטנציאל האקדמי שלהם.

| כאשר מוסדות אינם מכירים בפגיעות הכלכלית של סטודנטים להט"ב, ואינם מפתחים מנגנונים ייעודיים של תמיכה, מלגות, והנגשה, הפערים משמשים כמנגנון של הדרה שקטה, המצמצם בפועל את יכולתם של סטודנטים להט"ב להתמיד, להתקדם ולמצות את הפוטנציאל האקדמי שלהם.

האקדמיה כמרחב ניטרלי ומרחב אחראי לאורך שנים רבות, מוסדות להשכלה גבוהה נוטים למסגר את עצמם כמרחבים ניטרליים, מקצועיים ובלתי פוליטיים. תפיסה זו מציגה את האקדמיה כזירה שבה ידע נבחן על פי קריטריונים אוניברסליים, מנותק מזהויות, חוויות חיים ומבני כוח חברתיים. עם זאת, ממצאי דו"ח זה, לצד ספרות מחקרית רחבה, מצביעים על כך שניטרליות זו אינה רק אידיאל תיאורטי, אלא גם מנגנון המאפשר הימנעות מאחריות מוסדית. הספרות הביקורתית מדגישה כי ניטרליות אינה מצב ניטרלי בפועל, אלא עמדה המיטיבה עם קבוצות דומיננטיות ומשעתקת סדרים קיימים (Ahmed, 2012). כאשר מוסד אקדמי בוחר "לא להתערב", "לא להתערבב בזהויות", או "לא לקחת צד", הוא למעשה בוחר לשמר אפליה קיימת ולעיתים להעצימה.

ממצאי הדו"ח מראים כי תפיסה זו של ניטרליות באה לידי ביטוי באקלים קמפוס סובלני לכאורה, אך כזה שאינו מספק ביטחון, נראות או שייכות לסטודנטים להט"ב. היעדר אלימות גלויה אינו מתורגם לאחריות מוסדית פעילה, וסטנדרט "לא פוגעים" מוצג לעיתים כהישג מספק. הפער הנצפה בין המענים המדווחים מטעם מוסדות הלימוד לבין ידע על מענים מצד סטודנטים להט"ב, מדגיש את התפיסה של מוסד הלימוד ככזה שאין לא יכולת לדאוג לאוכלוסיות מיעוט או שאין זה בראש מעייניו, למרות שלעיתים המצב הפוך.

| כאשר האקדמיה ממסגרת עצמה כמרחב ניטרלי, האחריות להתמודדות עם פגיעות, הדרה ולחץ מיעוטים מועברת לסטודנטים עצמם.

כאשר האקדמיה ממסגרת עצמה כמרחב ניטרלי, האחריות להתמודדות עם פגיעות, הדרה ולחץ מיעוטים מועברת לסטודנטים עצמם. ממצאי הדו"ח מצביעים על הסתמכות עצמית גבוהה, אוטו־צנזורה זהותית וציפיות נמוכות מהמוסד - תבניות המאפיינות מרחבים שבהם האחריות אינה מוסדית אלא אינדיבידואלית (Woodford et al., 2015). במצב כזה, סטודנטים להט"ב נדרשים לפתח חוסן אישי כתגובה לפערים מבניים, במקום שהמוסד יפעל לצמצומם. ניטרליות הופכה, למעשה, למדיניות של שתיקה אל מול פגיעה והצבת רף נמוך לטיפול במיעוטים כסטנדרט.

אחד הלקחים המרכזיים העולים מן הדו"ח הוא הצורך לעבור מתפיסה אוניברסלית אחידה, "כולם שווים ולכן אין צורך בהתאמות", להכרה בכך ששוויון מהותי מחייב טיפול דיפרנציאלי. הספרות מראה כי התעקשות על אחידות נורמטיבית במוסדות השכלה גבוהה מחזקת הדרה של קבוצות שאינן תואמות את דמות "הסטודנט הנורמטיבי" (Hurtado et al., 1999). מעבר מאקדמיה ניטרלית לאקדמיה אחראית אינו מחייב ויתור על עקרונות מדעיים או חופש אקדמי, אלא הרחבה של תפיסת האחריות האקדמית. מרחב אקדמי אחראי הוא כזה שמכיר בהשלכות חברתיות של מדיניות, שיח ופרקטיקות אקדמיות, ולוקח אחריות אקטיבית על יצירת תנאים המאפשרים שייכות, ביטחון והשתתפות מלאה של כלל הסטודנטים.

| במצב זה, סטודנטים להט"ב נדרשים לפתח חוסן אישי כתגובה לפערים מבניים, במקום שהמוסד יפעל לצמצומם. ניטרליות הופכת, למעשה, למדיניות של שתיקה אל מול פגיעה והצבת רף נמוך לטיפול במיעוטים כסטנדרט.

היחלשות של יוזמות חברתיות ואדישות סטודנטיאלית לאחר המלחמה יש לקרוא את ממצאי הדו"ח בהתחשב בהסלמה מתמשכת בלהט"בופוביה במרחב הציבורי בישראל בתקופת המלחמה ולאחריה. דו"חות עדכניים מצביעים על עלייה משמעותית בהיקף הדיווחים על להט"בופוביה, לרבות הסתה, הטרדות ואיומים, וכן על נראות מוגברת של שיח ציבורי עוין כלפי הקהילה הגאה (האגודה למען הלהט"ב, 2024). דו"חות אלו מצביעים על כך שלהט"בים, ובפרט אנשים בעלי נראות קווירית ואנשים מהקשת הטרנסית, הפכו בתקופה זו למושא בולט של תיוג והאשמה. במרחבים הציבוריים, בתקשורת וברשתות החברתיות, זהויות קוויריות סומנו לעיתים כ"איום על הסדר החברתי" או כגורם לשסע ולאי יציבות, תהליך המשקף מנגנון מוכר של הפיכת קבוצות מיעוט לשעיר לעזאזל בתקופות של משבר לאומי (Allport, 1954; Girard, 1986).

"מרצה ספציפי אמר שארגונים טראנסיים הם תומכי חמאס, ובשיעור אחר ציין שנוכחות של דמות טראנסית בסדרה היא סימן לכך שהסדרה היא פוסטמודרנית ולכן רעה ונגד האקדמיה."

-משיב על הסקר

דפוס זה תועד גם בדו"חות העוסקים בתקופת המלחמה, המצביעים על ריכוז גבוה במיוחד של פגיעות כלפי טרנסים וטרנסיות ואנשים עם נראות מגדרית שאינה תואמת את "הנורמה" (האגודה למען הלהט"ב, 2024). במקביל, יש לציין כי רבים מהסטודנטים הלהט"ב הם גם

משרתי מילואים, משרתים בסדיר, או בני ובנות זוג של משרתי מילואים. עבור אוכלוסייה זו, תקופת המלחמה מלווה בעומס רגשי, פיזי וכלכלי, לצד חוויית ניכור וזהירות גוברת במרחב הציבורי. לכך מתווספת תשישות מצטברת הנובעת משנים של מאבק אזרחי סביב סוגיות של דמוקרטיה, זכויות מיעוטים ודה לגיטימציה לשיח ביקורתי, כפי שבאה לידי ביטוי במחאה סביב הרפורמה המשפטית. הצטברות זו של לחצים - הסלמה בלהט"בופוביה, הפיכת זהויות קוויריות לשעיר לעזאזל, עומס צבאי, פחד בטחוני, חוסר יציבות פוליטית, רדיפה מוסדית ושחיקה אזרחית, מספקת הקשר חיוני להבנת דפוסי הדריכות, האוטו־צנזורה והציפיות הנמוכות מהמוסד האקדמי שעלו בממצאי הסקר. היחלשות יוזמות חברתיות ואדישות סטודנטיאלית יחסית אינן משקפות היעדר צורך או אדישות לערכי שוויון והכלה, אלא מצב של הישרדות רגשית וצמצום אופק (Meyer, 2003; Hatzenbuehler, 2011). בהקשר זה, ממצאי הדו"ח מחזקים את הטענה כי האחריות ליצירת סביבה אקדמית בטוחה, תומכת ופעילה אינה יכולה להיות מונחת על כתפי הסטודנטים הלהט"ב עצמם בלבד.

| היחלשות יוזמות חברתיות ואדישות סטודנטיאלית יחסית אינן משקפות היעדר צורך או אדישות לערכי שוויון והכלה, אלא מצב של הישרדות רגשית וצמצום אופק.

המלצות

בשנים האחרונות הצטברה ספרות מחקרית העוסקת ביצירת מרחבי לימוד בטוחים ומכילים לסטודנטים וסטודנטיות מהקהילה הגאה. המלצות בינלאומיות חוזרות ומתייחסות לשלושה צירים מרכזיים: פעולות מדיניות למניעת אפליה ופגיעה, שילוב תוכן אקדמי הרלוונטי לתחומי לימוד שונים ותמיכה ביוזמות קהילתיות בקמפוס. בהסתמך על ממצאי הסקר הנוכחי ועל הספרות הבינלאומית, אנו מציעים מודל משולב המגדיר שלושה יסודות מרכזיים לקמפוס בטוח עבור להט"ב, ושלוש חפיפות ביניהם. המודל מאפשר הן לבסס המלצות מדיניות קונקרטיות, והן להגדיר מסגרת הערכה למדידת שינוי לאורך זמן.

איור 2: בסיסי קמפוס בטוח ללהט"ב והחפיפה ביניהם

שלושת היסודות: מה הופך קמפוס לבטוח ללהט"ב?

1. מדיניות למען להט"ב

היסוד הראשון עוסק בקיומה של מדיניות מוסדית ברורה המגינה על סטודנטים להט"ב מפני אפליה, הטרדה ופגיעה. תחת יסוד זה נכללים, בין היתר: תקנונים האוסרים אפליה על רקע נטייה מינית וזהות מגדרית, מנגנוני טיפול בלהט"בופוביה ובהטרדות מיניות הכוללים התייחסות מפורשת לקהילה הגאה, התאמת תהליכים מנהליים (טפסים, מערכות רישום, תעודות סיום) למגוון זהויות מגדריות ולמבני משפחה שונים, והכרה פורמלית בפעילות גאה

ובארגוני סטודנטים להט"ביים. מדיניות כתובה היא תנאי הכרחי, אך לא מספיק. הנגשה ועדכון שלה לפי הצרכים הקיימים בשטח הם אינטגרטיביים למדיניות מותאמת.

2. הוספה והתאמה של תוכן אקדמי

היסוד השני מתמקד בתפקידם של הידע והתכנים הנלמדים בקמפוס. קמפוס בטוח אינו רק מקום שבו נמנעים מפגיעה, אלא גם מרחב שבו ידע על להט"ב משולב בתוך תוכניות לימוד רלוונטיות. שילוב זה הוא לא מעשה חסד לקהילה מוחלשת, אלא שילוב של ידע קיים עם הדור הבא של שוק התעסוקה והמחקר. תחת יסוד זה נכלל עידוד פיתוח קורסים העוסקים בסוגיות להט"ביות ותאוריות קוויריות, שילוב דוגמאות ודיונים רלוונטיים בקורסים קיימים, ומתן הזדמנויות מחקריות לסטודנטים שמעוניינים לעסוק בנושא. הוספת תוכן אקדמי כזה מייצרת נראות, נותנת לגיטימציה לעיסוק בזהויות מגדריות ומיניות, ומסייעת בשבירת סטריאוטיפים, במאבק במידע כוזב ובעידוד מידע עדכני ומבוסס.

3. תמיכה ביוזמות קהילתיות והגברת נראות

היסוד השלישי עוסק ביומיום הסטודנטיאלי: נוכחות של קבוצות שווים, יוזמות סטודנטיאליות, אירועים ופעילויות שממוקדים בקהילה הגאה או שכוללים אותה באופן משמעותי. כאן נכללות, בין השאר, תמיכה בתאים גאים ובקבוצות שווים, סיוע לוגיסטי וכלכלי ליוזמות סטודנטיאליות, שיתוף פעולה עם ארגוני קהילה גאים, והנכחה של אירועים וימי ציון להט"ביים בלוח השנה האקדמי. יסוד זה אחראי במידה רבה על תחושת השייכות והביחד, ועל יצירת "בית" בקמפוס עבור סטודנטים וסטודנטיות מהקהילה.

אזורי החפיפה

החידוש המרכזי במודל שמוצג כאן ביחס להמלצות משנת 2017 ולספרות המחקרית הקיימת, הוא הדגשת אזורי החפיפה בין שלושת היסודות. לא די במדיניות, תוכן או פעילות כל אחד בפני עצמו. קמפוס בטוח באמת מתבסס על פעולות שמחברות ביניהם.

1+2 - מדיניות מבוססת מחקר

בממשק בין מדיניות לתוכן אקדמי נמצאים צעדים כגון: הכשרות מבוססות מחקר לסגל האקדמי והמנהלי, לומדות ומערכי הדרכה שמציגים ידע עדכני על להט"ב, אירועים אקדמיים (כנסים, ימי עיון, שולחנות עגולים) שמוקדשים לנושאים להט"ביים, ויצירת מסלולי מחקר ותמיכה בפרויקטים אקדמיים שעוסקים בקהילה. חפיפה זו הופכת את המדיניות מטקסט

רשמי לפרקטיקה שנטועה בידע והופכת ידע קיים למשאב. היא ממקמת את המוסד כגורם שמוביל שיח ציבורי מבוסס עובדות, ולא רק מגיב לתלונות. בנוסף, חפיפה זו קיימת בבסיסה של המציאות האקדמית הקיימת ככלל, יצירה וגיבוש של ידע לשינוי מציאות בשטח.

2+3 - ידע וקהילה: שותפות אקדמית עם ארגוני הקהילה

במפגש בין הוספת תוכן אקדמי לבין יוזמות קהילתיות נמצאים מהלכים כמו שיתופי פעולה בין מוסדות אקדמיים לארגוני הקהילה הגאה (למשל, במחקר, בהוראה או בקורסי התנסות), הובלת פרויקטים משותפים שמבוססים על ידע מהשטח, ומלגות מחקר או מעורבות חברתית המוקדשות לנושאים להט"ביים. חפיפה זו מדגישה שקמפוס בטוח איננו מנותק מהקהילה שמחוץ לקמפוס, אלא מושתת על דיאלוג ותנועה דו־כיוונית של ידע, ניסיון וצרכים.

3+1 - מדיניות תומכת קהילה: שירותים ותמיכה כחלק ממבנה מוסדי

בממשק בין מדיניות לבין יוזמות קהילתיות נמצאים חלק גדול מהצעדים שכבר קיימים היום במוסדות רבים: תמיכה כלכלית בתאים גאים, מתן שירותי ייעוץ ופסיכולוגיה הרגישים לקהילה הגאה, הכרה פורמלית בפעילויות גאות לצורך מלגות והצטיינות, והשתתפות במדדים שונים של "קמפוס בטוח". כאשר תמיכה זו מעוגנת במדיניות ולא רק בטוב לבם של בעלי תפקידים, היא הופכת ליציבה וברורה יותר, ומפחיתה את התלות באנשים ספציפיים.

מאפייני קמפוס בטוח ללהט"ב 2025

1. מדיניות למען להט"ב

מדיניות היא הבסיס המחייב משפטית ומוסדית, שמגדיר אחריות, מנגנוני פיקוח ושגרות עבודה.

המלצות:

- עיגון נהלים ברורים המגנים על סטודנטים להט"ב מפני אפליה, התנכלות ואלימות. לרבות עדכון תקנוני משמעת והטרדה מינית כך שיכללו פגיעה על רקע נטייה מינית ומגדרית.
- הטמעת מנגנוני דיווח וביורור ידידותיים ומותאמים ללהט"ב, כולל אפשרות לדיווח אנונימי.
- התאמת מדיניות בצורה שוטפת בהתאם לצרכים ונתונים העולים מן השטח.
- התאמת טפסים ותעודות למגוון זהויות מגדריות, והפחתת הדרישה לזיהוי מגדרי במקרים שאינם נדרשים.
- התאמת מעונות ללהט"ב ובייחוד לקשת הטרנסית.

2. הוספה והתאמה של תוכן אקדמי

המרחב האקדמי הוא אתר מרכזי לעיצוב תודעה, ליצירת וגיבוש ידע ולבניית סובלנות.

המלצות:

- עידוד פתיחת קורסים העוסקים בלהט"ב, תיאוריה קווירית, בריאות להט"ב, היסטוריה של מאבקים גאים ועוד בהתאם לפקולטות במקצועות הלימוד השונים.
- שילוב דוגמאות, מחקרים ומקרי בוחן להט"בים בקורסים כלליים (גם כאשר הנושא אינו להט"בי מובהק).
- שילוב אורחים מן האקדמיה הגאה וארגוני ידע קהילתיים.
- קידום מחקר אקדמי בתחומים המשיקים לחיי הקהילה: בריאות, משפט, מדעי החברה, פסיכולוגיה, חינוך, מדעי הנתונים והמידע, ביולוגיה, היסטוריה, ספרות ועוד.
- הקמת קרנות תמיכה לעבודות סמינריוניות/תזה/דוקטורט בנושאים להט"בים.

3. תמיכה ביוזמות קהילתיות ונראות

נראות ציבורית וקהילתיות מעצבות תחושת ביטחון ומפחיתות בדידות, המשפיעות באופן ישיר על חוויית הלמידה.

המלצות:

- תמיכה ישירה (תקציבית, מנהלית, מוסדית ולוגיסטית) בתא גאה ובקבוצות שווים בקמפוס.

- יצירת אירועים שנתיים רשמיים סביב מועדי הקהילה (יום הנראות הטרנסית, יום גאוה, יום ההבנ"ה [היום הבינלאומי נגד להט"ב בפוביה] ועוד) ובשיתוף הסטודנטים.
- גיוס וליווי של רכז פעילות גאה במוסד, והבטחת רציפות בין שנים אקדמיות.
- פרסום פומבי באתר המוסד על שירותי תמיכה ללהט"ב, קבוצות פעילות, נהלים מותאמים, והישגים אקדמיים של הקהילה.

4. מרחב ביניים: מדיניות + תוכן אקדמי

זהו האזור בו מוסד מחנך ומסדיר בו זמנית. מחזק את הידע האקדמי ומחיל מדיניות

בהתאם.

המלצות:

- הזמנת הכשרות שנתיות לסגל ההוראה המבוססות על מחקר עדכני בתחומי מגדר ומיניות.
- תקנון מנגנון אקדמי מוצהר שמגן על חופש אקדמי של מרצים המלמדים תכנים גאים.
- קידום ימי עיון אינטרדיסציפלינריים העוסקים בידע קווירי ובמחקר להט"ב.
- יצירת מנגנון מענקי מחקר למנחים וסטודנטים בתחום.
- בניית מאגר מקורות מומלץ לכלל המרצים כדי להתמודד עם מידע כוזב וסטיגמות ביחידות הוראה.

5. מרחב ביניים: תוכן אקדמי + תמיכה קהילתית

אזור זה הופך ידע אקדמי לפעולה קהילתית ולהיפך.

המלצות:

- חיבור בין קורסים אקדמיים לפרויקטים חברתיים של ארגוני הקהילה הגאה.
- תמיכה בפרויקטים של הנגשת ידע אקדמי על הקהילה.
- יצירת תשתית לפרקטיקום או התמחות מקצועית בארגונים גאים.

6. מרחב ביניים: מדיניות + תמיכה קהילתית

זהו המרכיב הנפוץ ביותר כיום, אבל לעיתים אינו מערכתי או עקבי.

המלצות:

- תקצוב רב-שנתי קבוע לפעילות גאה (ולא תלוי באיש בתפקיד).
- שילוב נציג של האחוה הגאה בוועדות אקדמיות/חברתיות רלוונטיות.
- הצטרפות קבועה למדדי הערכה לאומיים ובינלאומיים לקמפוס בטוח.

- יצירת מערך תמיכה פרטני לסטודנטים גאים: ייעוץ פסיכולוגי מותאם, ייעוץ משפטי, מרכזי תמיכה.
- הכשרה שוטפת לסגל המנהלי בחוגים ובפקולטות על קבלת החלטות מכילה.
- יצירת מלגות מוסדיות לסטודנטים להט"ב ללא עורף משפחתי ובייחוד אלו המתמודדים גם עם נכות נפשית או פיזית.

כדי להבטיח תהליך שיטתי של שיפור מתמשך, יישמו החל מהשנה הבאה כלי מדידה שיפקחו על מידת היישום של כלל ההמלצות המוצגות בפרק זה. מוסדות ההשכלה הגבוהה יוערכו בהתאם להתקדמותם בכל אחד מהמרכיבים המרכזיים של קמפוס בטוח: מדיניות למען להט"ב, התאמת תוכן אקדמי, ותמיכה ביוזמות קהילתיות וכן על פי רמת המימוש של אזורי החפיפה ביניהם. מדידה זו אינה מיועדת לבקר לשם ביקורת, אלא להוות מנגנון שקיפות ואחריות, שיאפשר למוסדות לזהות את החוזקות הקיימות ולפעול באופן מושכל לצמצום פערים. היישום הרציף של המלצות אלו צפוי לשמש תשתית מבוססת ראיות ליצירת מרחב אקדמי בטוח, שוויוני ומכיל עבור כלל הסטודנטים והסטודנטיות. מדד זה יפורסם לכלל מוסדות הלימוד המוכרים על ידי המל"ג, למל"ג עצמו ולציבור הרחב (לרבות תקשורת, סטודנטים פוטנציאליים וסטודנטים קיימים, בדומה לדו"ח זה).

סיכום

דו"ח זה מציג לראשונה תמונה רחבה, מעמיקה ומבוססת נתונים של חוויות סטודנטים וסטודנטיות להט"ב במוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל. הממצאים מצביעים באופן עקבי על פערים בין הצהרות המוסדות לבין המציאות כפי שהיא נחווית בקמפוסים, לצד מגמות חיוביות במקומות שבהם קיימת מדיניות ברורה, נראות גאה ותמיכה מוסדית רציפה. ניתוח המידע משרטט שלושה יסודות מרכזיים הנחוצים ליצירת קמפוס בטוח: מדיניות להט"ב מוסדית, התאמת תכנים אקדמיים, וחיזוק יוזמות וקהילות להט"ביות בקמפוס. לצדם ניסחנו גם שלושה אזורי חפיפה המעצימים זה את זה ויוצרים מערך שלם ובר יישום. על בסיס מודל זה גובשו שורה של המלצות מעשיות, עדכניות ומותאמות לספרות הבין לאומית, המציעות למוסדות נתיב ברור לשיפור חוויית הסטודנטים, לצמצום פערים ולחיזוק תחושת הביטחון, השייכות והנראות.

יישומן של המלצות אלו אינו רק בחירה ערכית אלא תנאי הכרחי להתמקמות המוסדות כמרחבי לימוד בטוחים, שוויוניים ומובילים. בשנה הקרובה ייבחנו המוסדות על פי יישום מרכיבי המודל, באופן שיאפשר הערכה אחידה, שקופה ומבוססת מדדים. צעד זה נועד לא רק למדוד התקדמות, אלא לעודד מחויבות מוסדית מתמשכת ליצירת קמפוס שמכבד ומגן על כלל הלומדות והלומדים בו. יצירת קמפוס בטוח היא תהליך ארוך טווח, אך יש לו נקודת התחלה ברורה, והדו"ח הנוכחי מציב אותה באופן חד, ישים ומבוסס נתונים.

ביבליוגרפיה

Ahmed, S. (2012). *On being included: Racism and diversity in institutional life*. Duke University Press.

Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Addison-Wesley.

Badgett, M. V. L., Choi, S. K., & Wilson, B. D. M. (2019). *LGBT poverty in the United States: A study of differences between sexual orientation and gender identity groups*. UCLA Williams Institute.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

D'Augelli, A. R. (2002). Mental health problems among lesbian, gay, and bisexual youths ages 14 to 21. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 7(3), 433–456. <https://doi.org/10.1177/1359104502007003039>

Girard, R. (1986). *The scapegoat*. Johns Hopkins University Press.

Grant, J. M., Mottet, L. A., Tanis, J., Harrison, J., Herman, J. L., & Keisling, M. (2011). *Injustice at every turn: A report of the National Transgender Discrimination Survey*. National Center for Transgender Equality & National Gay and Lesbian Task Force.

Hatzenbuehler, M. L. (2011). The social environment and suicide attempts in lesbian, gay, and bisexual youth. *Pediatrics*, 127(5), 896–903. <https://doi.org/10.1542/peds.2010-3020>

Hurtado, S., Milem, J. F., Clayton-Pedersen, A. R., & Allen, W. R. (1999). *Enacting diverse learning environments: Improving the climate for racial/ethnic diversity in higher education*. ASHE-ERIC Higher Education Report, 26(8).

Lombard, M., Snyder-Duch, J., & Bracken, C. C. (2002). Content analysis in mass communication: Assessment and reporting of intercoder reliability. *Human Communication Research*, 28(4), 587–604. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2002.tb00826.x>

Meidlinger, P. C., & Hope, D. A. (2014). Differentiating disclosure and concealment in measurement of outness for sexual minorities: The Nebraska Outness Scale. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 1(4), 489–497. <https://doi.org/10.1037/sgd0000080>

Meyer, I. H. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin*, 129(5), 674–697. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.5.674>

Meyer, I. H., & Wilson, P. A. (2009). Sampling lesbian, gay, and bisexual populations. *Journal of Counseling Psychology*, 56(1), 23–31. <https://doi.org/10.1037/a0014587>

Nadal, K. L. (2013). That's so gay! Microaggressions and the lesbian, gay, bisexual, and transgender community. American Psychological Association.

Nicolazzo, Z. (2017). *Trans in college: Transgender students' strategies for navigating campus life and the institutional politics of inclusion**. Stylus Publishing.

Perna, L. W. (2010). *Understanding the working college student: New research and its implications for policy and practice*. Stylus Publishing.

Rankin, S. R. (2005). *Campus climate for gay, lesbian, bisexual, and transgender people: A national perspective*. National Gay and Lesbian Task Force Policy Institute.

Renn, K. A. (2010). LGBT and queer research in higher education: The state and status of the field. *Educational Researcher*, 39(2), 132–141. <https://doi.org/10.3102/0013189X10362579>

Seelman, K. L. (2016). Transgender adults' access to college bathrooms and housing and the relationship to suicidality. *Journal of Homosexuality*, 63(10), 1378–1399. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/00918369.2016.1157998>

Woodford, M. R., & Kulick, A. (2015). Academic and social integration on campus among sexual minority students: the impacts of psychological and experiential campus climate. *American journal of community psychology*, 55(1-2), 13–24. <https://doi.org/10.1007/s10464-014-9683-x>

Woodford, M. R., Chonody, J. M., Kulick, A., Brennan, D. J., & Renn, K. (2015). The LGBQ microaggressions on campus scale: A scale development and validation study. *Journal of Homosexuality*, 62(12), 1660–1687. <https://doi.org/10.1080/00918369.2015.1078205>

האגודה למען הלהט"ב בישראל. (2024). דו"ח להט"בופוביה בישראל. <https://user-1723486.cld.bz/aguda-lgbtophobia-2024-heb>

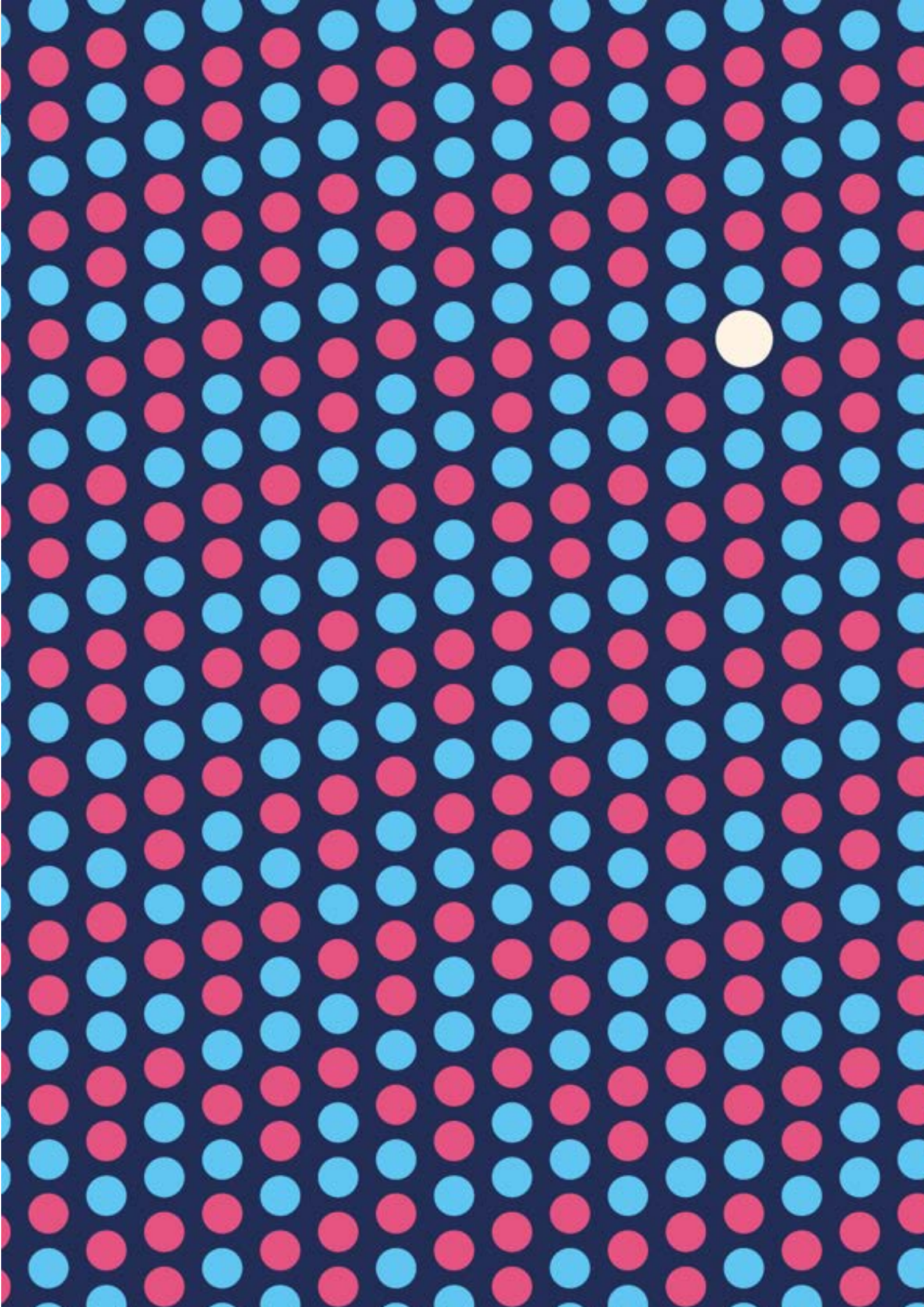
המכון הישראלי לחקר מגדר ולהט"ב. (שנה). מחקר גורמי סיכון וקבוצות בסיכון באוכלוסיות להט"ב: נייר רקע עבור האגף לקידום אוכלוסיות להט"ב במשרד לשוויון חברתי ולקידום מעמד האישה. https://www.gov.il/BlobFolder/generalpage/lgbt_studies_final/he/lgbt_risk_factors.pdf

התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות בישראל. (2025). סקר הסטודנט/ית 2025.
[/https://www.nuis.co.il/student-report-2025](https://www.nuis.co.il/student-report-2025)

שילה, ג., רוגל, א., ופזמוני-לוי, א. (2017). מחקר אקלים מוסדות להשכלה גבוהה 2017: מערכת
ההשכלה הגבוהה מנקודת מבטם של סטודנטיות וסטודנטים מהקהילה הגאה בישראל. תל אביב:
מכון מגנוס הירשפלד ואיגי.

<https://data.igy.org.il/api/media/file/%D7%A7%D7%9C%D7%99%D7%9D%20%D7%9E%D7%95%D7%A1%D7%93%D7%95%D7%AA%20%D7%9C%D7%94%D7%A9%D7%9B%D7%9C%D7%94%20%D7%92%D7%91%D7%95%D7%94%D7%94>

דו"ח קמפוס בטוח ללהט"ב 2025 האחוזה הסטודנטית הגאה

